

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI**

**ADAY ÖĞRETMENLERİN İŞBAŞINDA YETİŞTİRİLMESİNDE
İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Cemalettin BALABAN**

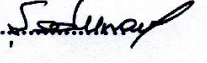
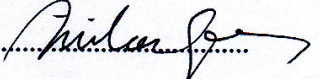
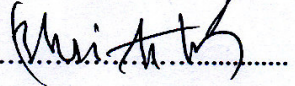
**Danışman
Yard. Doç.Dr. Şaduman KAPUSUZUOĞLU**

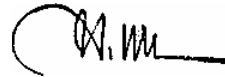
Bolu – 2005

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Cemalettin BALABAN'a ait **ADAY ÖĞRETMENLERİN İŞBAŞINDA YETİŞTİRİLMESİNDE İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN ROLÜ** adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZUOĞLU
Üye : Yrd. Doç. Dr. Türkan ARGON
Üye : Yrd. Doç. Dr. Bahri AYDIN

Prof. Dr. Yaşar AKBIYIK
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür V.

ABSTRACT

ROLES OF PRIMARY EDUCATION SUPERVISORS IN TRAINING CANDIATE TEACHERS ON JOB

Cemalettin BALABAN

Master of Science Thesis

Sub- Department of Educational Administratron And Supervision

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Şaduman Kapusuzoğlu

August, 2005, xvi+139 pages

The purpose of this research is to determine the roles of primary education supervisors in training of candiate teachers on the job by assessing the opinions of teachers and primary education supervisors.

The population of the study covered the candiate teachers (totaly 297 teachers) in primary education schools located in Bolu and Düzce and primary education supervisors (35 supervisors) working in Bolu And Düzce Directorates of National Education as guides and supervisors. Sub-population of the research covered 221 teachers determined by Simple Random Sampling Method.

The research was a quantitative, survey study. In the research the questionnaire developed by Akbaş was used. In the firs part of the questionnaire, there were personal information, in the second part, there were 48 items related to the supervisory and on the job training activities.

Totally, 178 questionnaies (152 from teachers, 26 from supervisors) were taken into account and analyzed by SPSS 10.0 programme and statistical procedures such as, frequency, percent, arithmetical mean and standart deviation were made. In

the analyses of the data, t test, one-way variance analysis, PART Hoc Tukey HSD Test .05 significance score was accepted as important in determining the differences.

As a result of the research, the following findings were achieved:

- There were no significant differences between the ideas of teachers related to the roles of primary education supervisors by sex, level of education, branch, in service training.

- The supervisors thought that they were more efficient in on the job-training of the candidate teachers than the teachers.

- Teachers thought that the primary education supervisors weren't efficient in on the job-training of the candidate teachers.

- The ideas of the primary education supervisors didn't change by sex, working duration, level of education, branch.

- Related to the special education, the supervisors who took "Educational Administration and supervision (2+2)" training found the training of the candidate teachers more successful than the supervisors who took in-service training.

Key Words: Candidate Teachers, On The Job Training, Primary Education Supervisor.

ÖZET

ADAY ÖĞRETMENLERİN İŞBAŞINDA YETİŞTİRİLMESİNDE İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN ROLÜ

Cemalettin BALABAN

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZUOĞLU

Ağustos 2005, xvi+139 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmeleri konusunda ilköğretim müfettişlerinin rollerini, öğretmen ve ilköğretim müfettişlerinin görüşlerini değerlendirerek belirlemektir.

Araştırmanın evrenini Bolu ve Düzce illerindeki ilköğretim okullarında 2002-2003 ve 2003-2004 eğitim öğretim yıllarında aday öğretmen olarak görev yapan toplam 297 öğretmen ve bu yıllarda rehberlik ve denetim etkinliklerine katılan Bolu ve Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görev yapan 35 ilköğretim müfettişi oluşturmaktadır. Öğretmen örnekleme ise evrenden, “Basit Tesadüfî Örnekleme” yöntemiyle belirlenen 221 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırma nicel ve betimsel bir araştırmadır. Araştırmada; verileri toplamak için, Akbaş tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde kişisel bilgiler, ikinci bölümünde müfettişlerin öğretmenlere yaptıkları rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili 48 soru bulunmaktadır.

Geriye dönen ve geçerli sayılan; 152'si öğretmen, 26'sı müfettiş, toplam 178 adet anketten elde edilen veriler, SPSS 10.0 bilgisayar programı kullanılarak analiz edilmiş, verilen cevapların frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmaları

hesaplanmıştır. Verilerin analizinde ayrıca, t-testi , tek yönlü varyans analizi ve Post Hoc Tukey HSD testi istatistiksel yöntemleri kullanılmıştır. Farkların hangi gruplardan kaynaklandığı .05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Araştırmanın verilerine dayalı olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

- Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ile ilgili öğretmen görüşleri arasında cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş, aldıkları hizmet içi eğitim değişkenleri yönünden, anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettişler öğretmenlere göre daha yeterli olduklarını düşünmektedirler.

- Öğretmenler aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerinin yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Müfettişlerin cinsiyetlerinin, kıdemlerinin, öğrenim durumlarını, branşlarının farklı olması onların aday öğretmenlere yapılan işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili algılarını değiştirmemektedir.

- Müfettişlerin, aldıkları özel eğitime göre: Denetim konusunda EYD (2+2) eğitimi alan müfettişler; hizmet içi eğitim alan müfettişlere göre aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesindeki etkiliklerini daha yüksek görmektedirler

Anahtar kelimeler: Aday Öğretmen, İşbaşında Yetiştirme, İlköğretim Müfettişi.

Anneme ve Babama

TEŞEKKÜR

Bu tezin ortaya çıkmasındaki katkılarından ve araştırma süresince vermiş olduğu destek, gösterdiği anlayış ve yaptığı rehberlik nedeniyle Tez Danışmanı Hocam, Sayın Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZUOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

En başta “İletişim” ve “Empati” kavramları ve içeriği olmak üzere lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca kendisinden çok şey öğrendiğim hocam Prof. Dr. Canan ÇETİNKANAT'a ve Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı akademik kadrosundaki bütün hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma verilerinin bilgisayara girişi ve analizindeki yardımlarından ve araştırma süresince devam eden desteklerinden dolayı değerli meslektaşlarım ve arkadaşlarım Tuncay ERDOĞAN ve Hasan ÇELİK'e, ayrıca araştırmanın yapılması, anketlerin uygulanması ve verilerin toplanmasında önemli katkılar sağlayan öğretmen arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Bana karşı duydukları inanç ve gösterdikleri tahammül ile çalışmamda desteğini hep içimde hissettiğim eşim Fatime ve kızım Esra Nur'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET.....	v
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	xii
BÖLÜM 1.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2.Problem Cümlesi.....	5
1.3.Alt Problemler.....	5
1.4.Araştırmanın Önemi.....	6
1.5.Sayıtlılar	7
1.6.Sınırlılıklar	7
1.7.Tanımlar	8
BÖLÜM II	9
2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1. Kuramsal Temeller.....	9
2.1.1. Denetim Kavramı	9
2.1.2. Denetimin Önemi	11
2.1.3. Denetimin Amaçları	11
2.1.4. Denetimin İlkeleri	12
2.1.5. Denetimin İşlevleri.....	14
2.1.6. Eğitim Denetiminin Tarihi Aşamaları.....	15
2.1.6.1 Bilimsel Yönetim Yaklaşımı.....	17
2.1.6.2 Demokratik İnsan ilişkileri Yaklaşımı	18
2.1.6.3 Çağdaş Denetim Yaklaşımı.....	18
2.1.7. Eğitim Denetiminde Müfettişin Rol ve Görevleri.....	20
2.1.7.1. Rehberlik	21
2.1.7.2. İşbaşında Yetiştirme.....	22
2.1.7.2.1. İlköğretim Müfettişlerinin Aday Öğretmenleri İşbaşında Yetiştirme Görevleri.....	23

2.1.8. Adaylık Süreci ve Türk Eğitim Sisteminde Öğretmenlerin Adaylık Eğitimi.....	24
2.1.9. Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinin Gerekliği	26
2.2. İlgili Yayın ve Araştırmalar	27
2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	28
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	34
BÖLÜM III.....	37
3.YÖNTEM.....	37
3.1. Araştırma Modeli	37
3.2. Evren ve Örneklem	37
3.2.1. Evren	37
3.2.2. Örneklem.....	38
3.3. Veri Toplama Yöntemi	39
3.3.1. Veri Toplama Aracı.....	39
3.3.2. Verilerin Toplanması	40
3.4. Veri Çözümleme Yöntemi	41
BÖLÜM IV	42
4.BULGULAR VE YORUM.....	42
4.1. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular	42
4.1.1. Katılımcıların Yaptıkları Görevlere Göre Dağılımları.....	42
4.1.2.İlköğretim Okullarında Görevli Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular	43
4.1.2.1.Öğretmenlerin Cinsiyetleri.....	43
4.1.2.2. Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyleri	44
4.1.2.3. Öğretmenlerin Branşları.....	44
4.1.2.4. Öğretmenlerin Aldıkları Hizmet İçi Eğitimleri.....	45
4.1.3. İlköğretim Müfettişlerinin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4.1.3.1. İlköğretim Müfettişlerinin Cinsiyetleri	45
4.1.3.2. İlköğretim Müfettişlerinin Hizmet Süreleri	46
4.1.3.3. İlköğretim Müfettişlerinin Öğrenim Düzeyleri.....	47
4.1.3.4. İlköğretim Müfettişlerinin Branşları	47
4.1.3.5. İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Konusunda Aldıkları Eğitimleri	48
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	49
4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	99
4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	103
4.4.1. Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması103	

4.4.2. Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması	104
4.4.3. Öğretmen Görüşlerinin Branş Değişkenine Göre Karşılaştırılması....	105
4.4.4. Öğretmen Görüşlerinin Aldıkları Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Karşılaştırılması	106
4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	107
4.5.1. İlköğretim Müfettişlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması	107
4.5.2. Müfettiş Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması....	108
4.5.3. Müfettiş Görüşlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması	109
4.5.4. Müfettiş Görüşlerinin Branş Değişkenine Göre Karşılaştırılması	110
4.5.5. Müfettişlerin Aldığı Özel Eğitim Değişkenine Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması	111
BÖLÜM V.....	114
5.SONUÇLAR VE TARTIŞMA	114
5.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	114
5.2. Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	115
BÖLÜM VI.....	120
6.ÖNERİLER.....	120
6.1. Uygulamacılar İçin Öneriler	120
6.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	121
KAYNAKÇA	122
EKLER.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	38
Çizelge 2. Dağıtılan ve Dönen Anket Sayıları ve Oranları	40
Çizelge 3. Beşli Dereceleme Ölçeğinin Puan Sınırları.	41
Çizelge 4. Katılımcıların Görev Türüne Göre Dağılımları	43
Çizelge 5. Öğretmenlerin Cinsiyetleri	43
Çizelge 6. Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyleri	44
Çizelge 7. Öğretmenlerin Branşları	44
Çizelge 8. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Seminerine Katılıp Katılmadığı.....	45
Çizelge 9. Müfettişlerin Cinsiyetleri	46
Çizelge 10. Müfettişlerin Hizmet Süreleri	46
Çizelge 11. Müfettişlerin Öğrenim Düzeyleri.....	47
Çizelge 12. Müfettişlerin Branşları	47
Çizelge 13. Müfettişlerin Aldığı Özel Eğitim	48
Çizelge 14. “Okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	49
Çizelge 15. “Öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	51
Çizelge 16. “Mesleki yayınların izlenmesi, okunması ve mesleki yayınlara ilgi oluşturulmasında yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular	52
Çizelge 17. “Öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	53
Çizelge 18. “Eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular	54

Çizelge 19. “Eğitim öğretimin, öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılmasında yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular	56
Çizelge 20. “Sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	57
Çizelge 21. “Yeni ders araçlarını tanıtır ve bunların nasıl kullanılacağını gösterir. ” Maddesine İlişkin Bulgular	57
Çizelge 22. “Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	59
Çizelge 23. “Sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	60
Çizelge 24. “Sınıf disiplininin sağlanmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	61
Çizelge 25. “Öğretmenin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesinde yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular.....	62
Çizelge 26. “Öğrencilerle etkili bir iletişim kurmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	63
Çizelge 27. “Eğitim-Öğretim araç- gereçlerinin etkili kullanılmasında yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular.....	65
Çizelge 28. “Değişik ders araçları yapılmasında ve bu araçların kullanılmasında yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular.....	66
Çizelge 29. “Bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular.....	67
Çizelge 30. “Öğrenci seviyelerinin belirlenmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	68
Çizelge 31. “Çevre koşullarının tanınmasını sağlar.” Maddesine İlişkin Bulgular ...	69
Çizelge 32. “Okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında yardımcı olur.”Maddesine İlişkin Bulgular.....	70
Çizelge 33. “Okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	70
Çizelge 34. “Öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmaları konusunda yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	71

Çizelge 35. “Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	72
Çizelge 36. “Öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	73
Çizelge 37. “Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	74
Çizelge 38. “Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	75
Çizelge 39. “Konuların bir bütünlük içinde sunulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	76
Çizelge 40. “Seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	77
Çizelge 41. “Okuldaki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	78
Çizelge 42. “Çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	79
Çizelge 43. “Öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	80
Çizelge 44. “Okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	81
Çizelge 45. “Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmada yardımcı olur. (Kitaplık ve kitap köşesi oluşturma)” Maddesine İlişkin Bulgular.....	82
Çizelge 46. “Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılacağı konusunda önerilerde bulunur.” Maddesine İlişkin Bulgular	82
Çizelge 47. “Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	83
Çizelge 48. “Denetmen ve öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ortamının oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	85
Çizelge 49. “Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular.....	86

Çizelge 50. “Eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	87
Çizelge 51. “Çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	88
Çizelge 52. “Eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	89
Çizelge 53. “Eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olur.”	89
Çizelge 54. “Öğretmenler için kaynak kişi davranışları gösterir ve sorunlara çözüm önerileri getirir.” Maddesine İlişkin Bulgular	91
Çizelge 55. “Tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verir.” Maddesine İlişkin Bulgular	92
Çizelge 56. “Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olur.”	93
Çizelge 57. “Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	94
Çizelge 58. “Çevrenin okul çalışmalarına katkısını ve katılımını sağlayabilmeleri için önerilerde bulunur.” Maddesine İlişkin Bulgular	95
Çizelge 59. “Eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular	96
Çizelge 60. “Dersliklerin düzenlenmesi, bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunur.” Maddesine İlişkin Bulgular	97
Çizelge 61. “Eğitim-öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, Yakından-Uzağa.v.b.) uygulanmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular..	98
Çizelge 62. Öğretmen ve Müfettişlerin Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi	99
Çizelge 63. Öğretmen ve Müfettişlerin Görüşleri Arasında Maddeler Bazında Farklar İçin t-Testi	101
Çizelge 64. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi	104
Çizelge 65. Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi	105
Çizelge 66. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki	105

Çizelge 67. Öğretmenlerin Aldıkları Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi	106
Çizelge 68. Müfettişlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi	108
Çizelge 69. Müfettişlerin Kıdemlerine Göre Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	109
Çizelge 70. Müfettişlerin Öğrenim Durumlarına Göre Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	110
Çizelge 71. Müfettişlerin Branş Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi	111
Çizelge 72. Müfettişlerin Aldıkları Özel Eğitim Türüne Göre Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi	112
Çizelge 73. İlköğretim Müfettişlerinin Aldıkları Özel Eğitime Göre Yaptıkları Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirmeye İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklar İçin Tukey Testi.....	112

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmaya ilişkin problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, önem, sınırlılıklar ve tanımlar yer alacaktır.

1.1. Problem Durumu

Yeni kuşakları toplum yaşamı içindeki yerlerini almaları için hazırlayan eğitim: “Önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi” (Oğuzkan, 1981: 57) ve “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” (Ertürk, 1997: 12) olarak tanımlanmaktadır. En geniş anlamıyla eğitim davranışları olumlu yönde değiştirme ve geliştirme sürecidir.

Eğitim insanın ve toplumun geliştirilmesi için vazgeçilmez bir hizmet ve önemli bir yatırım; geleceğin toplumunu biçimlendirmede en önemli araçtır. Yararlarının yalnızca birey değil, toplum üzerinde de yoğunlaşması, eğitimin önemini artırır.

Bireyler, daha iyi bir iş ve daha yüksek bir kazanç, sosyal ve kültürel çevrelerini geliştirme gibi yönlerden eğitimden yarar sağlarlar. Bir bütün olarak toplum; daha iyi yaşam standardı ve daha yüksek üretimden ve pek çok insanda bulunan yaratıcılığın daha üst düzeye çıkarılması yoluyla kültürün zenginleşmesi ile eğitimden yarar sağlayabilir. Bu da birbirleri ile etkili iletişim becerilerini sahip, etkileşimden korkmayan, içinde yaşanılması bireye mutluluk veren bir toplum yapısının oluşmasını sağlayacaktır.

Birey ve toplum için çeşitli getirileri olan eğitimi, daha etkin kılma ve geliştirme aşamalarından biri de denetimdir.

Denetim genel olarak: “Kamu yararları adına davranışı kontrol etme yöntemi” (Bursalıoğlu, 2002: 126) olarak tanımlanmaktadır. Su (1974: 36) denetimin: “Yapılan çalışmaları denetlemek ve değerlendirmek daha verimli hale gelmelerini sağlamak için ilgililere önerilerde bulunmak, kurumlardaki personele çalışmalarında ve yetiştirmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak gibi geniş bir hizmet alanı” olduğunu ifade etmektedir. Eğitimde denetim ise:” Öğretimi geliştirme amacı ile yöneltme, rehberlik etme ve öğretmenlerin öğretimsel davranışını geliştirme süreci” (Yalçınkaya, 1992: 31) olarak tanımlanmaktadır.

İlk yıllarda, öğretmenin sınıfta ziyaret edilmesi ve görülen eksikliklerin rapor edilmesi olarak görülen denetim hizmeti bugün, öğretmene çeşitli eğitim öğretim faaliyetlerinde yardımcı olma, okulun fiziki şartlarının geliştirilmesi, öğretmenin işbaşında yetiştirilmesi, eğitim amaçlarını tespit ve geliştirme, öğretmene moral ve motivasyon sağlama ve eğitim sürecini bir sistem yaklaşımı içinde değerlendirmek gibi çok çeşitli faaliyetleri içeren bir süreçtir.

Çağdaş eğitim denetiminin amacı; öğretmenin yetiştirilmesinde, olumlu tutum ve davranış kazandırmada ve bu yolla öğretimi geliştirmede çaba harcamak, hizmet sırasında istekli yetenekli elemanların üst göreve hazırlanmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmaktır.

Amaçları ve tanımlarından da görülebileceği gibi denetim, sadece kontrol veya karşılaşılan yasadışı davranış ve işlemleri rapor etme olmayıp; bunlardan daha çok rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerini kapsamalıdır.

Taymaz’ın (1997:6) Mackean ve Miles’ten aktardığına göre: “Eğitim sistemi içinde, okullarda görevli yönetici ve öğretmenler çeşitli sorunlarla karşılaşır. Ayrıca öğretim süreci ve tekniklerindeki gelişmeler, sosyal ve ekonomik gereksinimlerin değişmesi, eğitimde yenilikleri zorunlu kılmaktadır. Bütün bu gereksinimlerin karşılanabilmesi için tüm yönetici, öğretmen diğer personel ve müfettişlerin birlikte çalışması, işbirliği yapmaları ve birbirlerine yardım etmeleri zorunludur. Bu bakımdan eğitimde sürekli bir gelişme ve ilerlemeyi sağlamak için teftiş hizmetlerinin gerekliliği ve önemi artmaktadır.” İşbirliği ve yardıma en çok

gereksinimi olanlar; şüphesiz mesleğe yeni başlamış deneyim ve uygulama eksikliği olan aday öğretmenlerdir.

Yapılan tanımların her birinde teftiş edilen bireyin karşılaştığı sorunların çözülmesi için müfettişin rehberlik yapması, mesleki yardımda bulunması veya işbaşında yetiştirilmesi öngörülmektedir (Taymaz, 1997: 85). Mesleki rehberlik ve işbaşında pratik yardımla, öğretmenin davranışında ve mesleki tutumunda önemli bir değişme sağlanabilir (Balcı, 2001: 173–174). Rehberlik ve işbaşında yetiştirme, “Yaparak yaşayarak öğrenme en iyi öğrenmedir.” ilkesine dayanır ve öğretmenin; çevresini ve ortaya çıkan durumları daha doğru tanıyabilmesi, öğrenciler ve eğitim-öğretimle ilgili sorunları çözebilmesi, kapasitesini arttırabilmesi, dengeli ve sağlıklı uyum sağlayabilmesi ve böylece kendini gerçekleştirebilmesini sağlar.

Öğretmen, eğitim sistemimizin en önemli unsurudur. Gelecekte istenilen toplumu meydana getirmek öğretmenlerin görev alanına girmektedir. Bir milletin geleceği ve varlığı o milletin öğretmenlerine bağlıdır. Bu bakımdan, öğretmenlerin meslek içinde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri eğitim-öğretim açısından çok önemlidir (Has, 1998: 3).

Birçok yönden yardıma gereksinim duyan öğretmenlere bu yardım ve rehberliğin, çağdaş denetim anlayışına göre müfettişler tarafından yapılması temel ilke olarak kabul edilmektedir (Karagözoğlu, 1972: 1). Bu bağlamda müfettişlerin en başta gelen görevleri arasında yer alan “Öğretmenlerin karşılaştıkları problemleri çözmede onlara yeterli yardımda bulunmak” işlevinin sonucu olarak teftişin en önemli amacı öğretmene, onun ihtiyacı olan yardımda bulunmaktır (Öz, 1977: 3).

Öğretmenliğe yeni başlayanların denetim hizmetine olan ihtiyacı, herkesten daha fazladır. Her mesleğin beceri ve davranışları karmaşık ve çok yavaş elde edildiği için, her yeni işe başlayanın sıkı bir takibi ve çok dikkatli bir değerlendirmesinin yapılması gerekir. Öğretmen adayı ilk tecrübeyi uygulama esnasında elde etmeye başlar. Bu bakımdan uygulamanın önemi çok büyüktür (Sağlam, 1975: 100). Deneyimsiz öğretmenin deneyimli öğretmene göre müfettiş tarafından daha fazla ziyaret edilmeye ihtiyacı vardır. Deneyimli öğretmen okulun felsefesini, politikalarını ve çalışma yöntemlerini bilir. Öğrenci grubunu ve

topluluğunu tanır. Ayrıca deneyimli öğretmen ile müfettiş birbirlerini tanıdıkları için olumlu iş birliği ilişkileri kurabilirler. Oysa, yeni öğretmen için bütün bunlar birer problem konusudur. Bu nedenle, daha çok müfettiş ziyaretine; dolayısıyla, rehberlik yardım ve desteğine ihtiyaç duyarlar (McKean ve Mills, 1966, akt. Yalçinkaya 2002). Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin, mesleğin tam anlamıyla yerine getirilmesinde yeterli olmadığı yaygın bir kanıdır. Bu nedenle özellikle göreve yeni başlayan aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi ayrı bir öneme sahiptir.

Yeni öğretmenlerle diğer öğretmenlerin müfettişlerden en çok rehberlik ve yardım konusunda beklenti içerisinde oldukları bu alanda yapılan pek çok araştırma ile de ortaya konmuştur. Aday öğretmenlerle yapılan araştırmalarda, kendilerine yapıcı eleştiri ve önerilerde bulunulması ve onlara güven verecek, problemlerinin çözümüne katkı sağlayacak bir denetim anlayışını bekledikleri saptanmıştır. Bunu sağlayacak denetim davranışları arasında şunlar yer alabilir (Kogan 1988;18-40, akt. Yalçinkaya 2002).

- Destekleyici iletişim yolu ile aday öğretmenin çalışmalarının övülerek cesaretlendirilmesi ve teşvik edilmesi.
- Bilgilendirme yolu ile aday öğretmenin sorularını cevaplandırma.
- Sosyo-duygusal tepkilerde bulunarak aday öğretmenin gerginlik ve endişelerini giderme.
- Aday öğretmenden danışma yada denetim görüşmelerinin analiz ve değerlendirmesine ilişkin dilekleriyle, düşünce ve önerilerini alma.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği'nde "Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak". Denetmenin görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nde "Rehberlik çalışmalarının; aday öğretmenler ile bir önceki yılda yapılan teftişe göre, yetersiz veya orta düzeyde değerlendirilen öğretmenlerden başlanarak yapılması esastır." hükmü vardır. Mevzuatta ve literatürde de açıkça görüldüğü gibi ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere rehberlik yapma ve işbaşında yetiştirme görevleri vardır.

Bu araştırmada aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamalarının ğretmen ve müfettişler tarafından değerlendirilmesi araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

1.2.Problem Cümlesi

Aday ğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamalarının etkililik derecesi nedir?

1.3.Alt Problemler

1. Aday ğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde, ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili ğretmen ve müfettiş görüşleri nelerdir?
2. Aday ğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde, ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili ğretmen ve müfettiş görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Aday ğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili ğretmen görüşleri
 - a) Cinsiyetleri,
 - b) Öğrenim düzeyleri,
 - c) Branşları,
 - d) Aldıkları hizmet içi eğitim bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Aday ğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili müfettiş görüşleri
 - a) Cinsiyetleri,
 - b) Kıdemleri,

- c) Öğrenim durumları,
- d) Branşları,
- e) Aldıkları özel eğitim türü bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.4.Araştırmanın Önemi

Eğitim-öğretimde sürekli bir gelişme ve ilerleme sağlanması, denetim hizmetlerinin etkililiği ile mümkün olacaktır. Denetim sistemi, amaç, yapı ve fonksiyonları bakımından Türk Milli Eğitimini çağdaş bir seviyeye kavuşturacak olumlu çalışmalarla kendisini geliştirerek gerekli katkıyı sağlamak durumundadır.

Denetim, sadece kontrol değil; istenilen ve gereksinim duyulan yer ve zamanda sağlanan eğitimin her düzeyinde uygulanabilen bir mesleksi rehberlik ve yardımdır.

Öğretmenlik mesleğine yeni başlayan bir öğretmeni, her ne kadar hizmet öncesinde iyi bir eğitim almış olsa bile, bir takım problemler beklemektedir. Sağlamer (1975: 101). Curtin'den aktardığına göre bu problemlerin başlıcaları şunlardır:

1. Deneyimsizlik,
2. Okulda ya da hizmet öncesi eğitimde kazanılanlarla uygulama arasındaki çatışma,
3. Yeni öğretmen üzerindeki baskılar,
4. Çok şey yapma gayreti,
5. Denetim korkusu,

Aday öğretmenler ilk tecrübeyi uygulama esnasında elde etmeye başladığı gibi aynı zamanda, mesleğindeki problemleri de bu sırada tanımaya başlar. Öğretmenlerin ilk yılları kuşkusuz hataların en çok yapıldığı zamanlar olacaktır. Öğretmenler en çok yardıma yine bu dönemde ihtiyaç duyarlar. Bu yıllarda atılacak temel adımlar onun ilk yıllardaki acemiliğini atlatmasında önemli etken olacağı gibi

ilerideki yıllarını da yönlendirecek ve başarılı olmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan müfettişlere düşen görev, öğretmeni modern teftişin gereklerine uygun olarak yetiştirmek olmalıdır.

Aday öğretmenlerin hizmet öncesi yetiştirmelerinden kaynaklanan eksiklikler ile ilk yıllarında yaşadıkları tecrübesizlik ve eksiklikler işbaşında yetiştirilmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri yasal metinlerde müfettişlere ayrı bir görev alanı olarak verilmiştir. Özellikle mesleğe intibakının önem taşıdığı stajyerlik döneminde, rehberlik ve iş başında yetiştirme ağırlıklı bir teftişe ihtiyaç her zamankinden daha fazla olacaktır. Yeni öğretmene teslim edilen öğrencilerin zayıf olarak yetişmesi öğrenciler, öğretmen, okul ve çevre açısından çeşitli zarar ve sakıncalar ortaya koyacağı için göreve yeni başlayan öğretmenin teftişi ve yetiştirilmesi daha da ayrı bir önem taşımaktadır (Yalçınkaya, 2002).

1.5.Sayıtlılar

1. İlköğretim müfettişlerinin ve öğretmenlerinin ankete verdikleri cevaplar, onların samimi ve objektif görüşlerini yansıtmaktadır.

2. Kullanılan anket formu araştırmacının amacını gerçekleştirecek verileri toplamada uygun bir araçtır.

1.6.Sınırlılıklar

1. Araştırma Bolu ve Düzce illerindeki ilköğretim okullarında 2002–2003 ve 2003–2004 eğitim öğretim yıllarında aday öğretmen olarak görev yapan öğretmenler ve bu yıllarda rehberlik ve denetim etkinliklerine katılan Bolu ve Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nde görev yapan ilköğretim müfettişleri ile sınırlıdır.

2. Rehberlik ve işbaşında yetiştirme dışında kalan görev ve işler araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır.

3. Bu araştırmada ankette belirtilen maddeler üzerinde durulmuştur.

1.7.Tanımlar

Denetim: Rehberlik, inceleme-araştırma, danışmanlık, kontrol ve soruşturma işlevlerini kullanarak Milli eğitimin genel amaçlarını gerçekleştirme bilim ve sanatıdır.

Aday Öğretmen (Stajyer Öğretmen) : Mesleki kıdemi bir yıldan az olan öğretmen.

Müfettiş: İlköğretim Müfettişi.

İlköğretim Kurumu:8 yıllık okullardan oluşur.Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır.Bitirenlere ilköğretim diploması verilir.(4306 Say. K. Mad.1)

Rehberlik: Rehberlik, bir insanın başka bir insana ya da gruba uyumunda, kendisini gerçekleştirmesinde en elverişli yolları bulabilmesi yolunda yapılan yardımların tümünü kapsayan bir etkinliktir. Rehberlik, bir anlamda kişinin kendisini ve çevreyi tanınmasında ve bu ikisini birleştirip kendisini gerçekleştirmesinde yardımcıdır. Eğitimde rehberlik, karara giden yolda danışma hizmetleri olarak tanımlanabilir.

İşbaşında Yetiştirme: Birey bir işte çalışırken, çalışma ve yetiştirme süreçlerinin birlikte işletilmesine göre düzenlenmiş olan etkinlikler. (Başar, 2000: 168)

Özel Eğitim : İlköğretim müfettişlerinin denetim konusunda aldıkları; hizmet içi eğitim-kurs, eğitim yönetimi ve denetimi, yüksek lisans ve doktora gibi eğitim türü.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal temelleri ile ilgili literatüre ilişkin araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Kuramsal Temeller

Bu başlık altında denetim kavramı, denetimin önemi, denetimin amaçları, ilkeleri, işlevleri, denetim uygulamalarını tarihi aşamalar, denetimde müfettişin rol ve görevleri, ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenleri işbaşında yetiştirme görevleri, adaylık süreci ve Türk eğitim sisteminde öğretmenlerin adaylık eğitimi aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinin gerekliliği anlatılacak ve ilgili araştırmalar özetlenecektir.

2.1.1. Denetim Kavramı

Aydın (2000:11)’a göre “Her formal örgüt belli bir amacı ya da amaçlar bütününe gerçekleştirmek için kurulur. Örgüt, var oluş nedeni olan amacını gerçekleştirme derecesini sürekli olarak bilmek ve izlemek durumundadır. Denetim, örgütsel etkinliklerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda belirlenen kurallara uygun olup olmadığının kontrol edilmesidir.” Eğitim örgütleri açısından denetim; eğitimi düzeltme-geliştirme ve eğitim etkinliklerini değerlendirme amaçlı etkinlikler bütünüdür.

Su, (1974: 36) denetimi: “Yapılan çalışmaları denetlemek ve değerlendirmek daha verimli hale gelmelerini sağlamak için ilgililere önerilerde bulunmak, kurumlardaki personele çalışmalarında ve yetiştirmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak gibi geniş bir hizmet alanı olarak tanımlamaktadır. Yine aynı yazara göre

denetim kavramı: “Meydana gelen disiplin ve yasadışı olayların soruşturma ve incelemelerini yaparak sonucun üst ve ilgili kademelere bildirilmesi” işlevlerini de kapsamaktadır. Aydın (2000: 11)’a göre denetim: “Örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda, saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması süreci”dir.

Amme İdaresi Bülteni’nde (1966) denetimin geniş bir tanımı yapılmış ve denetim: “Bağlı bulunduğu kuruluşun, amacına en verimli bir şekilde, zamanında ve mevcut hukuk düzeyine uygun olarak ulaşıp ulaşmadığını, amaca yönelmede kullanılan metotların, yapılan işlem ve eylemlerin uygunluğu, bunların verimi etkilediği ve hizmet kalitesini sağlayıp sağlamadığını araştırmak ve kontrol etmek, ulaşılması gereken hedeflerden ve mevzuattan sapmalar varsa bunları ve meydana geliş nedenlerini ortaya çıkarmak, bu sapmaların düzeltilmesi için uygulayıcıya ve kuruluşun başındaki yöneticiye ışık tutacak şekilde tavsiyelerde bulunmak, bunlarla ve eğitim, haberleşme, merkezle taşra arasında köprü kurarak hizmetlerin örgütün amacına en uygun tarzda yürütülmesine yardımcı olmaktır.” şeklinde tanımlanmıştır.

Birçok yönü ve işlevi bulunan denetim, geniş kapsamlı bir kavramdır. Eğitim denetimi, istenilen ve gereksinim duyulan yer ve zamanda sağlanan eğitimin her düzeyinde uygulanabilen bir mesleksi rehberlik ve yardımdır. Denetim, eğitim programlarının birçok yönünü etkileyen eşgüdümlemiş bir teknik ve sosyal süreçtir. Eğitim kaynaklarının kollektif olarak etkili bir biçimde kullanılması, öğretimin kalitesine etki eden durum ve etkenlerin eleştirici bir yaklaşımla analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesini kapsar. Bu tanıma göre denetimin işlevleri a) Tanılama, b) Değerlendirme, c) Geliştirme (Aydın, 1986:7; Aktaran: Taymaz, 1997:3) şeklindedir.

Eğitim denetimi; eğitim kurum ve kuruluşlarının kendi amaçlarıyla ulusal eğitimin amaçlarına yaklaşma düzeyini amaçlara yönelik çalışmaların, yasal ve yönetsel düzenlemelerin çizdiği sınırlar içinde kalıp kalmadığını saptama ve okullarda eğitim ve öğretimin amaçlarına en uygun değer ve işlemleri bulma işi (Yıldızlar ve diğerleri,1998:100 Bursalıoğlu 2002, 127) olarak tanımlanmaktadır. Eğitimde denetim, öğretimi geliştirme amacıyla yöneltme, rehberlik etme ve öğretmenlerin öğretimsel davranışını geliştirme süreci olarak da tanımlanabilir.

2.1.2. Denetimin Önemi

Her kurumun amacına ulaşabilmesi için sahip olduğu ve yararlanabileceği kaynakları en iyi şekilde kullanması gerekir. Örgütün amaçlarına ulaşma derecesi, bir bakıma kaynakları kullanabilme derecesine bağlıdır. Bu nedenle kurum çalışmalarının sürekli olarak gözetim ve denetim altında tutulması, kaynakların kullanılma durumlarının belirlenmesi zorunludur. Bundan da önemlisi, ürün ve verimliliğin yakından izlenmesi ve sürekli olarak artışını sağlayacak önlemlerin alınması gerekliliğidir. Bu açıdan bakıldığında denetim, kurumlar için hayati bir önem taşımaktadır (Köksal, 1974: 51; Aktaran: Taymaz, 1997: 4).

Diğer taraftan denetim, önemli bir eğitim sürecidir. Denetim, örgütün kendi varlığının ve işleyişinin sürdürülmesi için zorunludur. Tüm örgütlerde iş görenlerin neler yaptığının bilinmesi, işlerin nasıl yürüdüğüne ve amaca yönelik eylemlerin ne derece gerçekleştirildiğinin bilinmesi yönetsel bir zorunluluktur. (Aydın, 2000:11 Yıldırım, 2001:214). Eğitim sistemi açısından bakıldığında, okullarda görevli yönetici ve öğretmenler eğitim öğretim etkinliklerini gerçekleştirirken çeşitli problemlerle karşılaşır. Öğretim süreç ve tekniklerindeki gelişmeler, sosyal ve ekonomik gereksinimlerin farklılaşması, bununla birlikte eğitimde sürekli bir gelişme ve ilerlemeyi sağlamak ve çağın şartlarına uyan bir eğitimi gerçekleştirebilmek için denetim ve rehberliğe gün geçtikçe daha fazla gereksinim duyulmaktadır.

2.1.3. Denetimin Amaçları

Denetim, amaçlı bir girişimdir. Denetimin temel amacı, örgütün amaçlarının gerçekleştirilme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve süreci geliştirmektir. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nde denetimin amaçları:

“1) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, kurum amaçlarının gerçekleştirilmesinde yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarını yönlendirmek,

2) Kurumların program ve düzenleyici kurallara uygun çalışıp çalışmadıklarını denetlemek, değerlendirmek, düzeltici ve geliştirici önlemler almak.

3) Kurum personelinin görevi başında yetişmelerini sağlamak, çalışmalarını objektif olarak ölçmek ve değerlendirmek.

4) Kurum personeli arasında birlik ve dayanışmaya, hizmetin yürütülmesinde, planlama, eş güdüm ve uygulamaya katkıda bulunmak.

5) Eğitim öğretimle ilgili sorunları belirlemek ve çözümüne yardımcı olmak.

6) İnsan gücü, tesis, araç-gereç ve zamanın ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak,

7) Kurumun çevreyle bütünleşmesine, yönetici, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmak.

8) Güdülemeyi ve morali artırmak; iş doyumunu sağlamak, üretim ve verimliliği en üst düzeye çıkarmak.” olarak belirtilmektedir.

Aydın (2000)’a göre “Denetimin amacı, örgütsel amaçların gerçekleştirilme derecesini belirlemek ve gerekli önlemleri zamanında almaktır.” Genel olarak bakıldığında denetimin amacı eksiklikleri belirlemek ve süreci geliştirmek ve amaçlara ulaşma yolları konusunda rehberlik etmektir. Bu amaçla, örgütsel işleyiş bir bütün olarak, planlı ve programlı bir biçimde sürekli olarak izlenir, eksik yönler saptanır, düzeltilir.

2.1.4. Denetimin İlkeleri

Özel olarak hazırlanmış, okul adı verilen bir örgüt ortamında, daha etkili bir öğretme ve öğrenme işinin gerçekleştirilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesini amaçlayan denetimin, belirli ilkelere göre planlanması ve uygulanması gereği açıktır. (Aydın,2000: 23). Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesi’nde rehberlik ve denetimin ilkeleri:

- “a) Rehberlik ve teftiş; kontrol, düzeltme ve geliştirme amaçlı yapılır.
- b) Rehberlik ve teftiş demokratik bir süreçtir.
- c) Yetkiden çok etkiyi, özendirmeyi, ödülü, işbirliğini ve katılmayı içerir.
- d) Eğitim, öğretim ve yönetim etkinliklerinin bütünü ile ilgilidir.
- e) Sorunları paylaşma, belirleme ve çözümlemede birlikte karar verme, plânlama, uygulama, değerlendirmeyi ve gerekirse bir gelişim plânı yapmayı gerektirir.
- f) Sorumlulukların paylaşılmasına ve insanî ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunur.
- g) Yönetici, öğretmen ve diğer personelin meslekteki yeterliliğini geliştirmesine yardım eder.
- h) Bütünlük ve devamlılığı gerektirir.
- ı) Bireysel farklılıkları ve çevre koşullarını dikkate alır.
- i) Millî eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine hizmet eder.
- j) Eğitim öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesini sağlayacak inceleme ve araştırmalara önem verir.
- k) Öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas alır.
- l) Bilimsel ve objektif esaslara dayanır.
- m) Teftiş etkinliklerini değerlendirir ve teftiş sistemlerinin gelişmesini sağlar.
- n) Açıklık ve güvenilirliği gerektirir, müfettiş öğretmenin gereksinim duyduğu konuları birlikte belirler, teftiş sonrası görüşlerini öğretmenle paylaşır.
- o) Ekonomiklik ve verimliliği gerektirir.
- ö) Sistemi amaçlarına uygun olarak yaşatmayı, madde ve insan kaynaklarının en verimli bir biçimde kullanılmasını esas alır.” şeklinde belirlenmiştir.

Bu ilkelere de görüldüğü gibi denetim örgüt çalışanlarını korkutan ve zorlayan etkinlikler değil, eğitim öğretim çalışanlarına rehberlik yapan, mesleki

yardım ve işbaşında yetiştirme yönüne ağırlık veren, öğretme ve öğrenme ortamlarını geliştirmeyi hedef alan etkinlikler bütünüdür.

Ayrıca Başar (2000: 10–12) denetimin ilkelerini; amaçlılık, planlılık, süreklilik, nesnellik, bütünlük, durumsallık, açıklık, demokratiklik olmak üzere beş başlık altında incelemiştir. Bu ilkeler genel olarak incelendiğinde denetimin demokratik ve katılımcı yönünün vurgulandığı görülmektedir.

2.1.5. Denetimin İşlevleri

Denetimin esas fonksiyonu, yapılan çalışmaları incelemek, olması gereken şekli ile karşılaştırmak, amaca ulaşılmasını sağlamak üzere hizmette bulunmaktır. Eğitim sisteminde denetimin esas fonksiyonu, öğretim ve öğrenimin daha iyi yapılabilmesi için ilgililere gerekli yardımda bulunmaktır. Denetim:

1. Öğretmenlerin davranışlarını değiştirmede okulun taşıdığı sorumlulukların yerine getirilmesine,
2. Eğitimcilerin yetenekleri ile gerçek bir güven duygusunu geliştirmelerine,
3. Olguların dikkat ve işbirliği ile çözümlenmesi ışığında eğitimcilerin anlayışını değiştirmeye,
4. Öğrenmeyi kolaylaştıran bir havayı yaratmaya, görevin daha iyi yollarla yapılmasında bireyleri isteklendirmeye,
5. Örgütte gerginlikleri azaltmaya, bir içtenlik, dostluk ve anlayış duygusunun kazandırılmasına,
6. Önemli olan problemlerin çözümlenmesine ve daha başka problemlerin de önlenmesine,
7. Eğitim ve insan gelişimi alanında yapılan araştırma sonuçlarının öğrenilmesine,
8. Kullanılan öğretim metotlarının geliştirilmesine, öğretmen, öğrenci ve veli ilişkilerinin sağlanmasına,

9. Problemlerin çözümlenmesinde bilimsel düşünme yöntemlerinin kullanılmasına,
10. Eğitimcilerin ve ilgililerin düşüncelerini açıklamaları için fırsat eşitliği sağlanmasına,
11. Okullardaki eğitimin geliştirilmesine, bu amaçla ilgililerin etkin bir işbirliği ile katılmalarına,
12. İlgililerin görüşlerinin yükseltilmesine, öğrencilerin görevlerini yapmada sorumluluk kazanmalarına, yardım eder.

Yukarıdaki hizmetlerle yerine getirilen teftişin amaçlarına ulaşabildiği hükmüne varılabilir (Franseth, 1973:11; Aktaran: Taymaz, 1997:27-28).

Denetimin işlevlerine genel olarak bakıldığında denetimin işlevlerini dört ana başlık altında toplamak mümkündür. Buna göre denetimin işlevleri: Danışmanlık, rehberlik ve yetiştirme, inceleme-araştırma ve kontroldür.

2.1.6. Eğitim Denetiminin Tarihi Aşamaları

Eğitim denetimi uygulamalarına bakıldığında, başlangıçtan bu güne dek, yönetimde olduğu gibi denetim anlayışında da bazı değişmelerin olduğu görülmektedir. Ancak geçmişteki yönetim uygulamalarına yön veren anlayışların izleri bugünkü uygulamalarda da hala görülmektedir. Tarihsel süreç içerisinde denetim uygulamaları incelendiğinde aşağıda belirtilen aşamalar göze çarpmaktadır;

1900'den önceki dönemde denetim, yönetsel bir nitelik taşımaktadır. Bu uygulamada öğretmenler, yönetim tarafından denetlenmeleri gereken iş görenler olarak algılanmıştır.

Yirminci asrın başlangıcında, uzman eğitimciler tarafından denetim başladı, çünkü yeni konular uzman müfettişlerin yetiştirilmesini gerektiriyordu. Bununla beraber denetim, yönetimin bir kolu olarak işlemeyi sürdürdü.

1920'lerde denetimin bilimsel bir nitelik kazandığı görülmektedir. Denetimin görevi eğitimin amaç ve süreçlerini bulmak ve bunları öğretmenler aracılığıyla

uygulamaktır. Bu dönemde araştırma ve ölçme, denetime ait haklar olup, öğretmen bunların sonuçlarını uygulamakla görevliydi.

1920–1930 arasında denetimin uzmanlık yanı daha ağırlık kazanmış, bu gelişmeye paralel olarak yönetsel yanı ikinci plana itilmiştir. Bu dönemde denetim süreci, eğitimin amaçlarını ve sürecin işleyişini bilimsel araştırma ve ölçme teknikleriyle kavramak ve bunları öğretmenler aracılığı ile öğretime uygulamak şeklinde olmuştur.

1930 ve 1940'larda denetim uygulamalarında insan ilişkileri gündeme gelmiş; öğretmenlerin güdülenmelerinde duygu ve coşkularının önemi anlaşılmıştır. Bu dönemde eğitimin amaç ve süreçlerinin saptanmasında öğretmen katılımının vurgulandığı görülmektedir.

1940'lardan sonraki dönemlerde eğitim etkinliklerinin hedeflerinin saptanması ve bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli en uygun davranışların belirlenmesi doğrultusunda çalışmalar yapılmış; eğitimle ilgili olanlara bu çalışmalara katılma olanağı verilmesi öngörülmüştür.

Son yıllarda ise eğitim denetiminde insan kaynaklarının geliştirilmesine önem verildiği, örgütlerin insan kaynağını geliştirmeyi ve etkili kullanmayı amaçlayan bir denetim anlayışını benimsedikleri görülmektedir (Aydın, 2000:12; Bursalıoğlu, 2002: 127).

Tarihsel gelişiminde geçirdiği amaç, uygulama ve nitelik değişiklikleri bakımından denetim faaliyetleri çok çeşitli adlarla anılmışlar ve değişik sınıflamalara tabi tutulmuşlardır. Eğitim denetiminin geçmişten günümüze geçirdiği evrimi çeşitli yazarlar, sistematik olarak değişik şekillerde ifade etmişlerdir.

Haris yenilik getirici ve de yapıcı özelliği bakımından denetimi “Duruk” ve “Dinamik” olmak üzere iki türe ayırırken; Gwynn özellikleri bakımından ve geçirdiği tarihsel gelişime göre denetimi “Öğretmen başarısını ölçmeyi amaçlayan “bilimsel denetim”, “Eğitim rehberliği olarak denetim” ve “Rehberlik, program geliştirme ve grup çalışmalarına önem veren yaratıcı denetim olmak üzere üçe ayırmıştır. Burton ve Brueckner teftişi “Klasik” ve “Modern” olmak üzere iki tür halinde incelemeyi uygun görmüşlerdir. Elsbree-Mc Naliy ve Wynn geçirdiği

evreler, amaçları ve uygulama yöntemleri bakımından bugüne kadar 5 denetim türünün uygulana geldiğini belirtmektedirler. Bunlar:

- 1) Kontrol amacıyla denetim,
- 2) Hoşgörülü veya serbest denetim,
- 3) Zorlayıcı denetim,
- 4) Yetiştirici ve rehberlik edici denetim,
- 5) Demokratik veya modern denetim (Karagözoğlu, 1977: 14) dir.

Aydın (2000: 16-17) ise; yukarıda gelişim süreci özetlenen eğitim denetiminin gelişim sürecini uygulamadaki özelliklere göre başlıca üç grupta toplamaktadır. Bu yaklaşımlar: bu yaklaşımları "Bilimsel Yönetim Yaklaşımı", "Demokratik İnsan İlişkileri Yaklaşımı" ve "Çağdaş Denetim Yaklaşımı" olarak belirtmektedir.

Aydın'ın yaptığı bu sınıflamanın diğer denetim yaklaşımlarını da içerdiği kabul edilerek bundan sonraki açıklamalarda bu üç tür yaklaşım ele alınmış ve bunlar hakkında kısa bilgi verilmesine çalışılmıştır.

2.1.6.1 Bilimsel Yönetim Yaklaşımı

Bilimsel yönetim yaklaşımı 20 yy. başlarından itibaren uygulana gelmektedir. Denetim önceden belirlenen amaçlara ulaşılma derecesine göre yapılır. Denetim yoluyla öğretmenler, bilinçli ve verimli çalışmaya güdülenmeli, denetmen-öğretmen ilişkileri bilimsel bir temele dayandırılmalı ve nesnel kurallar tarafından yönlendirilmelidir.

Bilimsel yönetim yaklaşımına göre öğretmenlerin istenilen yeterlik düzeyine gelmelerini sağlamak, müfettişlerin görevidir. Denetimin amacını ve denetim eylemlerinin odak noktasını oluşturan düzeltme ve geliştirme çabalarından söz edilmesi güçtür. Denetimin temel görevi ise önceden açık ve ayrıntılı bir biçimde tanımlanmış eğitimsel hedef ve eylemleri göz önünde tutarak öğretmenin etkililiğini

saptamak ve öğretmenleri dereceleme (Aydın, 2000:13-14; Başar, 2000: 18 Burgaz, 1992: 2).

2.1.6.2 Demokratik İnsan ilişkileri Yaklaşımı

1930'larda ortaya çıkan demokratik insan ilişkileri yaklaşımına göre öğretmenin iyi bir uygulayıcı olması için müfettişlerce yetiştirilmesi düşünülmüştür.

Bu yaklaşımda öğretmenlerin yetersiz sayılması yerine öğretmenlerin karara katılmaları gerektiği göze çarpmaktadır. Denetimde, durumsallık ilkesinin gözetildiği görülmektedir.

Denetimde, gruplarla çalışma, mesleki yardım, olumlu insan ilişkilerine yer verilmesi gündeme gelmiştir. İşbirliğine dayalı olma, ortak karar verme, liderlik ve yaratıcılık için uygun ortam yaratma, bireysel gelişmeleri göz önünde tutma, demokratik insan ilişkilerini vurgulama gibi özellikleri nedeniyle bu yaklaşım denetimin sosyal yanının ağırlık kazanmasına yol açmıştır (Aydın, 2000: 15; Burgaz, 1992: 2).

2.1.6.3 Çağdaş Denetim Yaklaşımı

1940'lardan sonraki dönemde, denetimde, eğitim etkinliklerinin hedeflerinin saptanması ve bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli uygun davranışların belirlenmesi doğrultusundaki araştırma ve değerlendirme çalışmalarına ilgililerin katılması öngörülmüştür. Çağdaş denetim yaklaşımı olarak nitelendirilen bu yaklaşımda katılmalı bir araştırma ve değerlendirmeye dayalı bir denetim uygulaması vurgulanmaktadır. Çağdaş eğitim denetiminin en önemli özelliği insan kaynaklarına verilen önemdir.

Günümüzde bir yandan artan bilgi birikimi, öte yandan demokratik insan ilişkilerine giderek daha çok önem verilmesi denetimi çok boyutlu, karmaşık bir süreç haline getirmiştir. Bu yeni biçimiyle denetim, dar anlamda gözlem yapma, önceden belirlenmiş ölçülere uymayan durumları rapor etme, kişiler için ceza yada

ödül önerme değil; geniş anlamda öğretmeyi ve öğrenmeyi etkileyen etkenlerin tümünün değerlendirilmesi ve daha etkili bir öğrenme ve öğretme ortam ve koşullarının hazırlanması işi haline gelmiştir. Çağdaş eğitim denetimi yaklaşımı demokratik felsefeye dayanır. Bireysel farklılıkları dikkate alır. Her birey için en uygun fırsatları yaratmaya çalışır. İnsanın geliştirilebileceği görüşünü esas alır. İnsanın sahip olduğu haklar kadar sorumluluklarını kapsayan tüm demokratik vicdanı geliştirmeyi amaçlar (Açıkgöz, 1990: 168-169).

Eğitim denetimine çağdaş yaklaşım, öğrenme ve öğretme sürecinde rol oynayan tüm öğeleri ve bunların süreçteki etkileşimlerini ele alarak, sürecin bir bütün olarak değerlendirilmesini ve geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Çağdaş eğitim denetiminde müfettiş, öğretmende kendini geliştirme ve gerçekleştirme gereksinimi yaratma; eğitim-öğretim sorunlarının çözümünde öğretmene rehberlik ederek çözümü kendisinin bulmasını sağlama ve ona kendini kanıtlama olanağı verme; iletişim ve işbirliği yeteneğini geliştirme; bilgi, beceri ve deneyimlerinin geliştirilmesine rehberlik etme; öğretmeni insan ilişkileri konusunda yeterli kılma; eğitimsel liderlik rolüne hazırlama; moralini yükseltme yollarını arama; öğretmende kendi kendini yönlendirme ve değerlendirme bilincini geliştirme; öğretmene düzenli hizmet- içi eğitimi sağlama, sınıf içi etkinliklerin denetiminde nesnel ve demokratik davranma; öğretmem eğitimle ilgili kararlara katma, okulda sağlıklı çalışma ortam ve koşulların hazırlama öğretmen ve öğrencinin tüm yeteneklerini kullanabilecekleri uygun bir çevre yaratma; öğretmenlerde ortak araştırma ruhunu yerleştirme... vb. geliştirme yollarını araştırır, dener, bulur (Burgaz, 1992: 2 ; Akış, 1999:15).

Çağdaş denetim: müfettişin öğretmene, eğitim ve öğretime ilişkin problemlerinde rehberlik ve yardımda bulunması, problemlerin öğretmenler adına çözümünü yapması değil, öğretmenin kendi problemlerini kendisinin çözmesine rehberlik etmesidir (Başar, 2000: 45).

En önemli özelliği insan kaynaklarına verilen önem olan çağdaş eğitim denetimi demokratik felsefeye dayanır ve eğitimin geliştirilmesine rehberlik eder.

2.1.7. Eğitim Denetiminde Müfettişin Rol ve Görevleri

Eğitim denetçilerinin rolleri konusunda, rol oluşumundaki değişkenlerden kaynaklanan farklı görüşler vardır. Bu farklılık, rollerin gruplanmasında da farklılıklara yol açmıştır. Görev esas alınarak yapılan rol gruplamalarında, eğitim denetçilerinin rolleri, denetleme, mesleksi yardım ve işbaşında yetiştirme, araştırma-inceleme, soruşturma, değerlendirme, yönetim gibi başlıklar altında verilmiş ve bunlara okuldaki yönetim işleri de katılmıştır.

Görev, davranış biçimi ve kişisel özelliklerin gözetilerek rol gruplaması yapıldığı durumlarda roller, güdüleme, yöneltme, kılavuzluk, öğreticilik, eşgüdüm, iletişim, problem çözme, uyarma, kontrol, yetiştirme, değerlendirme, raporlama, yol gösterme, liderlik, araştırma uzmanlığı, son yargıçlığı, yöneticilik gibi gruplara ayrılmıştır.

Eğitim denetçilerinin rolleri, denetim öğeleri gözetilerek de gruplanmıştır. Denetim süreçlerinin esas alındığı bu gruplamada roller; durum saptama (tanımlama-kontrol), değerlendirme, düzeltme-geliştirme başlıkları altında toplanmıştır (Başar, 2000: 37–38).

Eğitim sisteminde müfettişlerin görevlerini yerine getirebilmeleri ve rollerini oynayabilmeleri için aranılan yeterlikleri kazanmış olmaları gerekir. Denetim sisteminde müfettişin yerini, a) Kendisine yasal olarak verilen görevler, b) Görevleri yerine getirme süreçleri, c) Oynadığı roller ve d) Bu rolleri oynarken gösterdiği davranışlar belirler (Taymaz, 1997:43).

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği'nde müfettişin görev ve yetkileri dört ana başlık altında toplanmıştır. Bu görevler: 1. Rehberlik ve iş başında yetiştirme, 2. Denetim ve Değerlendirme, 3. İnceleme, 4. Soruşturma olarak belirlenmiştir.

Aşağıda, çağdaş eğitim denetimimin en önemli ögesi olan rehberlik ve işbaşında yetiştirme üzerinde durulacaktır.

2.1.7.1. Rehberlik

Amacı, bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım etmek olan rehberlik, "Bireyin yeterlikleri ve yetenekleriyle en üst düzeyde gelişerek gereksinimlerini doyurabilmesi, benliğine uygun rol kavramları geliştirerek çevresindeki durumlarla ilişkisinde uyum sağlayabilmesi için gerekli sorun çözme, karar verme bilgi ve becerisini kazanabilmesi ve benlik kavramı ile bağdaşan doğal ve toplumsal 'gerçeği' içinde bir öğrenen olarak anlamlı ve mutlu bir yaşam sürdürebilmesi için uzman kişilerce bireye bilimsel yardım süreci" olarak tanımlanmaktadır (Özoğlu 1977: 50–51; Kepçeoğlu 1986: 11; Ağaoğlu, 1995:15).

Okul çalışanlarının çevreye, yeni atananların göreve uyumu, kendi kendilerini yetiştirmeleri; öğrencileri tanıma, araç-gereç kullanma, ders işleme, değerlendirme gibi öğretimle ilgili konularda ve okul çevre ilişkileri, öğrenci rehberliği, sınıf öğretmenliği, eğitsel kol çalışmaları gibi eğitimle ilgili konularda yapılacak her tür yol gösterme ve yardımcı olma hizmetleri, müfettişin rehberlik ve yardım rolleri içindedir (Karagözoğlu, 1977:28; Bursalıoğlu, 1982: 173; aktaran: Başar, 2000: 70).

Rehberlik etkinlikleri, bireyin kendi kişisel özelliklerini, gereksinimlerini, içinde bulunduğu çevrenin olanaklarını tanıması, gizil güçlerini geliştirmesi, kendisini gerçekleştirmesi, sorunlarını çözebilmesi için uzmanlarca yapılan düzenli bir yardım sürecidir (Kuzgun, 1992: 5).

Rehberliğin amacı, eğitilen kişinin karşılaştığı sorunlarını çözmesine yardım etmektir. Eğitilenin sorunlarını çözmesine yardım etmek onun yerine sorunu çözmek değildir. Eğitilenin kendi gücünü tanımasına, gereksinimlerini bilmesine, sorunları için çözüm seçenekleri aramasına, sorununa ussal yaklaşmasına, kendi gücünü geliştirmesine, kendini değerlendirmesine yardım aynı anda onun sorunlarını çözmesine yardım demektir (Başaran 1987: 215).

Yapılan tanımlardan da anlaşıldığı gibi rehberlik; bireyin kendini ve çevresini tanıması ve mesleğiyle ilgili bazı yetenekleri kazanabilmesi için uzman kişiler tarafından yapılan profesyonel yardımdır.

2.1.7.2. İşbaşında Yetiştirme

İşbaşında yetiştirme kavramı yönetmeliklerde ve literatürde genellikle rehberlik ve mesleki yardım kavramlarıyla birlikte kullanılmaktadır.

Eğitim sisteminde görev alan, yönetici, öğretmen, diğer uzmanlar ve personelin hizmet öncesinde gerekli yeterlilikleri kazanmış olması, işindeki başarısını etkilemektedir. Mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin ve yöneticilerin yetiştirme eksiklerini gidermeleri, kıdemli olanların eğitim ve öğretim süreçlerindeki yenilikler ve değişimleri öğrenmeleri, bilgilerini tazelemeleri ve gelişmeleri, mesleklerinde yükselebilmeleri için hizmet içinde eğitime gereksinim duymaktadırlar.

Yapılan tanımların her birinde denetlenen bireyin karşılaştığı sorunların çözülmesi için müfettişin rehberlik yapması, mesleki yardımda bulunması veya işbaşında yetiştirilmesi öngörülmektedir. Sorun kaynağı ve türü ne olursa olsun, müfettişin görevi sorunu olan bireye yardım etmektir. Eğitimle ilgili olmayan sorunlarda da müfettiş bireye yardımda bulunarak, onun kurumuna bağlılığını ve başarı derecesini artırmalı, güdülemeli ve moralini yükseltmelidir (Taymaz, 1997: 85).

Bir örgütte, işbaşında yetiştirme programı çerçevesinde, çalışanlara yaptıkları işi istenen şekle göre yapmalarını uygulama yoluyla gösterme; bir işin öncesinde ve sonrasında yapılan işlerle ilgili uygulamaları göstermek; iş tanımını yapmak, iş akışlarını tarif etmek; iş analizlerini yaparak eğitim ihtiyaçlarını belirlemek gibi faaliyetler yer almaktadır (Ersen, 1997: 53).

Denetimde yapılan işbaşında eğitim, bireyin yetiştirme noksanlığından kaynaklanan sorunları çözmesi, başarısızlığını ve uygulamadaki eksiklerini gidermesi için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma sürecidir.

2.1.7.2.1. İlköğretim Müfettişlerinin Aday Öğretmenleri İşbaşında Yetiştirme Görevleri

Eğitim yönetimi ve denetim alanında söz sahibi olan yazarlar, genellikle denetimin temel fonksiyonunun, eğitim ve öğretimi geliştirme olduğunda birleşmektedirler. Eğitimin etkililiğinin artırılması ise eğitim sürecinde çok önemli bir yeri olan öğretmenin iyi yetişmiş olmasına bağlıdır. Bu nedenle denetimin en önemli amacı, öğretmene, onun ihtiyacı olan yardımda bulunmaktır (Öz, 1977: 5).

Öğretmenliğe yeni başlayan bir öğretmenin geniş bir genel kültür, alanı ile ilgili sağlam bir branş bilgisi ve yeterli bir meslek formasyonu ile yetişmiş olması şarttır. Öğretmen adayı, hizmet öncesi eğitiminde iyi yetiştirilmeye çalışılsa da, uygulamanın farklılığı, yeni başlamanın heyecanı, değişen durum ve şartlar yeni öğretmenin mesleğinin ilk yıllarında geniş çapta rehberliğe ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Özellikle mesleğe intibakının önem taşıdığı bu dönemde, rehberlik ve iş başında yetiştirme ağırlıklı bir denetime ihtiyaç her zamankinden daha fazla olacaktır. Yeni öğretmene teslim edilen öğrencilerin zayıf olarak yetişmesi öğrenciler, öğretmen, okul ve çevre açısından çeşitli zarar ve sakıncalar ortaya koyacağı için göreve yeni başlayan öğretmenin denetimi ve yetiştirilmesi daha da ayrı bir önem taşımaktadır. Bir kişi meslek okulunda ne kadar mükemmel yetiştirilirse yetiştirilsin, onun gerçek meslek çevresinde tecrübeli elemanlar tarafından geliştirilmesi lazımdır (Yalçinkaya, 2002; Sağlamer, 1975: 100).

Taymaz (2002: 85)’e göre: “Mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin ve yöneticilerin yetişme eksiklerini gidermeleri, kıdemli olanların eğitim ve öğretim süreçlerindeki yenilikler ve değişimleri öğrenmeleri, bilgilerini tazelemeleri ve geliştirmeleri, mesleklerinde yükselebilmeleri için hizmet içinde eğitime gereksinim duyarlar.” Hizmet içinde ilköğretim müfettişlerinin öğretmenleri yetiştirmesi rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile olmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği’nde “Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak”, müfettişin görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar, öğretmenlik mesleğinde kazanılan mesleki deneyimin ve buna ek

olarak kazanılan birtakım uzmanlık becerilerinin önemine dikkat çekmektedir. Öğretmenlik mesleğinde geçirilen bir yıl dahi öğretmenlerin düşünce ve davranışlarında ve dolayısıyla sınıf içerisinde gösterdikleri öğretim stratejileri üzerinde değişikliklere neden olabilmektedir (Strahan,1989; Brown, Borko,Underhill et al.1992; Aktaran: Çakmak, 2002). Bu bakımdan mesleğe yeni başlayan aday öğretmenlerin öğretim stratejileri, öğretmen öğrenci ilişkileri, okul çevre ilişkileri gibi birçok konuda müfettişlerin yardımına gereksinimi vardır.

2.1.8. Adaylık Süreci ve Türk Eğitim Sisteminde Öğretmenlerin Adaylık Eğitimi

Bir göreve aday olarak atanan bireyler, hizmet öncesi eğitimle kazandıkları bilgi, beceri ve davranışları başarı ile uygulayıp uygulamadıklarının saptanması veya edindikleri bilgilerin beceriye dönüştürülmesini amaçlayan ve uygulama koşulları yasal olarak belirlenen bir adaylık dönemi geçirirler (Kalkandelen, 1979: 26; Aktaran: Ağaoğlu, 1995:15).

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre: “Devlet memurluğuna girmek isteyenler kurumlarınca memur adayları olarak atanırlar. Aday olarak atanmış Devlet memurunun adaylık süresi bir yıldan az iki yıldan çok olamaz.”(DMK,md.54). “Aday olarak atanan memurların önce bütün memurların ortak vasıfları ile ilgili temel eğitime, bilahare sınıfları ile ilgili hazırlayıcı eğitime ve staja tabi tutulmaları ve Devlet memuru olarak atanabilmeleri için başarılı olmaları şarttır.” (DMK,md.55). “Adaylık devresi içinde eğitimde başarılı olan ve olumlu sicil alan adaylar sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile onay tarihinden geçerli olmak üzere asli memurluğa atanırlar” (DMK, md.58).

Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim arasında bir uyum olması ve birbirini tamamlaması beklenir. Ancak, her zaman bu uyum görülmeyebilir. Uyumsuzluk, hizmet öncesi eğitimin hizmet içi eğitime yararlı olacak koşul, ölçü ve olanaklar içinde yürütülmemesinden kaynaklanabilir. Öğretmenlik mesleğini seçen öğretmen adaylarının, mesleğe başladıktan sonra da öğrenmeyi sürdürmeleri adaylık

eğitimiyle devam eder. Toplumsal değişime uyum sağlayabilmenin en etkili aracı olarak görülen öğretmenlerin adaylık eğitimi, bazen hizmet öncesi eğitimi tamamlama aşaması bazen de hizmet içi eğitimin hazırlık aşaması olarak kabul edilmektedir. Adaylık eğitimi, mesleğin özelliği gereği, hizmet öncesi eğitim boyunca öğrenilen bilgileri uygulama olanağının yanı sıra; mesleki kimliğin kazanılmasını kolaylaştıran ve daha sonraki hizmet içi eğitim etkinliklerine hazırlaması nedeniyle öğretmenlerin eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır.

MEB personelinin hizmet öncesi eğitim olarak adaylık eğitimi 657 sayılı DMK'nin 55. maddesi uyarınca, ıkarılan Aday Memurların Yetiştirilmesine İlişkin Genel Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik'e göre hazırlanan Temel, Hazırlayıcı ve Uygulamalı Eğitim Süreçleriyle gerçekleştirilmektedir (1995, T.D. 2423).

Aday memurların yetiştirilmelerine ilişkin Yönetmelik hükümlerine göre yürütülen adaylık eğitiminde;

1. Temel eğitim, 50 saatlik eğitim programı,
2. Hazırlayıcı eğitim, 110 saatlik eğitim programı şeklinde olup, her iki eğitim uygulaması sonunda sınav yapılmaktadır.
3. Uygulamalı Eğitim, Temel ve Hazırlayıcı Eğitim döneminden sonra 220 saatlik eğitim programını kapsamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmeliğe göre müstakil sınıfa girmemesi gereken ğretmen, öğretmene ihtiyaç bulunduğu sürece, müstakil sınıfa girmek ve asil öğretmenin yapması gereken her görevi yerine getirmek zorundadır. Günümüzdeki uygulamalarda da aday ğretmen göreve başladığı andan itibaren müstakil sınıf almakta ve normal ğretmen olarak eğitim ğretim etkinliklerini sürdürmektedir. Yapılan bu araştırmaya konu olan tüm öğretmenler de nicel açıdan duyulan gereksinimden dolayı sınıf sorumluluğu almış, fiili olarak öğretmenlik yapmakta olan aday öğretmenlerdir.

2.1.9. Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinin Gerekliliği

Öğretmenlik mesleğine yeni başlayan bir öğretmen, her ne kadar hizmet öncesinde iyi bir eğitim almış olsa bile, bir takım problemler beklemektedir. Öğretmenin en çok yardıma ihtiyacı olan dönem mesleğinin ilk yıllarıdır. Yeni öğretmenin en önemli problemi başladığı mesleğindeki deneyimsizliğidir. Diğer problemler genellikle deneyimsizlik sonucu görülür. Çünkü göreve yeni başlayan bir öğretmen ilk deneyimlerini uygulama ile birlikte edinmeye başlar. Böylelikle mesleğini daha yakından tanımaya ve ona uyum sağlamaya çalışır. Bundan dolayı bu ilk dönemin önemi çok büyüktür ve iyi değerlendirilmelidir. Ülkemizde yeni mezun bir öğretmen genellikle en ağır şartlara sahip, mahrumiyet derecesi en yüksek yerlere ve okullara verilmekte, bu durum problemi daha da ağırlaştırmaktadır.

Yeni öğretmen en elverişli şartlar içinde görev yapsa bile, yine de deneyimsizliğinden kaynaklanan birçok güçlüklerle karşılaşır. Bunların arasında genellikle sınıf yönetimi, müfredatı sınıf düzeyine ve plânlanan zamana uygun olarak uygulayabilme, plân yapma, genel ve özel öğretim yöntemlerini kullanabilme, küme çalışması yapabilme, bireysel farklılıkları ve seviye gruplarına göre derslerini yönetebilme ve mesleği ve özlük hakları ile ilgili mevzuatı bilme gibi konular başta gelmektedir (Yalçinkaya:2002).

İş başında eğitim yöntemi genelde "yaparak öğrenme en iyi öğrenmedir" düşüncesine dayanmaktadır. Çünkü iş başında eğitim ile birey hem işini yapar hem de öğrenir (Sabuncuoğlu, 2000:129; Tutum, 1979:127).

Mesleki rehberlik ve işbaşında pratik yardımla, öğretmenin davranışında ve mesleki tutumunda önemli bir değişme sağlanabilir. Öğretmenlere kendi öğretimlerinin çeşitli yönlerini analiz edebilme becerileri kazandırılmalıdır. Bu, öğretmenlere kendi yetersizliklerinin kaynağını bulabilme imkanı verecektir. Öğrenci performansı, sınıf düzeyinde öğretmenin program planlaması, sınıf yönetimi, öğretim yaklaşımı, okul düzeyinde eğitim programı, okul örgütü, temel beceriler okul politikası ve daha geniş eğitim düzeyinde ise Türk eğitim politikası tarafından etkilendiğine göre, öğretmenler bu alanlarda yetiştirilmelidir (Balcı, 2001: 173-174).

İş başında yetiştirme sürecinde genellikle bireye rehberlik yapılır. Rehberlik; bireyin kendini ve çevresini tanımasına yardım eden bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Rehberlik, bireye kendini anlayabilmesi, çevresini ve ortaya çıkan durumları daha doğru tanıyabilmesi, kendisine ilişkin sorunları çözebilmesi gerçekçi kararlar verebilmesi, kapasitesini arttırabilmesi dengeli ve sağlıklı uyum sağlayabilmesi ve böylece kendini gerçekleştirebilmesi için yapılan, bilimsel ve sistemli yardımlar bütünüdür (Özsoy, 1987; aktaran: Yüksel ve Zel, 1999:160).

Eğitim müfettişliği, kontrol edip değerlendirme ve raporlama süreçlerinin dışında işlevleri olan bir görevdir. Yalnızca bu işlevlerle sınırlı kalındığında, rehberlik, yetiştiricilik, program geliştirme gibi düzeltici ve geliştirici etkinlikler müfettiş rolü olmaktan çıkarlar. O zaman müfettiş etkinlikleri, araç boyutundaki kontrol, değerlendirme ve raporlama ile sınırlanmış, amaç boyutu olan düzeltme ve geliştirme işlevleri göz ardı edilmiş olur. Bu nedenle, eğitimde denetim, öğretimi geliştirme amacıyla yöneltme, rehberlik etme ve öğretmenlerin öğretimsel davranışını geliştirme süreci olarak tanımlanabilir (Başar, 1985; aktaran: Yalçınkaya, 2002). Bu tanımlara göre denetimin en önemli fonksiyonu eğitim öğretimi geliştirmek, öğretmenlere bu konularda yardımda bulunmaktır. Bu konularda en çok yardıma gereksinimi olanlar ise göreve yeni başlayan öğretmenlerdir. Burada müfettişlere düşen görev, öğretmeni modern denetimin gereklerine uygun olarak yetiştirmek olmalıdır.

2.2. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Bu başlık altında literatür taramasında ulaşılmış olan bazı araştırmalara ilişkin sonuçlar yurt içi ve yurt dışında olmak üzere geçmişten günümüze doğru tarihsel bir süreç içinde sunulmuştur.

2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Karagözoğlu (1977), "İlköğretimde Teftiş Uygulamaları" adlı araştırmasında, milli eğitim müdürleri, ilköğretim müfettişleri, ilköğretim müdürleri ve öğretmenlerin görüşlerini ve bu görüşler arasındaki uyum ve farklılıkları belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 60 milli eğitim müdürü, 1095 ilköğretim müfettişi, 591 ilköğretim müdürü ve 2343 ilkokul öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre;

1. Müfettişlerin kendini yeterli görmelerine karşın, milli eğitim müdürleri ve ilköğretim okulu müdürleri ile ilkokul öğretmenleri buna katılmamaktadırlar.
2. Öğretmen başarısını değerlendirmede ilköğretim müfettişleri arasında orta derecenin altında bir uygulama birliği görülmektedir.
3. Denetimde rehberlik ve yardım, değerlendirme ve rapor verme işinden sonra gelmektedir. İlköğretim müfettişi başına düşen öğretmen sayısı fazla bulunmaktadır.

Kapusuzoğlu, 1988'de yaptığı "Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler" adlı araştırmasında, 10 yıl önce Karagözoğlu (1977) ve Öz' ün (1977) yaptığı araştırmaların bulgularıyla karşılaştırma yapmıştır. Müfettişlerin rollerine ve denetim uygulamalarına ilişkin görüşleri şöyle belirtilmiştir:

1. Öğretmenlerin birçoğu müfettişlerin, çevreleri ile ilişkilerini geliştirmede öğretmenlere hiç yardımcı olmadıkları,
2. Öğretmenlerin birçoğu müfettişlerin, eğitim öğretimle ilgili yayınları tanıtmada ve eğitimde ilgili yazı yazmaya teşvik etmedikleri,
3. Öğretmenlerin yarıdan fazlası müfettişlerin yeni ders araçlarının tanıtımı ve ders araçlarının nasıl kullanılacağını hiç göstermedikleri,
4. Öğretmenler, müfettişlerin öğrenci başarısını değerlendirmede çok az rehberlik ettikleri,

5. Öğretmenler müfettişlerin öğrenci başarısını değerlendirmede aralarında uygulama birliğinin az olduğunu,

6. Müfettişlerin değerlendirme ölçütlerini öğretmenlerle açık seçik bildirmediikleri,

7. Müfettişlerin öğretmen başarısını değerlendirilirken tarafsız davrandıklarını söylemelerine karşılık müdürler orta, öğretmenler az olduğunu,

8. Müfettiş ve öğretmenler, örnek dersler vererek bir dersin en iyi biçimde nasıl işleneceğinin hiç gösterilmediği şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Afşin (1988) tarafından hazırlanan "Stajyer Öğretmenlerin Meslekle İlgili Sorunları ve Çözüm Yolları" adlı araştırmada, stajyer öğretmenlerin akademik çalışmalarda öğrencilerle, velilerle, yöneticilerle ve öğretmen arkadaşları ile yaşadıkları sorunlar incelenmiştir. Stajyer öğretmen görüşlerine başvurulmuş araştırmaya sonucunda; belirlenen sorun alanlarında stajyer öğretmenlerin büyük oranda sorunlarının bulunmadığı, öğrencilerle ilgili sorunlarda en fazla %38'lik bir oranla öğrenci başarısının değerlendirilmesinde; yöneticilerle ilgili var olan sorunların da %34'lük oranı geçmediği saptanmıştır.

Üte (1990) "Öğretmenlikte Adaylık Uygulaması Ve Yöneticinin Rolü" adlı araştırmasında ortaöğretim kurumlarında çalışan stajyer öğretmenlerin, stajyerlik dönemlerinde yetiştirilmelerini konu edinmektedir. Araştırmacı ilgili araştırmasında; Stajyer öğretmenlerin yetiştirilmelerinde müdür ve rehber öğretmenin tutum ve davranışlarını araştırmış, Stajyerlik Yönetmeliğindeki belirsizlik ve ölçütlerin soyutluluğuna dikkat çekmiştir. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre; adaylık eğitimi programının başarı ile uygulandığı, aday öğretmenlerin bağımsız görev yapma yetişkinliğine sahip olduğu, okul müdürleri ve rehber öğretmenlerin aday öğretmenlere karşı olumlu bir tutum ve davranış içinde olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak bu başarının, yoğun bir ders yükü, ön eğitimden geçmemiş ve aynı branşta rehber öğretmen bulma güçlüğü ve araç -gereç yetersizliğine rağmen gerçekleştirildiği belirlenmiştir.

Ağaoğlu (1993) "Ortaöğretim Kurumlarında Görevli Aday Öğretmenlerin Yetiştirilmesinde Klinik Denetim Yaklaşımı" adlı araştırmasında Türk Eğitim

Sistemi'nde aday öğretmenlerin yetiştirilmesinde bir yetiştirme süreci olan klinik denetim yaklaşımının etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucuna göre; ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin yetiştirilmesinde mevcut uygulama ile klinik denetim uygulamasının etkililik düzeylerinin farklı olduğu, klinik denetimle yetiştirme uygulamasının adaylık eğitimi sürecinde daha etkili olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Cemaloğlu (1996) “İlköğretim Denetmenlerinin Mesleki Yardım ve Rehberlik Rolünün Öğretmenleri Güdülemesi" adlı araştırmasında aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır:

Sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri ilköğretim müfettişlerinin mesleki yardım ve rehberlik davranışı boyutlarından en fazla öğrenci hizmetleri boyutundaki davranışları gerçekleştirdikleri görüşündedirler. Sınıf öğretmenleri ilköğretim müfettişlerinin en az düzeyde eğitim hizmetleri ile ilgili davranışları, branş öğretmenleri ise personel hizmetleri ile ilgili davranışları gerçekleştirdikleri görüşündedirler. Sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin mesleki yardım ve rehberlik davranışları boyutlarından personel hizmetleri boyutuna ilişkin algılan arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Ecevit (1996)'in “İlköğretim Denetmenlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” konulu araştırmasında aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır:

1. İlköğretim müfettişlerince gerçekleştirilen ve denetim etkinliklerinden olan mesleki rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerinin gerçekleştirilme düzeyinin "çok az" olduğu görülmüştür. Mesleki rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerinin, "çok az" düzeyde gerçekleştirildiği konusunda yönetici, sınıf ve branş öğretmenleri görüş birliğinde olurken, müfettişler farklı görüş belirtmişlerdir.

2. İlköğretim müfettişleri; yönetici ve öğretmenlerden üst kademelere layık olanları önermedikleri, meslekte yetersiz gördükleri yönetici ve öğretmenlere rehberlik edemediklerini belirtmişlerdir.

3. Yöneticiler, sınıf ve branş öğretmenleri; ünite ve günlük planların yapılmasında ilköğretim müfettişleri tarafından "çok az" rehberlik yapıldığı görüşündedirler.

4. İlköğretim müfettişi, yönetici, sınıf ve branş öğretmenleri arasında işbirliğinin gerçekleştirilemediğini ve bu alt gruplar ilköğretim müfettişlerini kendilerine yakın bulmadıklarını belirtmektedirler.

5. Branş öğretmenleri ilköğretim müfettişlerinin sınıfın bir üyesi gibi davranarak ders işlenişine katılıp gerektiğinde önerilerde bulunmalarına karşı çekimser davrandıklarını ileri sürmektedirler.

Yıldırım (1997), "Aday Öğretmenleri Yetiştirme Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar" adlı araştırmasında, adaylık eğitimi programının uygulanmasında aday öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ortaya koyarak; aday öğretmen görüşlerine başvurduğu anket sonucunda elde edilen bulgulara göre; aday öğretmenler, uygulanan adaylık eğitimi programının amaçlarını, programın içeriğini, öğretim süreçlerini, ölçme ve değerlendirilmesini ve eğitim programının düzenlenmesini yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada görüşlerine başvurulmuş aday öğretmenler; adaylık eğitimi programını mesleğe hazırlamada etkili bulmadıklarını, programdaki dersleri uygun bulmadıklarını, derslerin amaçlarının yeterince açık ve net olmadığını, mesleki yetiştirmeleri bakımından kendilerine genellikle gerekli olmayan bilgilerin verildiğini, derslerin işlenişinde düz anlatım tekniğinin kullanıldığını, deney, gözlem, inceleme gibi uygulamalı yöntemlerin hemen hemen hiç kullanılmadığını, planların hazırlanması ve öğretim yöntemleri ile ilgili verilenleri yeterli görmediklerini, idari işlerin nasıl yapıldığının açıklanması gerektiğini, adaylık eğitiminin eğitim öğretim başında verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Solak (1999), "Aday Öğretmenlerin Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelikte Öngörülen Uygulamalı Eğitimin Değerlendirilmesi" adlı araştırmasında aday öğretmenlere uygulanan uygulamalı eğitimin gereklilik ve uygulama düzeyini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmacı anket formunu, MEB Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmeliğin maddelerini soru haline getirerek oluşturmuş

ve 1998–1999 öğretim yılında Malatya ilindeki aday öğretmenlere, okul müdürlerine ve ilköğretim müfettişlerine uygulamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; denekler, uygulamalı eğitim sırasında yıllık plan, ünite planı ve günlük planın verilmesine ilişkin olarak hem gereklilik hem de uygulama boyutuna çok düzeyde katılmışlardır. Denekler "Okulun bulunduğu çevrenin ve bu çevredeki kuruluşların eğitim faaliyetleri ve ders araçlarının gerçekleştirilmesi yönünden incelenmesi; inceleme gezilerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, öğrenci rehberlik hizmetleri, atölye ve laboratuvarların yönetimine ilişkin konular" maddelerinin gerekliliğine çok düzeyde katılırlarken, uygulama boyutuna az düzeyde katılmışlardır. İlgili yönetmelikten belirlenen diğer on sekiz soru ifadesindeki maddelere denekler, gerekliliğine çok düzeyde katılırken, uygulama boyutuna orta düzeyde katıldıkları ortaya çıkmıştır.

Korkmaz (1999), "Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleğe Uyum Sorunları" adlı araştırmasında, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum sağlama konusu ile ilgili olarak karşılaştıkları sorunları algılarına dayalı olarak ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre; "Öğretmen- öğrenci ilişkilerinde, okul -çevre ilişkilerinde köylerde ve kasabalarda görev yapan öğretmenlerin şehirlerde görev yapanlara oranla daha fazla sorun yaşadıkları, öğretmen sayısının üç ile beş arasında olduğu okullar sorunların en yoğun olarak yaşandığı okullar olduğu" ortaya çıkmıştır.

Kocadağ (2001), "Aday Öğretmenleri Hizmet İçinde Yetiştirme Sorunları" adlı araştırmasında, aday öğretmenlerin bugünkü uygulama ile hizmet içinde yetiştirilmesinde karşılaşılan sorunları; adaylardan kaynaklanan sorunlar, programdan kaynaklanan sorunlar, öğreticilerden kaynaklanan sorunlar, değerlendirmeden kaynaklanan sorunlar boyutlarında ele almış ve araştırma sonuçlarına göre; aday öğretmen ve öğreticiler; adaylardan kaynaklanan sorunlar boyutunda, "Adaylar hizmet içi eğitimin yalnız adaylığın kaldırılması için yapılan rutin bir eğitim programı olduğunu düşünmektedirler " sorun ifadesini, programdan kaynaklanan sorunlar boyutunda yer alan "Adaylık eğitim programı daha çok mevzuat ve teorik bilgileri içeren konulardan oluşmaktadır" sorun ifadesini, öğreticilerden kaynaklanan sorunlar boyutunda yer alan, "Adayların eğitiminde

üniversiteden öğretim elemanı sağlanamamaktadır" sorun ifadesini, değerlendirmeden kaynaklanan sorunlar boyutunda "Adayların başarı değerlendirilmesinde iş performans testleri kullanılmamaktadır" sorun ifadesini birinci derecede sorun olarak gördükleri ortaya çıkmıştır.

Akbaş (2002) “İlköğretim Denetmenlerinin Öğretmenlere Yaptıkları Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Etkinlikleri” adlı araştırmasında ilköğretim müfettişlerinin öğretmenlere yaptıkları rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerinin etkililik derecesine ilişkin öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvurmuş; “İlköğretim müfettişlerinin ilköğretim okulu öğretmenlerine yaptıkları rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerinin etkililik derecesi konusunda eğitim-öğretim için hazırlık yapma, sınıf içi etkinlikler, okul-çevre ilişkileri, insan ilişkileri ve kendilerini geliştirme ve yenilikleri izlemeleri alt boyutlarında öğretmenlerin görüşlerinin "çok az" müfettişlerin görüşlerinin "kısmen" olduğu görülmektedir.” sonucuna ulaşmıştır.

Gökdaş (2003) “İlköğretim Müfettişleri İle Aday Öğretmenlerin Rehberlik Algı ve Beklentilerinin Karşılaştırılması” adlı araştırmasında ilköğretim müfettişleri ile aday öğretmenlerin rehberlik algı ve beklentilerini karşılaştırmıştır. Bu amaçla müfettiş ve aday öğretmenlere anket uygulayan Gökdaş araştırma bulgularını beş ana başlık altında toplamıştır. Bunlardan en önemlileri şunlardır: Aday öğretmenlerin, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve meslekî yardımı sürecinde tespit ettikleri yetersiz davranışları:

“Müfettişler, aday öğretmenlerin üst düzeyde rehberlik ve yardım bekledikleri; konuların özelliğine göre, ders araç-gereçlerinin seçimi hususunda yeterli düzeyde rehberlik ve meslekî yardımı yapmıyorlar.

Müfettişler, aday öğretmenlerin üst düzeyde rehberlik ve yardım bekledikleri; konuların özelliğine göre, ders araç-gereçlerinin temini hususunda yeterli düzeyde rehberlik ve meslekî yardımı yapmıyorlar.

Müfettişler, aday öğretmenlerin üst düzeyde rehberlik ve yardım bekledikleri; konularla ilgili, deney, gezi-gözlem, inceleme ve araştırma

etkinliklerinin, nasıl yapılacağı hususunda yeterli düzeyde rehberlik ve meslekî yardımı yapmıyorlar.

Müfettişler, aday öğretmenlerin üst düzeyde rehberlik ve yardım bekledikleri; öğrencileri tanıma teknikleri, bireysel ve grupça yapılabilecek etkinlikler hususunda yeterli düzeyde rehberlik ve meslekî yardımı yapmıyorlar.

Müfettişler, aday öğretmenlerin üst düzeydeki beklentilerine göre, rehberlik sürecinde öğretmenlerin özel sorunlarını dikkate almaları hususunda yeterli düzeyde özen göstermiyorlar.

Müfettişler, aday öğretmenlerin üst düzeyde rehberlik ve yardım bekledikleri; özel yeteneklerinin eğitimin amaçları doğrultusunda kullanılması hususunda yeterli düzeyde rehberlik ve meslekî yardımı yapmıyorlar.” Şeklinde sonuçlara ulaşmıştır.

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Ryan ve arkadaşlarının (1980) araştırmasında; mesleğe yeni başlamış olan stajyer öğretmenlerin sorunlarından bazıları önem sırasına göre;

1. Okul ve sınıf-içi faaliyetlerde öğrenci üzerinde disiplin sağlayamama,
2. Okul yöneticileri tarafından yeterince takdir edilmeme,
3. Okulun sosyal yapısına alışamama ve diğer öğretim personeli tarafından yakınlık görmeme,
4. Dersin amaçlarına ve konularına uygun öğretim araç ve gereçlerini seçememe yada kullanamama,
5. Öğrenci faaliyetlerini objektif değerlendiremememe, şeklinde bulgulanmıştır.

Feldens (1986), Brezilya'da "Öğretmenlerin algıladıkları sorunlar" adıyla yayınlanan çalışmasında öğretmenlerin mesleki problemlerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, kırsal kesimdeki öğretmenlerin sorunlarında en önemlisi; öğretmenlerin öğretimle ilgili kaynak ve araçlardan yoksun bulunmaları iken, şehir

merkezlerindeki öğretmenlerin en önemli sorunlarından, öğrenci-öğretmen ilişkilerinde disiplin ve uyum sağlamada yoğunlaştığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin sorunlarının meslekteki deneyim yıllarına göre değişip değişmediğini de inceleyen Feldens, beş yıldan az tecrübesi olan öğretmenlerin en büyük sorununun, öğrenci sorunlarını değerlendirmek olduğunu bulgulanmıştır.

Galvez-Hjornevik (1986)'ın 4000 öğretmenin katıldığı araştırmasında tecrübeli öğretmenlerin stajyer öğretmenin yetişmesindeki rolleri ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, stajyer öğretmenlerin yeni okula başladıklarında en büyük korkularının, deneyimli öğretmenle birlikte derslere girdikleri zaman ve onlara herhangi bir soru sordukları zaman, kendilerinin yetersizliklerinin ortaya çıkacağını ya da böyle yorumlanacağına ilişkin konularda yoğunlaştığı saptanmıştır.

Huffman ve Leak (1986)'ın, araştırmalarının sonunda; rehber öğretmenleri stajyer öğretmenlerin gereksinimlerini karşılamada etkili bulunduklarına ancak, rehber öğretmenlerin etkililiklerini daha da yükseltmek amacıyla, stajyer olarak göreve başlayan öğretmenlerle aynı düzeydeki bir sınıfı okutmalarını ve aynı kapsamı öğretmeleri gerektiği sonucunu ortaya çıkarmaktadırlar.

Bundan başka yeni mesleğe başlamış öğretmenlerin, programların hedeflerini başarıp başarmadıklarını öğrenmek için sık sık danışman (rehber) öğretmenle birlikte toplantılar düzenlemeleri gerektiğini önermişlerdir.

Nelly (1986); öğretmenlere göreve başlamadan önce, verilecek hizmet öncesi kursların, nitelikli öğretmen yetiştirme ve eğitimdeki önemini vurgulamak üzere yaptığı deneysel araştırmada deney ve kontrol grubu olarak aldığı gruplarda sadece deney grubuna, ders planları hazırlama ve uygulama, öğretim yöntemlerini saptama ve uygulama, öğrenme hedeflerini saptama ve uygun öğretim durumları düzenleme faaliyetlerine ilişkin kurslar verilmişti. Araştırmada bağımsız gruplar için uygulanan t testi karşılaştırılmasında, ders planlarını uygulama ve eğitim durumlarını düzenleme gibi faaliyetlerde deney grubu ile kontrol grubu arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Odell (1986), yeni bir okulda göreve başlamış deneyimli öğretmenlerle, mesleğe yeni başlamış deneyimsiz öğretmenlerin okulda karşılaştıkları sorunlar ve

ihtiyaçları konusunda yapılan fonksiyonel bir araştırmasında, her iki gruptaki öğretmenlerin ihtiyaç duydukları yardım konularının birbirine çok benzer olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle;

- a) Duygusal açıdan yardım ya da destek alma,
- b) Okulla ilgili bilgiler edinme,
- c) Öğretilecek programla ilgili materyal ve kaynakları belirleme gibi konularda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Bu nedenle bir okulda yeni göreve başlayan bir öğretmene ister deneyimli ister deneyimsiz olsun uyum programı uygulanmasının gereğini savunmaktadır.

Veenman'in (1986) stajyer öğretmenlerde algılanan sorunlarla ilgili araştırmasının sonuçlarına göre; öğrenciler üzerinde otorite sağlayamamadan sonra gelen en önemli problemlerin;

1. Öğrencilerin öğrenme, kabiliyet, zeka ve kişilik özellikleri bakımından birbirinden farklı olmaları nedeniyle, öğrenme güçlüklerinin üstesinden gelememe,
2. Öğrenci başarısını değerlendirememe,
3. Öğretmenlik mesleğinin yüklediği ağır sorumlulukları becerememe,
4. Derslere yetersiz hazırlanma
5. Ders planlarını hazırlamadaki yetersizlikler gibi konularda ilgili olduğu bulunmuştur (Korkmaz, 1999: 36-39; Gökdaş, 2003: 41-42).

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada izlenen yöntem, araştırma modeli, evren ve örneklem, bilgi toplama yöntemi ve çözümleme yöntemi açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, var olan durumu saptamaya yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmada, bulgulara ulaşmak için; “Anket Survey” türünde bir betimleme yöntemi kullanılmıştır.

Betimsel araştırmalar geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle belirtmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1998: 77).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu başlık adı altında, araştırmanın evreni ve örneklemini yer almaktadır.

3.2.1. Evren

Araştırmanın evrenini Bolu ve Düzce illerindeki ilköğretim okullarında 2002–2003 ve 2003–2004 eğitim öğretim yıllarında aday öğretmen olarak görev yapan öğretmenler ve bu yıllarda rehberlik ve denetim etkinliklerine katılan Bolu ve Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nde görev yapan ilköğretim müfettişleri oluşturmuştur. Buna göre, Bolu ilindeki ilköğretim okullarında 2002–2003 ve 2003–2004 eğitim öğretim yıllarında aday öğretmen olarak görev yapan 91 öğretmen ile Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli 19 İlköğretim müfettişi; Düzce ilindeki ilköğretim okullarında 2002–2003 ve 2003–2004 eğitim öğretim yıllarında aday

öğretmen olarak görev yapan 206 öğretmen ile Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli 16 İlköğretim müfettişi araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

3.2.2. Örneklem

2004–2005 öğretim yılında, Bolu ve Düzce Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli ilköğretim müfettişi sayısı 35’dir. Bu grup için ayrıca örneklem yapılmamış, tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak uygulanan anketin 26’sının geri dönüşü sağlanmıştır. Buna göre müfettiş evreninin %74.2’sine ulaşılmıştır.

Araştırma evreninde yer alan Bolu ilindeki ilköğretim okullarında 2002–2003 ve 2003–2004 eğitim öğretim yıllarında aday öğretmen olarak görev yapan öğretmenlerin tamamı, Düzce ilindeki ilköğretim okullarında 2002–2003 ve 2003–2004 eğitim öğretim yıllarında aday öğretmen olarak görev yapan öğretmenlerinse “tesadüfî örneklem” yoluyla seçilen 130’u örneklem katılmıştır. Buna göre örneklem öğretmen evreninin %74,4’ünü oluşturmaktadır. Anketler araştırmaya katılmak isteyen müfettiş ve öğretmenlere uygulanmıştır.

Çizelge 1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

		Müfettiş			Öğretmen		
		Evren	Örneklem	%	Evren	Örneklem	%
		f	f		f	f	
Bolu	2002-2003	19	19	100.0	49	49	100.0
	2003-2004	19	19	100.0	42	42	100.0
Düzce	2002-2003	16	16	100.0	127	81	63.7
	2003-2004	16	16	100.0	79	49	62.0
Toplam		35	35	100.0	297	221	74.4

Çizelge 1’den de anlaşıldığı gibi, ilköğretim müfettişlerinde örneklem alma yoluna gidilmemiş, müfettişlerin tamamı örneklem katılmış, öğretmenlerde ise

örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın örnekleme, öğretmenlerde evrenin % 74’ünden oluşmuştur.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Bu başlık altında veri toplama araçları ile verilerin elde edilmesindeki uygulama yer almaktadır.

Örneklem kapsamına alınan ilköğretim okullarında görevli müfettiş ve öğretmenlerden, araştırma amaçları doğrultusunda bilgi toplamak üzere anket tekniği kullanılmıştır

3.3.1. Veri Toplama Aracı

Bilgi toplama aracı olarak Akbaş (2002) tarafından geliştirilen ve “İlköğretim Denetmenlerinin Öğretmenlere Yaptıkları Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Etkinlikleri ” ile ilgili çalışmaya veri sağlamak amacıyla hazırlanan anket kullanılmıştır. İlgili anketin kullanılması için anketi hazırlayan Semra Dünder Akbaş’tan izin alınmış ve alınan izin belgesi Ek 6’da sunulmuştur.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; deneklere ilişkin kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölüm ise; “İlköğretim Denetmenlerinin Öğretmenlere Yaptıkları Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Etkinlikleri” ile ilgili 48 sorudan oluşmaktadır.

Anket soruları; **hiç, çok az, kısmen, büyük ölçüde ve tam** olmak üzere beşli skala üzerinde hazırlanmıştır.

Hiç (1),
 Çok az (2),
 Kısmen(3),
 Büyük ölçüde (4),
 Tam katılıyorum(5) olarak puanlanmıştır.

Araştırmanın ölçme aracının güvenirlik ve geçerlik çalışmaları (Akbaş, 2002:49-50) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerliği Akbaş tarafından yapılmıştır.

Ölçeğin güvenirliği SPSS For Windows bilgisayar programında yapılmıştır. Ölçeğin Cronbah Alpha güvenirlik katsayısı 0.98 olarak, iki yarı güvenirlik katsayısı 1. Bölüm için 0.94, 2. Bölüm için 0.96 olarak hesaplanmıştır (Akbaş, 2002:50).

Ayrıca araştırmacı tarafından ölçeğin geçerliği konusunda uzman görüşlerine başvurulmuş ve ölçeğin geçerliği konusunda olumlu yanıtlar alınmıştır.

Bu araştırmada ölçme aracının araştırmanın çalışma gruplarını oluşturan; öğretmen ve müfettişlerden oluşan toplam 178 kişiye uygulanması sonucu elde edilen veriler, SPSS (Statistical For Social Sciences) for Windows paket programına yüklenmiş ve iç güvenirliği için hesaplanan “Cronbach (Alfa)” katsayısı $\alpha=.98$ olarak bulunmuştur.

3.3.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada bilgi toplama aracı olarak kullanılan anketler Bolu Valiliğinden bir izin yazısı (Ek 5) alınarak Bolu ve Düzce’de görevli müfettiş ve ilköğretim okullarındaki öğretmenlere elden ulaştırılmış ve aynı şekilde elden alınmıştır. Anketlerin dönüş oranları Çizelge 2’de görülmektedir.

Çizelge 2. Dağıtılan ve Dönen Anket Sayıları ve Oranları

	Dağıtılan Anket	Dönen Anket	Geçerli Anket	Dönüş Oranı
Müfettiş	35	26	26	% 74.2
Öğretmen	221	152	152	% 68.7
TOPLAM	256	178	178	% 69.5

3.4. Veri Çözümleme Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankete verilen cevaplar, araştırmacı tarafından SPSS 10 bilgisayar paket programına aktarılmış, bu program yardımı ile verilen cevapların frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Verilerin analizinde ayrıca; t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve analizler sonucunda aralarında anlamlı fark bulunan gruplarda Post Hoc Tukey HSD testi istatistiksel yöntemleri de kullanılmıştır. Farkların hangi gruplar arasında olduğu .05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Ankette kullanılan beşli derecelendirme ölçeğine uygun olarak elde edilen ortalama puanların yorumlanması ve derecelendirilmesi için 1-5 arasında puanlanan “Likert” tipi ölçek kullanılmış ve puanlaması; “Hiç” (1), “Çok az” (2), “Kısmen” (3), “Büyük ölçüde” (4) ve “Tamamen” (5) şeklinde yapılmıştır.

Çizelge 3. Beşli Dereceleme Ölçeğinin Puan Sınırları.

Derece	Seçenek Puanları	Seçeneklere Ait Puan Sınırları
Hiç	1	1.00-1.79
Çok Az	2	1.80-2.59
Kısmen	3	2.60-3.39
Büyük ölçüde	4	3.40-4.19
Tamamen	5	4.20-4.99

Bu araştırmada kullanılan beşli derecelendirme ölçeğindeki aralık için hesaplanan aralık katsayısına göre ($4/5 = 0.80$) seçenek aralıkları Çizelge 3’te gösterilmiştir.

Analizler sonucunda elde edilen bulgular, araştırma alt problemlerine uygun çizelgelere dönüştürülerek yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, ilköğretim okullarında görevli öğretmen ve ilköğretim müfettişlerinden anket aracılığı ile elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Öncelikle grupların demografik bilgilerine dair bulgular ele alınmış olup, daha sonra her alt probleme ilişkin sorular gruplandırılarak çizelgeler içerisinde değerlendirilmesi yapılmıştır.

4.1. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında ilköğretim okullarında görevli öğretmen ve ilköğretim müfettişlerinin kişisel özelliklerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1.1. Katılımcıların Yaptıkları Görevlere Göre Dağılımları

Araştırma kapsamına giren ilköğretim okullarında görevli öğretmen ve ilköğretim müfettişlerinin yaptıkları göreve göre dağılımları Çizelge 4'te yer almaktadır.

Çizelge 4. Katılımcıların Görev Türüne Göre Dağılımları

GÖREV TÜRÜ	f	%
Müfettiş	26	14.6
Öğretmen	152	85.4
TOPLAM	178	100.0

Çizelge 4'te görüldüğü gibi katılımcıların % 14'ü müfettiş, % 85'i öğretmenlerden oluşmaktadır.

4.1.2.İlköğretim Okullarında Görevli Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin cinsiyetleri, mesleki kıdemleri, öğrenim düzeyleri, branşları, aldıkları hizmet içi eğitime ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1.2.1.Öğretmenlerin Cinsiyetleri

İlköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyetlerine ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5. Öğretmenlerin Cinsiyetleri

CİNSİYET	f	%
Bayan	82	53.9
Erkek	70	46.1
TOPLAM	152	100.0

Çizelge 5'e göre, ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin % 53'ünün erkek, % 46'sının bayan olduğu görülmektedir.

Buna göre, öğretmenlerde birbirine yakın cinsiyet değerleri olduğu söylenebilir.

4.1.2.2. Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyleri

İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğrenim düzeylerine ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6. Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyleri

ÖĞRENİM DÜZEYİ	f	%
Lisans	134	88,2
Lisansüstü	18	11,8
TOPLAM	152	100.0

Çizelge 6’da görüldüğü gibi ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin %88.2’si lisans, %11.8’i lisans üstü eğitim almışlardır.

Aynı çizelgeye göre, lisans üstü eğitim almış öğretmenlerin oranının %11.8 olması göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleki kıdemi daha çok olan öğretmenlere göre lisans üstü eğitim yapmaya daha ilgili oldukları şeklinde yorumlanabilir. Sistemin öğretmenleri lisansüstü eğitim yapmaya güdüleyecek faktörlerinin daha fazla olması ile bu oran yükseltilebilir.

4.1.2.3. Öğretmenlerin Branşları

İlköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. Öğretmenlerin Branşları

BRANŞ	f	%
Sınıf Öğretmeni	27	17.8
Diğer Branş Öğretmeni	125	82.2
TOPLAM	152	100.0

Çizelge 7’de görüldüğü gibi ilköğretim okulu öğretmenlerinin %82.2’sinin diğer branş, %17.8’inin sınıf öğretmenleri olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.2.4. Öğretmenlerin Aldıkları Hizmet İçi Eğitimleri

İlköğretim okulu öğretmenlerinin aldıkları hizmet içi eğitime ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 8’de verilmiştir.

Çizelge 8. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Seminerine Katılıp Katılmadığı

H İ E Seminerine Katıldı mı?	f	%
Evet	143	94.1
Hayır	9	5.9
TOPLAM	152	100.0

Çizelge 8 incelendiğinde ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin %94,1’inin hizmet içi eğitim etkinliklerine katıldığı, %5,9’unun hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmadığı görülmektedir.

4.1.3. İlköğretim Müfettişlerinin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında, ilköğretim müfettişlerinin cinsiyetleri, mesleki kıdemleri, öğrenim düzeyleri, branşları, denetim konusunda aldıkları eğitime ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1.3.1. İlköğretim Müfettişlerinin Cinsiyetleri

İlköğretim müfettişlerinin cinsiyetlerine ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 9. Müfettişlerin Cinsiyetleri

Cinsiyet	f	%
Bayan	2	7.7
Erkek	24	92.3
TOPLAM	26	100.0

Çizelge 9'a göre ilköğretim müfettişlerinin %92.3'ünün erkek, %7.7'sinin bayan olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bulguya dayalı olarak erkeklerin bayanlara nazaran müfettişliğe karşı ilgilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bayanların denetim kademelerinde görev almaktaki isteksizliği ise ülkemizdeki yaygın kültürel nedenlerden ve bayanların annelik ve ev hanımlığı rollerini mesleki rollerine oranla daha çok önemsemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

4.1.3.2. İlköğretim Müfettişlerinin Hizmet Süreleri

İlköğretim müfettişlerinin hizmet sürelerine ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10. Müfettişlerin Hizmet Süreleri

Hizmet Süresi	f	%
0-3 Yıl	-	-
4-9 Yıl	5	19.2
10-15 Yıl	11	42.3
16 Yıl ve Üstü	10	38.5
TOPLAM	26	100.0

Çizelge 10 incelendiğinde ilköğretim müfettişlerinin %42.3'ünün 10-15 yıl, %38.5'inin 16 yıl ve üstü, %19.2'sinin 4-9 yıl hizmet süresine sahip oldukları görülmektedir.

4.1.3.3. İlköğretim Müfettişlerinin Öğrenim Düzeyleri

İlköğretim müfettişlerinin öğrenim düzeylerine ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 11’de verilmiştir.

Çizelge 11. Müfettişlerin Öğrenim Düzeyleri

Öğrenim Düzeyi	f	%
Eğt. Enst.- Eğt. Yüksek Okulu	5	19.2
Lisans	13	50.0
Lisans Üstü	8	30.7
TOPLAM	26	100.0

Çizelge 11’de görüldüğü gibi ilköğretim müfettişlerini %50’si lisans, %30.7’si lisans üstü ve %19.2’si eğitim enstitüsü-eğitim yüksekokulu mezunudur.

4.1.3.4. İlköğretim Müfettişlerinin Branşları

İlköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 12’de verilmiştir.

Çizelge 12. Müfettişlerin Branşları

BRANŞ	f	%
Sınıf Öğretmeni	21	80.8
Diğer Branş Öğretmeni	5	19.2
TOPLAM	26	100.0

Çizelge 12’de görüldüğü gibi ilköğretim müfettişlerinin %80.8’inin sınıf , %19.2’sinin diğer branş öğretmenleri olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bulgulara dayanarak diğer branş öğretmenlerinin denetim kademelerinde görev almayı tercih etmedikleri, buna karşılık sınıf öğretmenlerinin denetim kademelerinde görev almaya daha arzulu oldukları söylenebilir.

4.1.3.5. İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Konusunda Aldıkları Eğitimleri

İlköğretim müfettişlerinin denetim konusunda aldıkları eğitime ilişkin frekans ve yüzdeleri Çizelge 13'te verilmiştir.

Çizelge 13. Müfettişlerin Aldığı Özel Eğitim

Alınan Özel Eğitim	f	%
Hizmetiçi Eğitim - Kurs	7	26.9
E Y D (4 Yıl)	8	30.8
E Y D (2+2 Yıl)	8	30.8
Mastır - Doktora	3	11.5
Başka	-	-
TOPLAM	26	100.0

Çizelge 13 incelendiğinde ilköğretim müfettişlerinin denetim konusunda %30.8'inin Eğitim Yönetimi ve Denetimi (4 yıl), %30.8'inin Eğitim Yönetimi ve Denetimi (2 yıl), %26.9'unun Hizmet içi eğitim-kurs, %11.5'inin mastır-doktora eğitimi aldıkları görülmektedir.

Çizelge 13 genel olarak incelendiğinde; Eğitim Yönetimi Denetimi mezunlarının fazla olmasının nedeni, MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinde müfettiş yardımcılığına alınma koşullarından birisinin "Fakültelerin; eğitim yönetimi, teftişi, plânlaması ve ekonomisi veya eğitim yönetimi denetimi bölüm/anabilim dalından" mezun olunmasını gerektirmesinden kaynaklanabilir. Son yıllarda ilköğretim müfettişi olarak Eğitim Yönetimi ve Denetimi bölüm mezunlarının alınması ve 1994 yılında ataması yapılan bin civarında ilköğretim müfettişinin de bu bölümlerin mezunlarından olmasından dolayı ilköğretim müfettişlerinde çoğunluğu adı geçen bölüm mezunlarının oluşturduğu söylenebilir.

4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular sunulmuştur.

1. Alt Problem:

Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde, ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili öğretmen ve müfettiş görüşleri nelerdir?

İlköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettiş ve öğretmen görüşlerine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Bu bölümde; 48 maddeden oluşan bir anket yer almaktadır. Öğretmen ve müfettişlerin anket sorularına verdikleri cevaplar toplu olarak Ek 3-4'te verilmiştir;

Ölçme aracındaki maddelerin her biri için ayrı bir çizelge oluşturulmuş ve oluşturulan çizelgelerde elde edilen öğretmen ve müfettiş görüşleri birlikte verilerek yorumlanmıştır.

Çizelge 14. “Okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	Öğretmen	18	11.8	69	45.4	45	29.6	18	11.8	2	1.3	152	100	2.45	.89
	Müfettiş	-	-	1	3.8	3	11.5	18	69.2	4	15.4	26	100	3.96	.66

Çizelge 14 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 45.4 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 29.6 ile “Kısmen” % 11.8 ile “Hiç” ve “Büyük ölçüde”, % 1.3 ile “Tam” seçenekleri izlemektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın %69.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu %15.4 ile “Tam”, %11.5 ile “Kısmen”, % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara bakıldığında aritmetik ortalamaya göre ($\bar{X}=2.45$), öğretmenler, okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmakta ve bu konuda daha çok yardım beklemektedirler denilebilir. İlköğretim müfettişleri ise ($\bar{X}=3.96$) ile okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında öğretmenlere yaptıkları yardımı “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadırlar.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi’nde; “Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, kurum amaçlarının gerçekleştirilmesinde yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarını yönlendirmek”, kurum denetiminin amaçlarından biri olarak gösterilmektedir. Bireyler örgütün amaçlarını tanıdığı oranda o amaçları gerçekleştirmek için çalışmakta ve örgüt amaçlarını gerçekleştirmede başarılı olmaktadır.

Aydın (2000)’a göre amaçlar, örgüt kuramcılarının kullandıkları bir terim olarak, geleceğe ilişkin istenilen durum anlamına gelmektedir. Bu istenilen durumu gerçekleştirecek olan örgüttür.

Örgütlerin amaçlı olduklarına ilişkin varsayım, bireyin örgütsel davranışını etkileme açısından önem taşır. Bir örgütün amaçlarının olduğunun birey tarafından bilinmesi, bireyin rol performansını etkiler. Amaçlarının tüm örgüt çalışanları tarafından bilinmesini sağlayan, amaçları örgüt düzeyinde ortak bir bilgi yapan örgütler, ortak insan çabasını eyleme geçirmede önemli bir avantaj sağlarlar. İyi yönetim, gerçekleştirilecek amaçların belirtilmesi ya da hiç olmazsa açık olarak tanımlanması ile başlar (Aydın,1991:41; Newman, 1985:20).

Okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında yardımcı olma maddesinde öğretmen ve müfettiş görüşleri arasında fark olması amacın müfettiş ve öğretmenler tarafından farklı değerlendirilmesinden kaynaklanıyor olabilir.

Çizelge 15. “Öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
2	Öğretmen	38	25.0	62	40.8	39	25.7	13	8.6	-	-	152	100	2.17	.90
	Müfettiş	-	-	1	3.8	5	19.2	18	69.2	2	7.7	26	100	3.80	.63

Çizelge 15 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 40.8 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 25.7 ile “Kısmen” % 25.0 ile “Hiç” ve %8.6 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın %69.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu %19.2 ile “Kısmen”, % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde; öğretmen denetiminin amaçlarından birisi de; öğrenci başarısının bilimsel yöntemler ile ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardım etmek olarak gösterilmiştir.

Başar (1994: 88-89)’a göre; hedef davranışlara ulaşılma durumu hakkında bir yargıya varabilmek ve gerekiyorsa tamamlayıcı-düzeltilici eğitsel çabalara yönelebilmek için, değerlendirme yapılır.

Bu durum, hedef davranışlara göre değişen bir uygulama ile, sözlü bir soru-yanıtla yapılabileceği gibi, hedef davranışlar yapılarak görülebilecek bir problem durumu verilerek, birkaç sorulu, birkaç dakikayı geçmeyen bir sınav yapılarak da gerçekleştirilebilir. Öğretmen bu süreçte, her öğrencinin, düzeyine uygun hedef davranışları gösterme durumunu belirlemeye çalışmalı, başarılı birkaç öğrenciden alınan uygun dönütlerle yetinmemelidir. Öğretmenin her öğrenciye değer verdiğini, onların başarısını görev edindiğini göstermesinin fırsatları bu süreçte daha çoktur.

Değerlendirme sonucu; eğitim öğretim uygulamalarının öğrencilerde istenilen davranışların ne ölçüde kazandırıldığının ölçülmesi hedeflenir. Bu konuda müfettişe düşen görev, öğrenci başarılarının ölçülmesinde öğretmene yol göstererek, öğrencilerin yeti ve yeteneklerinin ortaya çıkartılmasında yardımcı olmaktadır.

Yukarıdaki bulgulara bakıldığında aritmetik ortalamaya göre ($\bar{X}=2.17$), öğretmenler, öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmakta ve bu konuda daha çok yardım beklemektedirler denilebilir. İlköğretim müfettişleri ise ($\bar{X}=3.80$) ile öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde öğretmenlere yaptıkları yardımı “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadırlar. Bu maddede öğretmen ve müfettiş görüşleri arasında fark olması öğretmenlerin öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesi konusunda yardıma gereksinim duyduklarını müfettişlere belirtememelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Bu bulgular; benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu (2001) ve Sağır’ın (2005), öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvuran Akbaş’ın (2002) ulaştığı bulguları destekler niteliktedir.

Çizelge 16. “Mesleki yayınların izlenmesi, okunması ve mesleki yayınlara ilgi oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
3	Öğretmen	46	30.3	48	31.6	41	27.0	16	10.5	1	.7	152	100	2.19	1.01
	Müfettiş	-	-	1	3.8	13	50.0	9	34.6	3	11.5	26	100	3.53	.76

Çizelge 16 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 31.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.3 ile “Hiç”, % 27.0 ile “Kısmen”, % 10.5 ile “Büyük ölçüde” ve % 0.7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Kısmen” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Büyük ölçüde”, % 11.5 ile “Tam”, % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Kapusuzoğlu, (1988) öğretmenlerin müfettişlerin rollerine ve denetim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin neler olduğu belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada: Öğretmenlerin birçoğunun müfettişlerin, eğitim öğretimle ilgili yayınları tanıtma ve eğitimle ilgili yazı yazmaya teşvik etmedikleri görüşünde olduklarını bulgulamıştır. Bu sonuçlar araştırmanın sonuçlarına paralel niteliktedir.

Grupların maddeye ilişkin verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenler ($\bar{X}=2.19$) “Çok az”, müfettişler ise ($\bar{X}=3.53$) “Büyük ölçüde” düzeylerinde mesleki yayınların izlenmesi, okunması ve mesleki yayınlara ilgi oluşturulmasında müfettişlerin yardımı olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin; mesleki yayınların izlenmesi okunması ve bu yayınlara ilgi oluşturulmasında müfettişlerin yardımını yeterli görmediği ve bu konuda daha çok yardım bekledikleri söylenebilir.

Bu bulgular; benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu (2001) ve öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvuran Akbaş’ın (2002) ulaştığı bulguları destekler niteliktedir.

Benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Ecevit (1996) müfettişlerin cevabını “Kısmen” olarak bulmuş ve “Mesleki yayınları, meslekle ilgili gelişmeleri ve mevzuat değişikliklerini takip etme konusunda, müfettişlere hizmet içi kurslar verilmelidir.” önerisinde bulunmuştur.

Çizelge 17. “Öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
4	Öğretmen	62	40.8	38	25.0	36	23.7	15	9.9	1	.7	152	100	2.04	1.05
	Müfettiş	-	-	3	11.5	10	38.5	10	38.5	3	11.5	26	100	3.50	.86

Çizelge 17 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 40.8 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 25.0 ile “Çok az”, % 23.7 ile “Kısmen”, % 9.9 ile “Büyük ölçüde” ve % 0.7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.04), öğretmenler; öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 38.5 ile “Kısmen” ve “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 11.5 ile “Tam” ve “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.50) ilköğretim müfettişleri; öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır. Bu durumun nedeni müfettişlerin öğretmenler arasındaki iletişimi yeterli görmeleri olabilir.

Balcı (1993: 32)’ya göre: “Öğretmenin meslekteki sosyalleşmesinin niteliği, onun yeterliği duygusunu etkilemektedir. Öğretmenin sosyalleşmesi, ona ne yapılacağını söyleme yerine, deneyimli öğretmenlerle, informal ilişki kurulması ile mümkün olabilmektedir.” Deneyimli öğretmenlerle informal ilişki kurmaya en çok gereksinimi olan öğretmenler ise göreve yeni başlayan aday öğretmenlerdir.

Çizelge 18. “Eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
5	Öğretmen	55	36.2	52	34.2	34	22.4	10	6.6	1	.7	152	100	2.01	.95
	Müfettiş	-	-	4	15.4	7	26.9	10	38.5	5	19.2	26	100	3.61	.98

Çizelge 18 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 36.2 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.2 ile “Çok az”, % 22.4 ile “Kısmen”, % 6.6 ile “Büyük ölçüde” ve % 0.7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.01), öğretmenler; eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 38.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “ Kısım”,% 19.2 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.61) ilköğretim müfettişleri; eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Motivasyon insan davranışını yönlten ve belirleyen bir enerji olarak tanımlanabilir. Motivasyon, bireyin davranışlarını etkileme ve bu etki doğrultusunda onu belirli hareketlere sevk etme anlamını taşımaktadır. İnsanlar kendilerine verilen görevleri etkin bir şekilde yerine getirmeye istekli olmalıdırlar. Motivasyonun rolü, bu isteği yaratmak, geliştirmek ve sürdürmek olmalıdır. İşlerinde başarılı olabilmeleri için bireylerin güçlü bir şekilde güdülenmeleri gerekir (Şimşek, Akgemci ve Çelik 2001:114; Çetinkanat, 2000:9). Eğitim öğretim etkinliklerinde ise öğrencilerin başarılı olabilmeleri için motive edilmeleri gerekmektedir. Öğrencileri motive etme görevi ise öncelikle öğretmenindir. Bundan dolayı ilköğretim müfettişlerinin, öğrencileri motive etme yollarını öğretmenlere göstererek bu konuda rehberlik yapmaları son derece önemlidir. Araştırma sonuçlarına göre ise, öğretmen görüşlerine göre müfettişler bu konuda tam anlamıyla yardım yapamamaktadır. Öğretmenlerin böyle düşünmelerinin nedeni öğrencilerinde motivasyon konusunda bir iyileşme görmemeleri olabilir.

Afşin (1988) Stajyer Öğretmenlerin Meslekle İlgili Sorunları ve Çözüm Yolları konulu araştırmasında stajyer öğretmen görüşlerine başvurmuş ve stajyer öğretmenlerin %44’ü ara sıra, % 2 si gerçekten öğrencilerinin motivasyonunu sağlayabilme konusunda sorunları olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Çizelge 19. “Eğitim öğretimin, öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
6	Öğretmen	29	19.1	57	37.5	50	32.9	15	9.9	1	.7	152	100	2.35	.92
	Müfettiş	-	-	-	-	8	30.8	14	53.8	4	15.4	26	100	3.84	.67

Çizelge 19 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 37.5 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.9 ile “Kısmen”, % 19.1 ile “Hiç”, % 9.9 ile “Büyük ölçüde” ve % 0.7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 53.8 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.8 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Öğrencinin bilişsel, duyuşsal, devinişsel hazır bulunuşluk düzeyi, onun derse katılma eğilimini etkileyen önemli değişkenlerden biridir. Öğrenci derste kazandırılacak hedef davranışların önkoşulu olan davranışlara sahip değilse, derse katılımı azalabilir. Öğretmen öğrencinin dikkatini hedef davranışlar üzerinde toplamalıdır. Bunun için öğrencinin yaşına, cinsiyetine, içinde yaşadığı kültüre uygun anı, öykü, espri, fıkra, film, slayt, oyunlar vb. gibi etkinlikleri zamanı gelince sunmalıdır. Öğretmen konuları, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, birbirinin önkoşulu oluş özelliklerine, yakın çevre ve zamandan uzağa doğru işlemelidir (Sönmez:1994:106-111).

Sönmez; eğitim öğretimin, öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılması işinin öğretmenin görevi olduğunu belirtmektedir. Yukarıdaki bulgulara bakıldığında aritmetik ortalamaya göre ($\bar{X}=2.35$), öğretmenler, bu konuda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmakta ve eğitim öğretimin, öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılması konusunda daha çok yardım beklemektedirler denilebilir.

Bu bulgular; benzer bir araştırmada öğretmen ve müfettiş görüşlerini alan Akbaş’ın (2002) ulaştığı bulgularla benzer niteliktedir.

Çizelge 20. “Sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
7	Öğretmen	70	46.1	53	34.9	23	15.1	6	3.9	-	-	152	100	1.76	.84
	Müfettiş	1	3.8	5	19.2	3	11.5	15	57.7	2	7.7	26	100	3.46	1.02

Çizelge 20 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 46.1 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.9 ile “Çok az”, % 15.1 ile “Kısmen”, % 3.9 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 19.2 ile “Çok az”, % 11.5 ile “Kısmen”, % 7.7 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında müfettişlerin öğretmenlere yardımını öğretmenler ($\bar{X}=1.76$) “Hiç”, müfettişler ise ($\bar{X}=3.46$) “Büyük ölçüde” düzeyinde yeterli bulmaktadır. Bu durumda öğretmenlere göre; müfettişlerin sınıfta çalışma grupları oluşturulması konusunda öğretmenlere beklenen düzeyde yardım edemedikleri söylenebilir.

Çizelge 21. “Yeni ders araçlarını tanıtır ve bunların nasıl kullanılacağını gösterir.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
8	Öğretmen	74	48.7	33	21.7	33	21.7	10	6.6	2	1.3	152	100	1.90	1.04
	Müfettiş	1	3.8	2	7.7	13	50.0	7	26.9	3	11.5	26	100	3.34	.93

Çizelge 21 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 48.7 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 21.7 ile “Çok az” ve “Kısmen” , % 6.6 ile “Büyük ölçüde” ve % 1.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Kısmen” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Büyük ölçüde”, % 11.5 ile “Tam”, % 7.7 ile “Çok az” ve % 3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde öğretmen teftişinin amaçlarından biri de “Öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında ve uygulanmasında yardımcı olmak” şeklinde gösterilmiştir. Eğitim teknolojisindeki gelişmeler öğretmene; öğretme öğrenme ortamında kullanılmak üzere her geçen gün yeni öğretim araç gereci sunmaktadır. Öğretmenlerin bu araç gereçlerin kullanımında bazı bilgi, beceri ve davranışlara sahip olması gerekir. Etkili öğrenme için hayati önem taşıyan bu yeni araç gereçlerin kullanımı konusunda öğretmenlerin müfettişlerin rehberliğine gereksinim duydukları düşünülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara bakıldığında aritmetik ortalamaya göre ($\bar{X}=1.90$), öğretmenler, yeni ders araçlarının tanıtımı ve bunların nasıl kullanılacağına gösterimi konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmakta ve bu konuda daha çok yardım beklemektedirler denilebilir. İlköğretim müfettişleri ise ($\bar{X}=3.34$) ile yeni ders araçlarının tanıtımı ve bunların nasıl kullanılacağına gösterimi konusunda öğretmenlere yaptıkları yardımı “Kısmen” derecede yeterli bulmaktadırlar.

Bu bulgulara dayanarak; öğretmenlere göre müfettişlerin, yeni ders araçlarının tanıtımı ve bunların nasıl kullanılacağına gösterimi konusunda öğretmene yardımcı olma rollerini istenilen düzeyde gerçekleştiremedikleri sonucuna varılabilir.

Bu bulguların; benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu (2001) ve Sağır’ın (2005), öğretmen ve yönetici görüşlerine başvuran Danyeri’nin (2001) yönetici görüşlerine başvuran Korkmaz’ın (1998), öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvuran Has (1998) ve Yüksel’in (2001) ulaştığı bulgularla benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 22. “Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
9	Öğretmen	56	36.8	59	38.8	28	18.4	9	5.9	-	-	152	100	1.93	.88
	Müfettiş	1	3.8	3	11.5	13	50.0	7	26.9	2	7.7	26	100	3.23	.90

Çizelge 22 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 38.8 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 36.8 ile “Hiç”, % 18.4 ile “Kısmen” ve % 5.9 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Kısmen” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Büyük ölçüde”, % 11.5 ile “Çok az”, % 7.7 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde; Öğretmen denetiminin amaçlarından birisi de; Öğrenci başarısının bilimsel yöntemler ile ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardım etmek olarak gösterilmiştir.

Değerlendirme planda yer alan hedef davranışlardan, öğrencide var olanlar ölçülüp, olan ve olması gereken bu iki hedef davranışın farkı alınarak yapılır. Karşılaştırma ölçütü olarak, hedef davranışlar yanında, aynı öğrenciye ilişkin öğretim süreci öncesi ölçümler, diğer öğrencilere ait ölçümler veya bunların ikisi yada hepsi kullanılabilir. Değerlendirme soruları açık olmalıdır, şifreli değil. Tuzak sorulardan, görüşe göre değişen sorulardan, önemsiz içerikten kaçınmalı, doğru yanıtı bulmada dilbilgisi kuralları anahtar rol oynamamalıdır. (Martin, 1983: 115-119; Aktaran: Başar, 1994: 88-89).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere ölçme ve değerlendirme profesyonel bilgi gerektiren bir süreçtir. Değerlendirme sonucu; eğitim öğretim uygulamalarının öğrencilerde istenilen davranışların ne ölçüde kazandırıldığının ölçülmesi hedeflenir. Bu konuda müfettişe düşen görev, öğrenci başarısının

değerlendirilmesinde öğretmene yol göstererek, öğrencilerin yeti ve yeteneklerinin ortaya çıkartılmasında yardımcı olmaktadır.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenler ($\bar{X} = 1.93$) “Çok az”, müfettişler ise ($\bar{X} = 3.23$) “Kısmen” düzeyinde ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde müfettişlerin öğretmenlere yardımcı olduğu görüşünü taşımaktadırlar.

Bu bulgulara dayalı olarak; ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde müfettişlerin öğretmenlere yardımına ilişkin öğretmen, ve müfettişlerin birbirlerinden farklı görüşler taşıdıkları ve müfettişlerin bu rollerini “Çok az” ya da “Kısmen” düzeylerinde gerçekleştirebildikleri söylenebilir..

Bu bulgular; benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Ecevit’in (1996) ulaştığı bulguları destekler niteliktedir.

Çizelge 23. “Sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
10	Öğretmen	45	29.6	56	36.8	37	24.3	12	7.9	2	1.3	152	100	2.14	.97
	Müfettiş	1	3.8	2	7.7	9	34.6	10	38.5	4	15.4	26	100	3.53	.98

Çizelge 23 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 36.8 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 29.6 ile “Hiç”, % 24.3 ile “Kısmen”, % 7.9 ile “Büyük ölçüde” ve % 1.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 38.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Tam”, % 7.7 ile “Çok az” ve % 3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Çağdaş eğitim denetimini temel amacı, öğrenme öğretme sürecinin geliştirilmesidir. Öğrenmeyi etkileyen en önemli değişkenlerden biri de öğrenme

öğretme ortamıdır. Öğrenciler öğrenme etkinliklerinin ve zamanlarının büyük çoğunluğunu temel öğrenme ve öğretme ortamı olan dersliklerde geçirmektedirler. Öğretmenin öğretimden çok düzenle uğraşması, öğrencinin istenmeyen davranışı yapması ve sürdürmesi öğrenme ortamını bozmaktadır. Bu nedenle sınıfta olumlu bir öğrenme ortamını oluşmasının, eğitimin niteliğinde azımsanmayacak bir değere sahip olduğu söylenebilir. Öğrencilerin temel öğrenme ortamı olan dersliklerde olumlu öğrenme ortamları oluşturulması hedeflendiğinden, müfettişlerden sınıfta olumlu bir öğrenme öğretme ortamı oluşturulması konusunda öğretmenlere yardımcı olmaları beklenir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenler ($\bar{X}=2.14$) “Çok az”, müfettişler ise ($\bar{X}=3.53$) “Büyük ölçüde” düzeyinde sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasında müfettişlerin öğretmenlere yardımcı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu bulgular; benzer bir araştırmada öğretmen, yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu’nun (2001) bulgularını destekler niteliktedir.

Çizelge 24. “Sınıf disiplininin sağlanmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
11	Öğretmen	71	46.7	47	30.9	27	17.8	7	4.6	-	-	152	100	1.80	.89
	Müfettiş	1	3.8	3	11.5	7	26.9	11	42.3	4	15.4	26	100	3.53	1.02

Çizelge 24 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 46.7 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.9 ile “Çok az”, % 17.8 ile “Kısmen” ve % 4.6 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 42.3 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Tam”, % 11.5 ile “Çok az” ve % 3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara bakıldığında aritmetik ortalamaya göre ($\bar{X}=1.80$), öğretmenler, sınıf disiplininin sağlanması konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmakta ve bu konuda daha çok yardım beklemektedirler denilebilir. İlköğretim müfettişleri ise ($\bar{X}=3.53$) ile sınıf disiplininin sağlanması konusunda öğretmenlere yaptıkları yardımı “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadırlar.

Bu bulgulara dayalı olarak; sınıf disiplininin sağlanması konusunda müfettişlerin öğretmenlere yardımı olduğu yönünde öğretmen ve müfettiş görüşlerinin birbirlerinden önemli ölçüde farklılık gösterdiği ve müfettişlerin sınıf disiplininin sağlanması konusunda öğretmenlere beklenen düzeyde yardım edemedikleri söylenebilir.

Korkmaz (1999) tarafından yapılan bir araştırmada; aday öğretmenlerin öğretmen-öğrenci ilişkilerinde karşılaştığı güçlükler arasında “Sınıf kurallarını belirleyebilme ve uygulayabilme” de sayılmaktadır. Ayrıca Afşin (1988) araştırmasında stajyer öğretmen görüşlerine başvurmuş ve stajyer öğretmenlerin %36’sı ara sıra, % 4’ü gerçekten disiplinli bir ortam sunabilme konusunda sorunları olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma bulgularına dayalı olarak aday öğretmenlerin, sınıf disiplininin sağlanması konusunda müfettişlerin rehberliğine gereksinimi olduğu söylenebilir.

Bu araştırmanın bulgularının; Akbaş (2002), Korkmaz (1999) ve Gün (2001)’ün araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu ileri sürülebilir.

Çizelge 25. “Öğretmenin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
12	Öğretmen	50	32.9	53	34.9	29	19.1	19	12.5	1	.7	152	100	2.13	1.03
	Müfettiş	-	-	4	15.4	6	23.1	13	50.0	3	11.5	26	100	3.57	.90

Çizelge 25 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 34.9 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.9 ile “Hiç”, % 19.1 ile “Kısmen”, % 12.5 ile “Büyük ölçüde” ve % .7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Çok az” ve % 11.5 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında öğretmenler ($\bar{X}=2.13$), öğretmenin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesinde müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmakta ve bu konuda daha çok yardım beklemektedirler denilebilir. İlköğretim müfettişleri ise ($\bar{X}=3.57$) ile öğretmenin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesi konusunda öğretmenlere yaptıkları yardımı “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadırlar. Bu duruma göre öğretmen ve müfettiş görüşlerinin birbirlerinden farklılık gösterdiği söylenebilir.

Çizelge 26. “Öğrencilerle etkili bir iletişim kurmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
13	Öğretmen	51	33.6	53	34.9	37	24.3	11	7.2	-	-	152	100	2.05	.93
	Müfettiş	1	3.8	1	3.8	5	19.2	15	57.7	4	15.4	26	100	3.76	.90

Çizelge 26 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 34.9 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 33.6 ile “Hiç”, % 24.3 ile “Kısmen” ve % 7.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 19.2 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Tam”, % 3.8 ile “Çok az” ve “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İletişim; kişi yada kişilerin karşılıklı bilgi, duygu ve düşüncelerini paylaşma süreci, diğer bir anlatımla anlamları eşit kılma sanatı olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim öğretim etkinliklerinde öğretmen öğrenci iletişimi en temel faktörlerden biridir. Sevmenin yolu nasıl ki anlamaktan geçiyor ise insanlar arasındaki şüphe ve korku da her zaman bilgisizlik ve uzaklıktan kaynaklanmıştır. Bu olumsuzluklardan kurtulmak çok iyi bir iletişimle mümkündür.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde öğretmen denetim formunda: “Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayacak ortam ve süreçleri hazırlama, öğrencilerle etkili iletişim kurma ve sürdürme.” maddesi öğretmenlerin değerlendirileceği maddelerden biri olarak bulunmaktadır.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında öğretmenler ($\bar{X}=2.05$) “Çok az”, müfettişler ise ($\bar{X}=3.76$) “Büyük ölçüde” düzeyinde öğrencilerle etkili bir iletişim kurma konusunda müfettişlerin öğretmenlere yardımcı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu duruma göre; öğretmenlerin görüşüne göre müfettişlerin, öğrencilerle etkili bir iletişim kurma konusunda öğretmenlere yardımlarını istenen düzeyde gerçekleştiremedikleri sonucuna varılabilir.

Korkmaz (1999) tarafından yapılan bir araştırmada; aday öğretmenlerin öğretmen-öğrenci ilişkilerinde karşılaştığı güçlükler arasında “Öğrencilerle iletişim kurabilme” de sayılmaktadır. Bu bulguya dayalı olarak aday öğretmenlerin, öğrencilerle etkili bir iletişim kurma konusunda müfettişlerin rehberliğine gereksinimi olduğu söylenebilir.

Bu bulgular; Korkmaz (1999), Gün (2001) ve Akbaş (2002)’ın bulgularını destekler niteliktedir.

Çizelge 27. “Eğitim-Öğretim araç- gereçlerinin etkili kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
14	Öğretmen	48	31.6	51	33.6	40	26.3	12	7.9	1	.7	152	100	2.12	.97
	Müfettiş	-	-	1	3.8	7	26.9	15	57.7	3	11.5	26	100	3.76	.71

Çizelge 27 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 33.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 31.6 ile “Hiç”, % 26.3 ile “Kısmen”, % 7.9 ile “Büyük ölçüde” ve % .7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Öğretme öğrenme etkinliklerinin başarıya ulaşmasında ve etkili öğrenmenin gerçekleşmesinde, öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesinin önemli rolleri olduğu düşünülmektedir. Okullardaki araç gereç eksikliklerinin yanında, mevcut araç-gereçlerin verimli bir şekilde kullanılmadığı da söylenebilir. Burgaz yaptığı araştırmada; denetimlerde yeterince yerine getirilmediği saptanan mesleki yardım ve rehberlik ile ilgili rol davranışlarından birini de “öğretim araçlarının seçilmesinde ve kullanılmasında yardımcı olma” (Burgaz, 1995: 129) şeklinde belirtmiştir.

Kapusuzoğlu, (1988) öğretmenlerin müfettişlerin rollerine ve denetim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin neler olduğu belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada: Öğretmenlerin yarıdan fazlası müfettişlerin yeni ders araçlarının tanıtımı ve ders araçlarının nasıl kullanılacağını hiç göstermedikleri, görüşünde olduklarını bulgulamıştır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin ders araçlarının etkili kullanımı konusunda müfettişlerin rehberliğine gereksinim duydukları söylenebilir.

Bu araştırmada ise; maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında öğretmenler ($\bar{X}=2.12$) “Çok az”, müfettişler ise

($\bar{X} = 3.76$) “Büyük ölçüde” düzeyinde eğitim-öğretim araç- gereçlerinin etkili kullanılması konusunda müfettişlerin öğretmenlere yardımı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu bulgular benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu (2001), öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvuran Yüksel (2001) ve Akbaş’ın (2002) bulgularını doğrular niteliktedir.

Çizelge 28. “Değişik ders araçları yapılmasında ve bu araçların kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
15	Öğretmen	57	37.5	63	41.4	25	16.4	6	3.9	1	.7	152	100	1.88	.86
	Müfettiş	1	3.8	4	15.4	13	50.0	6	23.1	2	7.7	26	100	3.15	.92

Çizelge 28 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 41.4 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 37.5 ile “Hiç”, % 16.4 ile “Kısmen”, % 3.9 ile “Büyük ölçüde” ve % .7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Kısmen” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Büyük ölçüde”, % 15.4 ile “Çok az” , % 7.7 ile “Tam” ve %3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Burgaz (1995) tarafından yapılan bir araştırmada; denetimlerde yeterince yerine getirilmediği saptanan mesleki yardım ve rehberlik ile ilgili rol davranışlarından birini de “öğretim araçlarının seçilmesinde ve kullanılmasında yardımcı olma” olduğu belirtmiştir.

Eğitim teknolojisindeki gelişmeler öğretmene her geçen gün yeni öğretim araç gereci geliştirme imkânı sunmaktadır. Öğretmenlerin bu araç gereçleri geliştirme ve kullanma aşamasında bazı bilgi, beceri ve davranışlara sahip olması

gerekir. Bu nedenle müfettişlerden; öğretim araç gereçlerinin geliştirilmesi ve kullanılmasında öğretmene yardımcı olmaları beklenmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında öğretmenler ($\bar{X}=1.88$) “Çok az”, müfettişler ise ($\bar{X}=3.15$) “Büyük ölçüde” düzeyinde değişik eğitim-öğretim araç- gereçlerinin geliştirilmesi ve kullanılması konusunda müfettişlerin öğretmenlere yardımı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu durumda; öğretmen görüşlerine göre müfettişlerin, eğitim-öğretim araç- gereçlerinin yapılması ve etkili kullanılmasında öğretmenlere yardımlarını istenen düzeyde gerçekleştiremedikleri sonucuna varılabilir.

Çizelge 29. “Bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
16	Öğretmen	63	41.4	46	30.3	25	16.4	16	10.5	2	1.3	152	100	2.00	1.06
	Müfettiş	-	-	1	3.8	7	26.9	15	57.7	3	11.5	26	100	3.76	.71

Çizelge 29 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 41.4 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.3 ile “Çok az”, % 16.4 ile “Kısmen”, % 10.5 ile “Büyük ölçüde” ve % 1.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.00), öğretmenler; bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.76) ilköğretim müfettişleri; bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde “Yetkiden çok etkiyi, özendirmeyi, ödülü, işbirliğini ve katılmayı içerir.” İlkesi rehberlik ve denetimin ilkeleri arasında sayılmıştır.

Akış (1999) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlerin çağdaş müfettiş rollerine ilişkin beklenti düzeyleri ölçülmüş, öğretmenler müfettişlerin “öğretmenlere sorgulayan, değerlendiren bir kişi olarak değil, bir meslektaş ve arkadaş olarak yaklaşmak.” rollerini hemen hemen her zaman sergilemelerini beklediklerini belirtmişlerdir.

Yukarıdaki bulgulara dayanarak öğretmenlerin; bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında müfettişlerin çok az derecede yeterli oldukları görüşünü benimsedikleri söylenebilir.

Çizelge 30. “Öğrenci seviyelerinin belirlenmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
17	Öğretmen	63	41.4	45	29.6	32	21.1	12	7.9	-	-	152	100	1.95	.97
	Müfettiş	1	3.8	2	7.7	9	34.6	11	42.3	3	11.5	26	100	3.50	.94

Çizelge 30 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 41.4 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 29.6 ile “Çok az”, % 21.1 ile “Kısmen” ve % 7.9 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 42.3 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam”, % 7.7 ile “Çok az” ve %3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenler ($\bar{X}=1.95$) “Çok az”, müfettişler ise ($\bar{X}=3.50$) “Kısmen”

düzeyinde öğrenci seviyelerinin belirlenmesinde müfettişlerin öğretmenlere yardımcı oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu durumda; öğretmenlere göre müfettişlerin, öğrenci seviyelerinin belirlenmesi konusunda öğretmenlere beklenen düzeyde yardım yapamadıkları söylenebilir.

Çizelge 31. “Çevre koşullarının tanınmasını sağlar.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
18	Öğretmen	56	36.8	49	32.2	28	18.4	15	9.9	4	2.6	152	100	2.09	1.08
	Müfettiş	-	-	2	7.7	12	46.2	7	26.9	5	19.2	26	100	3.57	.90

Çizelge 31 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 36.8 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.2 ile “Çok az”, % 18.4 ile “Kısmen”, % 9.9 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 46.2 ile “Kısmen” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Büyük ölçüde”, % 19.2 ile “Tam” ve % 7.7 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara bakıldığında aritmetik ortalamaya göre ($\bar{X}=2.09$), öğretmenler, çevre koşullarının tanınması konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmakta ve bu konuda daha çok yardım beklemektedirler denilebilir. İlköğretim müfettişleri ise ($\bar{X}=3.57$) ile çevre koşullarının tanınmasında öğretmenlere yaptıkları yardımı “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadırlar. Yine aynı bulgulara dayanarak ilköğretim müfettişlerinin çevre koşullarının tanınması konusunda öğretmenlere yeteri derecede rehberlik yapamadıkları söylenebilir.

Çizelge 32. “Okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
19	Öğretmen	69	45.4	44	28.9	32	21.1	7	4.6	-	-	152	100	1.84	.91
	Müfettiş	-	-	3	11.5	9	34.6	11	42.3	3	11.5	26	100	3.53	.85

Çizelge 32 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 45.4 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.9 ile “Çok az”, % 21.1 ile “Kısmen” ve % 4.6 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (1.84), öğretmenler; okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 42.3 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam” ve “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.53) ilköğretim müfettişleri okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Bu bulgulara dayalı olarak; öğretmenlere göre ilköğretim müfettişlerinin, okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında öğretmenlere yeteri derecede yardım edemedikleri ileri sürülebilir.

Çizelge 33. “Okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
20	Öğretmen	58	38.2	49	32.2	35	23.0	8	5.3	2	1.3	152	100	1.99	.97
	Müfettiş	-	-	2	7.7	5	19.2	16	61.5	3	11.5	26	100	3.76	.76

Çizelge 33 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 38.2 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.2 ile “Çok az”, % 23.0 ile “Kısmen”, % 5.3 ile “Büyük ölçüde” ve % 1.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (1.99), öğretmenler; Okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 61.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 19.2 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam” ve % 7.7 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.76) ilköğretim müfettişleri okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Bu bulgulara göre; ilköğretim müfettişlerinin, okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında öğretmenlere yeteri derecede yardım edemedikleri ileri sürülebilir.

Çizelge 34. “Öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşımları konusunda yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
21	Öğretmen	52	34.2	40	26.3	42	27.6	17	11.2	1	.7	152	100	2.17	1.04
	Müfettiş	-	-	-	-	10	38.5	13	50.0	3	11.5	26	100	3.73	.66

Çizelge 34 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 34.2 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 27.6 ile “Kısmen”, % 26.3 ile “Çok az”, % 11.2 ile “Büyük ölçüde” ve % .7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.17), öğretmenler; öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşımları konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 38.5 ile “Kısmen” ve % 11.5 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.73) ilköğretim müfettişleri; öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmaları konusunda müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Bu bulgulara göre; öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmaları konusunda ilköğretim müfettişlerinin yeterli derecede rehberlik yapamadıkları söylenebilir. Bir başka araştırmada da (Yavuz: 1995:78) “Denetmenlerin en az dikkat ettiği etmenlerden birinin de bireyler arası ilişki” olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum da araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Çizelge 35. “Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
22	Öğretmen	70	46.1	48	31.6	19	12.5	15	9.9	-	-	152	100	1.86	.98
	Müfettiş	-	-	2	7.7	9	34.6	10	38.5	5	19.2	26	100	3.69	.88

Çizelge 35 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 46.1 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 31.6 ile “Çok az”, % 12.5 ile “Kısmen” ve % 9.9 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (1.86), öğretmenler; velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 38.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Kısmen”, % 19.2 ile “Tam” ve % 7.7 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.69) ilköğretim müfettişleri; velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Eğitim öğrenci, öğretmen ve veli işbirliğiyle yapılabilen bir etkinliktir. Bu unsurlardan birini eksik olması eğitimin verimliliği ve kalitesini etkileyecektir. Kuşkusuz, eğitimde istenilen başarının yakalanması tüm ilgililerin işbirliğini zorunlu kılar. Öğrenci velileri ile işbirliğinin sağlanması için öğretmenle veli arasında uyumlu ilişkilerin kurulması gerekmektedir. Yapılan bir araştırmada (Korkmaz, 1999:55) aday öğretmenlerin okul-çevre ilişkileri yönünden karşılaştığı güçlükler arasında: “Velilerle iyi ilişkiler kurabilme, veli toplantılarını yapabilme, velileri öğrencileri ile ilgili kılabilme” sayılmıştır. Bu bulgulara da dayanarak; müfettişlerden, öğretmen ve öğrenci velisi arasında kurulacak uyumlu ilişkiler konusunda öğretmene yol göstermesi beklenmektedir.

Çizelge 35’e göre öğretmenler; velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda müfettişlerin yardımını yeterli görmemekte ve bu konuda daha fazla yardım beklemektedirler denebilir. Araştırmanın bulguları Akbaş (2002) ve Sağır’ın (2005) bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Çizelge 36. “Öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
23	Öğretmen	67	44.1	53	34.9	22	14.5	9	5.9	1	.7	152	100	1.84	.92
	Müfettiş	-	-	1	3.8	10	38.5	12	46.2	3	11.5	26	100	3.65	.74

Çizelge 36 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 44.1 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.9 ile “Çok az”, % 14.5 ile “Kısmen”, % 5.9 ile “Büyük ölçüde” ve % .7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (1.84), öğretmenler; Öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 46.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 38.5 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Çok

az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.65) ilköğretim müfettişleri; öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Maddelere ilişkin grupların verdiği yanıtların ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin; öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede müfettişlerin yardımını yeterli görmedikleri ve bu konuda daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 37. “Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
24	Öğretmen	44	28.9	51	33.6	35	23.0	19	12.5	3	2.0	152	100	2.25	1.06
	Müfettiş	-	-	-	-	7	26.9	14	53.8	5	19.2	26	100	3.92	.68

Çizelge 37 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 33.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.9 ile “Hiç”, % 23.0 ile “Kısmen”, % 12.5 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.0 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.25), öğretmenler; Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 53.8 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Kısmen” ve % 19.2 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.92) ilköğretim müfettişleri; Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Yapılan diğer bir araştırmada (Akış, 1999:86) müfettişlerin; “Öğretmenlerin eğitim-öğretimle ilgili yenilikçi fikirler sunmalarını teşvik etmek.” gibi liderlik davranışlarını sergilemede yetersiz kaldıkları bulgulanmıştır.

Bu bulgular benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu (2001) ile öğretmen görüşlerine başvuran Akış'ın (1999) bulgularını destekler niteliktedir.

Çizelge 38. “Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
25	Öğretmen	53	34.9	49	32.2	29	19.1	17	11.2	4	2.6	152	100	2.14	1.10
	Müfettiş	-	-	-	-	4	15.4	17	65.4	5	19.2	26	100	4.03	.59

Çizelge 38 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 34.9 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.2 ile “Çok az”, % 19.1 ile “Kısmen”, % 11.2 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.14), öğretmenler; Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 65.4 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 19.2 ile “Tam” ve % 15.4 ile “Kısmen” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (4.03) ilköğretim müfettişleri; Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde yönetici denetim formunda: “Kurumda demokratik kuralların uygulandığı ve saygıya dayalı uyumlu bir çalışma ortamı oluşturma.” maddesi yöneticilerin değerlendirileceği maddelerden biri olarak bulunmaktadır. Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın olması çağdaş eğitimin en önemli unsurudur.

Demokratik bir ortam oluşturmak yöneticinin görevi olduğu kadar öğretmenin de görevleri arasındadır. Okulda ve sınıfta demokratik bir ortam oluşturma konusunda öğretmenlerin, müfettişlerin yardımına gereksinim duydukları düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre ilköğretim müfettişlerinin; okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulması konusunda öğretmenlere istenilen düzeyde yardım yapamadıkları söylenebilir.

Çizelge 39. “Konuların bir bütünlük içinde sunulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
26	Öğretmen	54	35.5	49	32.2	33	21.7	13	8.6	3	2.0	152	100	2.09	1.04
	Müfettiş	-	-	-	-	4	15.4	17	65.4	5	19.2	26	100	4.03	.59

Çizelge 39 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 35.5 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.2 ile “Çok az”, % 21.7 ile “Kısmen”, % 8.6 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.0 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.09), öğretmenler; konuların bir bütünlük içinde sunulmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 65.4 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 19.2 ile “Tam” ve % 15.4 ile “Kısmen” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (4.03) ilköğretim müfettişleri; konuların bir bütünlük içinde sunulmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; konuların bir bütünlük içinde sunulmasında müfettişlerin yardımı konusunda öğretmen ve müfettiş görüşlerinin farklılık gösterdiği ve öğretmenlerin bu konuda müfettişlerden daha fazla yardım beklediği sonucuna ulaşılabilir.

Çizelge 40. “Seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
27	Öğretmen	22	14.5	43	28.3	53	34.9	29	19.1	5	3.3	152	100	2.68	1.04
	Müfettiş	-	-	2	7.7	6	23.1	14	53.8	4	15.4	26	100	3.76	.81

Çizelge 40 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 34.9 ile “Kısmen” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.3 ile “Çok az”, % 14.5 ile “Hiç”, % 19.1 ile “Büyük ölçüde” ve % 3.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.68), öğretmenler; seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 53.8 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Tam” ve % 7.7 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.76) ilköğretim müfettişleri; seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Danyeri (2001) ilköğretim müfettişlerinin rehberlik rollerini gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili yaptığı bir araştırmada; “Mesleki çalışmalara ve toplantılara katılmada yardımcı olma” konusunda müfettişlerin yardımının çok az düzeyinde kaldığını bulgulamıştır. Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili kendilerini yetiştirmeleri için bu tür etkinliklere katılma gereksinimleri olduğu ve bu etkinliklere katılma konusunda müfettişlerden yardım ve teşvik beledikleri düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre; seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada müfettişlerin yardımının yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Bu bulguların, benzer bir araştırmada öğretmen, yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Danyeri (2001) ve öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvuran Akbaş'ın (2002) ulaştığı sonuçlarına paralel nitelikte oldukları söylenebilir.

Çizelge 41. “Okuldaki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
28	Öğretmen	74	48.7	43	28.3	26	17.1	9	5.9	-	-	152	100	1.80	.92
	Müfettiş	-	-	4	15.4	5	19.2	15	57.7	2	7.7	26	100	3.57	.85

Çizelge 41 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 48.7 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.3 ile “Çok az”, % 17.1 ile “Kısmen” ve % 5.9 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (1.80), öğretmenler; okuldaki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 19.2 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Çok az” ve % 7.7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.57) ilköğretim müfettişleri; okuldaki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Denetimin amaçlarından biri de eğitim sisteminin iletişim, etkileşim, haberleşme koordinasyonunda etkili rol almak ve liderlik yapmaktır. Ryan ve arkadaşlarının (1980) yaptığı bir araştırmada mesleğe yeni başlamış olan stajyer öğretmenlerin sorunları arasında; “okulun sosyal yapısına alışamama ve diğer öğretim personeli tarafından yakınlık görememe.” sayılmaktadır. Bir başka araştırmada da “denetmenlerin en az dikkat ettiği etmenlerden biri de bireyler arası ilişki” (Yavuz: 1995, s.78) olduğu vurgulanmaktadır.

Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin; okuldaki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulması konusunda müfettişlerin yardımına gereksinimleri olduğu söylenebilir.

Çizelge 41'e göre; okuldaki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında müfettişlerin yardımı konusunda öğretmen ve müfettişlerin farklı düşündükleri söylenebilir.

Çizelge 42. “Çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
29	Öğretmen	43	28.3	48	31.6	43	28.3	14	9.2	4	2.6	152	100	2.26	1.05
	Müfettiş	-	-	1	3.8	6	23.1	15	57.7	4	15.4	26	100	3.84	.73

Çizelge 42 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 31.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.3 ile “Hiç” ve “Kısmen”, % 9.2 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.26), öğretmenler; çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulması konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.84) ilköğretim müfettişleri; çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulması konusunda müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulması konusunda müfettişlerin yardımını yeterli bulmadıkları ve bu konuda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 43. “Öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
30	Öğretmen	55	36.2	48	31.6	32	21.1	14	9.2	3	2.0	152	100	2.09	1.05
	Müfettiş	1	3.8	-	-	3	11.5	21	80.8	1	3.8	26	100	3.80	.69

Çizelge 43 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 36.2 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 31.6 ile “Çok az”, % 21.1 ile “Kısmen”, % 9.2 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.0 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.09), öğretmenler; öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 80.8 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 11.5 ile “Kısmen”, % 3.8 ile “Hiç” ve “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.80) ilköğretim müfettişleri; öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde; “öğretmenlerin öğrencilere araştırma ve bilgiye ulaşma yollarını öğretmesini sağlamak”, rehberlik ve denetimin amaç ve ilkeleri arasında sayılmıştır. Eğitim öğretim alanında ve teknolojiye paralel olarak günümüzde öğrenmeyle birlikte, bilgiye ulaşma yollarının öğrenilmesi de önem kazanmıştır. Öğrencilere bilgiye ulaşma yollarını öğretmesi konusunda öğretmenlerin müfettişlerden yardım beklediği düşünülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesi konusunda müfettişlerin yardımını yeterli bulmadıkları ve bu konuda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 44. “Okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
31	Öğretmen	35	23.0	46	30.3	39	25.7	25	16.4	7	4.6	152	100	2.49	1.15
	Müfettiş	-	-	-	-	7	26.9	14	53.8	5	19.2	26	100	3.92	.68

Çizelge 44 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 30.3 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 25.7 ile “Kısmen”, % 23.0 ile “Hiç”, % 16.4 ile “Büyük ölçüde” ve % 4.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.49), öğretmenler; Okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 53.8 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Kısmen” ve % 19.2 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.92) ilköğretim müfettişleri; okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Öğrencilerin temel öğrenme ortamı olan dersliklerde etkinlik ve ilgi köşeleri yoluyla öğrenci yeteneklerinin ortaya çıkarılması hedeflendiğinden, müfettişlerden okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulması konusunda öğretmenlere yardımcı olmaları beklenmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulması konusunda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 45. “Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmada yardımcı olur. (Kitaplık ve kitap köşesi oluşturma)” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
32	Öğretmen	44	28.9	51	33.6	34	22.4	17	11.2	6	3.9	152	100	2.27	1.11
	Müfettiş	1	3.8	1	3.8	6	23.1	13	50.0	5	19.2	26	100	3.76	.95

Çizelge 45 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 33.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.9 ile “Hiç”, % 22.4 ile “Kısmen”, % 11.2 ile “Büyük ölçüde” ve % 3.9 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.27), öğretmenler; öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmada müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Kısmen”, % 19.2 ile “Tam”, % 3.8 ile “Çok az” ve “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.76) ilköğretim müfettişleri; öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmada müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmada müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 46. “Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabileceği konusunda önerilerde bulunur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
33	Öğretmen	22	14.5	53	34.9	42	27.6	27	17.8	8	5.3	152	100	2.64	1.09
	Müfettiş	-	-	1	3.8	3	11.5	18	69.2	4	15.4	26	100	3.96	.66

Çizelge 46 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 34.9 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 27.6 ile “Kısmen”, % 17.8 ile “Büyük ölçüde”, % 14.5 ile “Hiç” ve % 5.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.64), öğretmenler; ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabilceği konusunda müfettişlerin yardımını “Kısmen” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 69.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 15.4 ile “Tam”, % 11.5 ile “Kısmen” ve % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.96) ilköğretim müfettişleri; ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabilceği konusunda müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Denetimin amaçlarından biri de önceden tespit edilmiş hedeflere varma çalışmalarını kontrol etmek ve değerlendirmektir. Bunun yanında müfettişlerin hedeflere ulaşma yollarını gösterme konusunda öğretmene yardım etmesi beklenir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabilceği konusunda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 47. “Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
34	Öğretmen	26	17.1	54	35.5	44	28.9	25	16.4	3	2.0	152	100	2.50	1.02
	Müfettiş	-	-	-	-	5	19.2	15	57.7	6	23.1	26	100	4.03	.66

Çizelge 47 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 35.5 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.9 ile “Kısmen”, % 17.1 ile “Hiç”, % 16.4 ile “Büyük

ölçüde” ve % 2.0 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.50), öğretmenler; öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Kısmen” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Tam” ve % 19.2 ile “Kısmen” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (4.03) ilköğretim müfettişleri; öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Burgaz (1992), "Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler" adlı araştırmasında; "Kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenme amacına uygun bir biçimde seçilmesinde ve uygulanmasında yardımcı olma" nın müfettişlerden beklenen bir davranış olduğu ancak yeterince gösterilemediği sonucunu bulmuştur. Burgaz'ın bulguları araştırmadaki bulguya uygun düşmektedir.

Kapusuzoğlu (1988)'da, "Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler" adlı araştırmasında; "Müfettişlerin öğretim amaçlarına uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesinde ve uygulanmasında öğretmenlere yardımcı olmada yetersiz oldukları" sonucuna ulaşmıştır.

Benzer bir çalışmada Yavuz (1995), “Denetmenlerin en az dikkat ettikleri etkinliklerden birinin de amaca yönelik öğretim ve ders verme yöntemleri” olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çizelge 47'ye göre öğretmenlerin; öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında müfettişlerden daha çok yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 48. “Denetmen ve öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ortamının oluşturulmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
35	Öğretmen	50	32.9	55	36.1	32	21.1	13	8.6	2	1.3	152	100	2.09	.99
	Müfettiş	-	-	1	3.8	4	15.4	13	50.0	8	30.8	26	100	4.07	.79

Çizelge 48 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 36.1 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.9 ile “Hiç”, % 21.1 ile “Kısmen”, % 8.6 ile “Büyük ölçüde” ve % 1.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.09), öğretmenler; müfettiş ve öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ortamının oluşturulmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.8 ile “Tam”, % 15.4 ile “Kısmen”, % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (4.07) ilköğretim müfettişleri; müfettiş ve öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ortamının oluşturulmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Seçkin (1978), “MEB Müfettişlerinin Yeterlikleri” konulu araştırmasında son yıllarda, “bilimsel denetim”, “demokratik denetim”, “klinik denetim” kavram ve uygulamalarının tartışılmasına ve müfettişle, yönetici ve öğretmenler arasında demokratik ilişkiler geliştirilmeye çalışılmasına karşın, araştırmalar, yönetici ve öğretmenlerin müfettiş hakkındaki imajlarının ya otoriter ve korkutucu yada hayalci ve sınıf gerçekleri dışında olduğunu yansıtmaktadır. Araştırmalarda öğretmenlerin müfettişlerin öğüt ve görüşlerini sessizce kabul ettikleri, hem müfettiş, hem de öğretmenlerin, sorunlarla ilgili bireyler gibi davranmaktan çok, rol yaptıkları izlenimlerini verdikleri anlaşılmaktadır.” demektedir.

Çağdaş eğitim denetiminde müfettişin; öğretmenin başarısını değerlendiren bir yönetici olmayıp, tüm eğitim faaliyetlerinde birlikte çalışacak bir meslektaş olduğu kabul edilir. Bu bağlamda müfettiş ve öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ortamının oluşturulması müfettişten beklenen bir roldür.

Araştırma sonuçları benzer bir araştırmada öğretmen görüşlerine başvuran Akış (1999) ve Engin'in (2003) bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Çizelge 49. “Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
36	Öğretmen	41	27.0	55	36.2	30	19.7	21	13.8	5	3.3	152	100	2.30	1.11
	Müfettiş	-	-	-	-	7	26.9	15	57.7	4	15.4	26	100	3.88	.65

Çizelge 49 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 36.2 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 27.0 ile “Hiç”, % 19.7 ile “Kısmen”, % 13.8 ile “Büyük ölçüde” ve %3.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.30), öğretmenler; eğitim-öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Kısmen” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 26.9 ile “Kısmen” ve % 15.4 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.88) ilköğretim müfettişleri; eğitim-öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Eğitim ve öğretimin planlanması ve uygulanmasında sürenin verimli kullanılmasının büyük önemi vardır. Öğretmenlerin; eğitim-öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılması konusunda müfettişlerin rehberliğine gereksinimi olduğu düşünülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, eğitim-öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılması konusunda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 50. “Eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
37	Öğretmen	47	30.9	53	34.9	35	23.0	14	9.2	3	2.0	152	100	2.16	1.03
	Müfettiş	-	-	3	11.5	8	30.8	12	46.2	3	11.5	26	100	3.57	.85

Çizelge 50 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 34.9 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.9 ile “Hiç”, % 23.0 ile “Kısmen”, % 9.2 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.0 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.16), öğretmenler; eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 46.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.8 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Çok az” ve “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.57) ilköğretim müfettişleri; eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Araştırma bulgularına göre; eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda öğretmenlerin müfettişlerden daha çok yardım beklemekte oldukları söylenebilir. Bu bulgular; benzer bir araştırmada öğretmen yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu (2001) ve öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvuran Akbaş’ın (2002) ulaştığı bulgularla benzerlik göstermektedir. Diğer bir araştırma olan Öz (1964:10)’e göre “Okullarımızda yaşanan önemli sorun eğitici çalışmalar, sosyal kültürel ve sportif etkinliklere gereken önemin verilmeyişidir.” Eğitsel etkinliklere ilişkin

çalışmalara ilişkin öğretmenlerin müfettişlerin yardımına gereksinimi olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 51. “Çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
38	Öğretmen	69	45.4	50	32.9	23	15.1	9	5.9	1	.7	152	100	1.83	.93
	Müfettiş	-	-	2	7.7	9	34.6	12	46.2	3	11.5	26	100	3.61	.80

Çizelge 51 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 45.4 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 32.9 ile “Çok az”, % 15.1 ile “Kısmen”, % 5.9 ile “Büyük ölçüde” ve % .7 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (1.83), öğretmenler; Çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 46.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam” ve % 7.7 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.61) ilköğretim müfettişleri; çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Kapusuzoğlu (1988), "Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler" adlı araştırmasında; " Öğretmenlerin birçoğu müfettişlerin, çevreleri ile ilişkilerini geliştirmede öğretmenlere hiç yardımcı olmadıkları" sonucuna ulaşmıştır. Çevre okullarla olumlu ilişkiler kurulmasında öğretmenlerin müfettişlerin yardımına gereksinimi olduğu düşünülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesi konusunda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 52. “Eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
39	Öğretmen	46	30.3	43	28.3	43	28.3	20	13.2	-	-	152	100	2.24	1.02
	Müfettiş	-	-	3	11.5	8	30.8	12	46.2	3	11.5	26	100	3.57	.85

Çizelge 52 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 30.3 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.3 ile “Çok az” ve “Kısmen”, % 13.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.24), öğretmenler; Eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 46.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.8 ile “Kısmen”, % 11.5 ile “Tam” ve “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.57) ilköğretim müfettişleri; eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesi konusunda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 53. “Eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
40	Öğretmen	24	15.8	48	31.6	39	25.7	31	20.4	10	6.6	152	100	2.70	1.15
	Müfettiş	-	-	1	3.8	3	11.5	16	61.5	6	23.1	26	100	4.03	.72

Çizelge 53 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 31.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 25.7 ile “Kısmen” , % 20.4 ile “Büyük ölçüde”, % 15.8 ile “Hiç” ve % 6.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.70), öğretmenler; eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında müfettişlerin yardımını “ Kısmen” derecede yeterli bulmaktadır

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 61.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Tam”, % 11.5 ile “Kısmen” ve %3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (4.03) ilköğretim müfettişleri; Eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Eğitim öğretim uygulamalarında istenilen başarının yakalanması için etkinliklerin önceden planlanmasının önemli rolü olduğu düşünülmektedir. Engin (2003: 81) tarafından yapılan bir araştırmada; öğretmenlerin müfettişlerin rehberlik ve mesleki yardım görevlerine ilişkin beklenti düzeyleri araştırılmış: “Yıllık, ünite ve günlük planların yapılmasında rehberlik etmelidir.” maddesine öğretmenler “Çoğu zaman” düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir. Nitekim farklı bir çalışmada “İlköğretim müfettişlerinin, denetimlerde çoğunlukla öğretmenin plan, program gibi yazılı materyaller ile ilgilenmeleri” denetim sorunları (Özbek, 1998:76) arasında değerlendirilmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak müfettişlerin planlama konusunda rehberlikten çok denetime önem verdikleri söylenebilir. Eğitim öğretim çalışmalarının planlanmasında öğretmenlerin müfettişlerin yardımına ve bilgilendirmesine gereksinimi olduğu düşünülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında müfettişlerin yardımını “Kısmen” oranında yeterli bulduğu ve bu konuda daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Bu bulguların; benzer bir araştırmada öğretmen, yönetici ve müfettiş görüşlerine başvuran Memişoğlu (2001) ve Sağır'ın (2005), öğretmen ve müfettiş görüşlerini alan Akbaş (2002) ve Turan'ın (1999) bulgularını destekler nitelikte olduğu ileri sürülebilir.

Çizelge 54. “Öğretmenler için kaynak kişi davranışları gösterir ve sorunlara çözüm önerileri getirir.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
41	Öğretmen	37	24.3	48	31.6	34	22.4	26	17.1	7	4.6	152	100	2.46	1.16
	Müfettiş	1	3.8	2	7.7	4	15.4	10	38.5	9	34.6	26	100	3.92	1.09

Çizelge 54 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 31.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 24.3 ile “Hiç”, % 22.4 ile “Kısmen”, % 17.1 ile “Büyük ölçüde” ve % 4.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.46), öğretmenler; müfettişlerin öğretmenler için kaynak kişi davranışları göstermesi ve sorunlara çözüm önerileri getirmesi konusunda yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 38.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Tam”, % 15.4 ile “Kısmen”, % 7.7 ile “Çok az” ve % 3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.92) ilköğretim müfettişleri; müfettişlerin öğretmenler için kaynak kişi davranışları göstermesi ve sorunlara çözüm önerileri getirmesi konusunda yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Öğretmenler, öğretmenlik mesleğini yaparken birçok sorunla karşılaşmakta ve bu sorunların çözümünde yardımcı olacak kaynak kişi arayışı içinde olmaktadır. Çağdaş eğitim denetiminde müfettiş aynı zamanda sorunlara çözüm önerileri getiren kaynak kişidir. Müfettişlerden sorunlara çözüm önerileri getirmeleri ve kaynak kişi olmaları beklenmektedir.

**Çizelge 55. “Tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verir.”
Maddesine İlişkin Bulgular**

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
42	Öğretmen	13	8.6	26	17.1	39	25.7	49	32.2	25	16.4	152	100	3.30	1.18
	Müfettiş	-	-	-	-	3	11.5	13	50.0	10	38.5	26	100	4.26	.66

Çizelge 55 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 32.2 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 25.7 ile “Kısmen”, % 17.1 ile “Çok az”, % 16.4 ile “Tam” ve % 8.6 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.30), öğretmenler; tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi vermesi konusunda müfettişlerin yardımını “Kısmen” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 50.0 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 38.5 ile “Tam”, % 11.5 ile “Kısmen” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (4.26) ilköğretim müfettişleri; tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verilmesi konusunda müfettişlerin yardımını “Tam” derecede yeterli bulmaktadır.

Araştırma sonucuna göre müfettişler; tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi vermesi konusunda kendilerini tam olarak yeterli görmektedirler. Kurumlarda tutulması zorunlu olan defter, dosya, kayıtlar gibi yazılı materyaller müfettişler tarafından kolaylıkla incelenmekte ve eksiklikleri giderici yönde önerilerde bulunulabilmektedir. Bu nedenle müfettişler bu maddenin gerçekleşme derecesini tam derecede yeterli bulmuş olabilirler.

Bu bulguların; benzer bir araştırmada öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvuran Akbaş’ın (2002) bulgularını destekler nitelikte olduğu ileri sürülebilir.

Çizelge 56. “Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
43	Öğretmen	73	48.0	45	29.6	21	13.8	9	5.9	4	2.6	152	100	1.85	1.03
	Müfettiş	1	3.8	4	15.4	8	30.8	10	38.5	3	11.5	26	100	3.38	1.02

Çizelge 56 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 48.0 ile “Hiç” seçeneğinde olduğu, bunu % 29.6 ile “Çok az”, % 13.8 ile “Kısmen”, % 5.9 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (1.85), öğretmenler; okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 38.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.8 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Çok az”, % 11.5 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Hiç” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.38) ilköğretim müfettişleri; Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında müfettişlerin yardımını “Kısmen” derecede yeterli bulmaktadır.

Öz (1964:10)'e göre “Okul-aile yakınlaşması öğretmene çevresini daha iyi tanıma fırsatı verir. Okulu yetişkinler için gerçek anlamda bir kültür merkezi haline getirir. Okul-çevre ilişkilerinin sağlıklı işlemesi, okulun kültür işlevini yerine getirmesine bağlıdır.” Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında öğretmenlerin müfettişlerin yardım ve bilgilendirmesine gereksinimi olduğu düşünülmektedir.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; öğretmenlerin, okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılması konusunda müfettişlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Çizelge 57. “Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
44	Öğretmen	46	30.3	57	37.5	30	19.7	16	10.5	3	2.0	152	100	2.16	1.03
	Müfettiş	-	-	1	3.8	12	46.2	10	38.5	3	11.5	26	100	3.57	.75

Çizelge 57 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 37.5 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.3 ile “Hiç”, % 19.7 ile “Kısmen”, % 10.5 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.0 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.16), öğretmenler; öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 46.2 ile “Kısmen” seçeneğinde olduğu, bunu % 38.5 ile “Büyük ölçüde”, % 11.5 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.57) ilköğretim müfettişleri; Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Yalçınkaya (2002) yeni öğretmenin deneyimsizliğinden kaynaklanan birçok güçlüklerle karşılaştığını, bunların arasında “Bireysel farklılıkları ve seviye gruplarına göre derslerini yönetebilme” gibi konuların başta geldiğini belirtmektedir. Öğretmenlerin; öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmesini sağlama konusunda yardıma gereksinimi olduğu düşünülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara dayanarak öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamada müfettişlerin öğretmenlere olan yardımı konusunda öğretmen ve müfettiş görüşlerinin birbirlerinden önemli ölçüde farklılık gösterdiği ve müfettişlerin öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak konusunda öğretmenlere beklenen düzeyde yardım edemedikleri söylenebilir.

Çizelge 58. “Çevrenin okul çalışmalarına katkısını ve katılımını sağlayabilmeleri için önerilerde bulunur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\bar{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
45	Öğretmen	47	30.9	63	41.4	31	20.4	8	5.3	3	2.0	152	100	2.05	.95
	Müfettiş	-	-	2	7.7	6	23.1	16	61.5	2	7.7	26	100	3.69	.73

Çizelge 58 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 41.4 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.9 ile “Hiç”, % 20.4 ile “Kısmen”, % 5.3 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.0 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.05), öğretmenler; Çevrenin okul çalışmalarına katkısını ve katılımını sağlayabilmeleri için önerilerde bulunması konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 61.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Kısmen”, % 7.7 ile “Tam” ve “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.69) ilköğretim müfettişleri; Çevrenin okul çalışmalarına katkısını ve katılımını sağlayabilmeleri için önerilerde bulunması konusunda müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Akış (1999: 83-91) tarafından yapılan “İlkokul Öğretmenlerinin Çağdaş Denetmen Rollerine İlişkin Algı ve Beklentileri” adlı çalışmada: “Okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak” ilişkin öğretmen algıları “çok seyrek”, öğretmen beklentileri ise “Hemen her zaman” olarak bulunmuştur. Çevrenin okul çalışmalarına katkısını ve katılımını sağlayabilmeleri için müfettişlerden öğretmenlere önerilerde bulunmaları beklenmektedir.

Yukarıdaki bulgulara bakarak; müfettişlerin, okul çalışmalarına katkısını ve katılımını sağlayabilmeleri için öğretmenlere önerilerde bulunma rolünü yeterince gerçekleştiremedikleri söylenebilir. Araştırma sonuçları; benzer bir çalışmada öğretmen görüşlerine başvuran Akış (1999), öğretmen, yönetici ve müfettiş

görüşlerini alan Memişoğlu (2001) ve öğretmen ve müfettiş görüşlerini alan Akbaş'ın (2002) bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Çizelge 59. “Eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
46	Öğretmen	36	23.7	48	31.6	43	28.3	23	15.1	2	1.3	152	100	2.38	1.04
	Müfettiş	-	-	1	3.8	6	23.1	15	57.7	4	15.4	26	100	3.84	.73

Çizelge 59 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 31.6 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.3 ile “Kısmen”, % 23.7 ile “Hiç”, % 15.1 ile “Büyük ölçüde” ve %1.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.38), öğretmenler; eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 57.7 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 23.1 ile “Kısmen”, % 15.4 ile “Tam” ve %3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.84) ilköğretim müfettişleri; eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Öğretmenlik mesleğinde geçirilen bir yıl dahi öğretmenlerin düşünce ve davranışlarında ve dolayısıyla sınıf içerisinde gösterdikleri öğretim stratejileri üzerinde değişikliklere neden olabilmektedir (Strahan,1989; Brown, Borko,Underhill et al.1992; Aktaran: Çakmak, 2002). Aday öğretmenlerin eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde müfettişlerin yardımına gereksinimi olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 60. “Dersliklerin düzenlenmesi, bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
47	Öğretmen	37	24.3	44	28.9	35	23.0	28	18.4	8	5.3	152	100	2.51	1.19
	Müfettiş	-	-	1	3.8	8	30.8	10	38.5	7	26.9	26	100	3.88	.86

Çizelge 60 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 28.9 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 24.3 ile “Hiç”, % 23.0 ile “Kısmen”, % 18.4 ile “Büyük ölçüde” ve % 5.3 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.51), öğretmenler; dersliklerin düzenlenmesi, bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunma konusunda müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 38.5 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 30.8 ile “Kısmen”, % 26.9 ile “Tam” ve % 3.8 ile “Çok az” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (3.88) ilköğretim müfettişleri; dersliklerin düzenlenmesi, bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunması konusunda müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Öğrenmeyi etkileyen en önemli değişkenlerden biri de öğrenme öğretme ortamıdır. Öğrenciler öğrenme etkinliklerinin ve zamanlarının büyük çoğunluğunu temel öğrenme ve öğretme ortamı olan dersliklerde geçirmektedirler. Bu nedenle etkili düzenlenmiş bir dersliğin, eğitimin niteliğinde azımsanmayacak bir değere sahip olduğu söylenebilir. Öğrencilerin temel öğrenme ortamı olan dersliklerde ilgi ve etkinlik köşeleri ve öğrenci seviyelerine uygun diğer araç gereçler yoluyla yeteneklerinin ortaya çıkarılması hedeflendiğinden, müfettişlerden dersliklerin düzenlenmesi konusunda öğretmenlere yardımcı olmaları beklenir (Sağır, 2005:89)

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; müfettişlerin dersliklerin düzenlenmesi, bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunma konusunda öğretmenlere yeterince edemedikleri söylenebilir.

Bu bulgular; benzer bir araştırmada öğretmen ve müfettiş görüşlerini alan Akbaş (2002) ve Turan'ın (1999), öğretmen, müfettiş ve yönetici görüşlerini alan sağır'ın (2005) ulaştığı bulguları destekler niteliktedir.

Çizelge 61. “Eğitim-öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, Yakından-Uzağa.v.b.) uygulanmasında yardımcı olur.” Maddesine İlişkin Bulgular

Madde No	Görev Türü	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
		Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
48	Öğretmen	43	28.3	49	32.2	34	22.4	22	14.5	4	2.6	152	100	2.30	1.11
	Müfettiş	-	-	-	-	6	23.1	11	42.3	9	34.6	26	100	4.11	.76

Çizelge 61 incelendiğinde öğretmenlerde yığılmanın % 32.2 ile “Çok az” seçeneğinde olduğu, bunu % 28.3 ile “Hiç”, % 22.4 ile “Kısmen”, % 14.5 ile “Büyük ölçüde” ve % 2.6 ile “Tam” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (2.30), öğretmenler; eğitim-öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, Yakından-Uzağa.v.b.) uygulanmasında müfettişlerin yardımını “Çok az” derecede yeterli bulmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinde yığılmanın % 42.3 ile “Büyük ölçüde” seçeneğinde olduğu, bunu % 34.6 ile “Tam” ve % 23.1 ile “Kısmen” seçeneklerinin izlediği görülmektedir. Aritmetik ortalamaya göre (4.11) ilköğretim müfettişleri; eğitim-öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, Yakından-Uzağa. v.b.) uygulanmasında müfettişlerin yardımını “Büyük ölçüde” derecede yeterli bulmaktadır.

Akış (1999: 90) tarafından yapılan “İlkokul Öğretmenlerinin Çağdaş Denetmen Rollerine İlişkin Algı ve Beklentileri” adlı çalışmada: “En başarılı öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanmasında öğretmene yardımcı olmak” öğretmenlerin,

mesleki yardım ve rehberlikle ilgili müfettişlerden bekledikleri ve en fazla önem verdikleri roller arasında sayılmaktadır.

Maddeye ilişkin grupların verdiği yanıtların aritmetik ortalamalarına bakıldığında;öğretmenlere göre müfettişlerin, eğitim-öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, Yakından-Uzağa.v.b.) uygulanmasında öğretmenlere yeteri derecede yardımcı olamadıkları söylenebilir.

4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular sunulmuştur.

2. Alt Problem:

Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde, ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili müfettiş ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

İlköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettiş ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını anlamak amacıyla t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları Tablo 62’de sunulmuştur.

Çizelge 62. Öğretmen ve Müfettişlerin Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi

Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t- Değeri	P Değeri
Öğretmen	152	2.1753	.6810	176	-11.044	.000
Müfettiş	26	3.7300	.5448			

Çizelge 62 incelendiğinde hesaplanan $t = -11.044$ değeri, tablo t değerinden (1.96) büyük olduğundan ve $p < .05$ düzeyinde fark vardır.

Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettişler öğretmenlere göre daha yeterli olduklarını düşünmektedirler.

Öğretmenler aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerinin yeterli olmadığını düşünmektedirler.

İlköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettiş ve öğretmen görüşleri arasında maddeler bazında anlamlı fark olup olmadığını anlamak amacıyla t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları Çizelge 63'te sunulmuştur.

Çizelge 63. Öğretmen ve Müfettişlerin Görüşleri Arasında Maddeler Bazında Farklar İçin t-Testi

Maddeler	Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t-Değeri	P Değeri
1	Öğretmen	152	2.4539	.8977	176	-10.126	.000
	Müfettiş	26	3.9615	.6622			
2	Öğretmen	152	2.1776	.9069	176	-11.287	.000
	Müfettiş	26	3.8077	.6337			
3	Öğretmen	152	2.1974	1.0101	176	-7.880	.000
	Müfettiş	26	3.5385	.7606			
4	Öğretmen	152	2.0461	1.0506	176	-7.693	.000
	Müfettiş	26	3.5000	.8602			
5	Öğretmen	152	2.0132	.9559	176	-7.711	.000
	Müfettiş	26	3.6154	.9829			
6	Öğretmen	152	2.3553	.9236	176	-9.804	.000
	Müfettiş	26	3.8462	.6748			
7	Öğretmen	152	1.7697	.8494	176	-7.935	.000
	Müfettiş	26	3.4615	1.0288			
8	Öğretmen	152	1.9013	1.0406	176	-7.154	.000
	Müfettiş	26	3.3462	.9356			
9	Öğretmen	152	1.9342	.8890	176	-6.748	.000
	Müfettiş	26	3.2308	.9081			
10	Öğretmen	152	2.1447	.9793	176	-6.649	.000
	Müfettiş	26	3.5385	.9892			
11	Öğretmen	152	1.8026	.8918	176	-8.098	.000
	Müfettiş	26	3.5385	1.0288			
12	Öğretmen	152	2.1316	1.0338	176	-7.382	.000
	Müfettiş	26	3.5769	.9021			
13	Öğretmen	152	2.0526	.9335	176	-8.871	.000
	Müfettiş	26	3.7692	.9081			
14	Öğretmen	152	2.1250	.9719	176	-10.272	.000
	Müfettiş	26	3.7692	.7104			
15	Öğretmen	152	1.8882	.8654	176	-6.508	.000
	Müfettiş	26	3.1538	.9249			
16	Öğretmen	152	2.0000	1.0611	176	-10.804	.000
	Müfettiş	26	3.7692	.7104			
17	Öğretmen	152	1.9539	.9721	176	-7.651	.000
	Müfettiş	26	3.5000	.9487			
18	Öğretmen	152	2.0921	1.0879	176	-7.510	.000
	Müfettiş	26	3.5769	.9021			
19	Öğretmen	152	1.8487	.9117	176	-9.182	.000
	Müfettiş	26	3.5385	.8593			
20	Öğretmen	152	1.9934	.9731	176	-10.479	.000
	Müfettiş	26	3.7692	.7646			
21	Öğretmen	152	2.1776	1.0491	176	-9.955	.000
	Müfettiş	26	3.7308	.6668			
22	Öğretmen	152	1.8618	.9836	176	-9.591	.000
	Müfettiş	26	3.6923	.8840			
23	Öğretmen	152	1.8421	.9286	176	-11.019	.000
	Müfettiş	26	3.6538	.7452			
24	Öğretmen	152	2.2500	1.0688	176	-10.428	.000
	Müfettiş	26	3.9231	.6884			
25	Öğretmen	152	2.1447	1.1003	176	-12.840	.000
	Müfettiş	26	4.0385	.5987			

26	Öğretmen	152	2.0921	1.0444	176	-13.443	.000
	Müfettiş	26	4.0385	.5987			
27	Öğretmen	152	2.6842	1.0448	176	-5.996	.000
	Müfettiş	26	3.7692	.8152			
28	Öğretmen	152	1.8026	.9281	176	-9.638	.000
	Müfettiş	26	3.5769	.8566			
29	Öğretmen	152	2.2632	1.0531	176	-9.479	.000
	Müfettiş	26	3.8462	.7317			
30	Öğretmen	152	2.0921	1.0570	176	-10.666	.000
	Müfettiş	26	3.8077	.6939			
31	Öğretmen	152	2.4934	1.1509	176	-8.711	.000
	Müfettiş	26	3.9231	.6884			
32	Öğretmen	152	2.2763	1.1170	176	-7.199	.000
	Müfettiş	26	3.7692	.9511			
33	Öğretmen	152	2.6447	1.0943	176	-8.372	.000
	Müfettiş	26	3.9615	.6622			
34	Öğretmen	152	2.5066	1.0229	176	-9.941	.000
	Müfettiş	26	4.0385	.6622			
35	Öğretmen	152	2.0921	.9990	176	-11.283	.000
	Müfettiş	26	4.0769	.7961			
36	Öğretmen	152	2.3026	1.1101	176	-10.107	.000
	Müfettiş	26	3.8846	.6528			
37	Öğretmen	152	2.1645	1.0322	176	-7.525	.000
	Müfettiş	26	3.5769	.8566			
38	Öğretmen	152	1.8355	.9381	176	-10.168	.000
	Müfettiş	26	3.6154	.8038			
39	Öğretmen	152	2.2434	1.0293	176	-7.108	.000
	Müfettiş	26	3.5769	.8566			
40	Öğretmen	152	2.7039	1.1557	176	-7.874	.000
	Müfettiş	26	4.0385	.7200			
41	Öğretmen	152	2.4605	1.1673	176	-6.243	.000
	Müfettiş	26	3.9231	1.0926			
42	Öğretmen	152	3.3092	1.1862	176	-5.913	.000
	Müfettiş	26	4.2692	.6668			
43	Öğretmen	152	1.8553	1.0384	176	-7.030	.000
	Müfettiş	26	3.3846	1.0228			
44	Öğretmen	152	2.1645	1.0386	176	-8.270	.000
	Müfettiş	26	3.5769	.7575			
45	Öğretmen	152	2.0592	.9507	176	-9.981	.000
	Müfettiş	26	3.6923	.7359			
46	Öğretmen	152	2.3882	1.0488	176	-8.740	.000
	Müfettiş	26	3.8462	.7317			
47	Öğretmen	152	2.5132	1.1959	176	-7.025	.000
	Müfettiş	26	3.8846	.8638			
48	Öğretmen	152	2.3092	1.1113	176	-10.314	.000
	Müfettiş	26	4.1154	.7656			

Öğretmen ve müfettiş görüşleri arasında maddeler bazında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan t-testi sonucuna göre, Çizelge 63 incelendiğinde; 48 maddenin tamamında, hesaplanan t değerleri, tablo t değerinden (1.96) büyük olduğundan; tüm maddelerde .05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur.

Bu duruma göre; araştırmanın maddelerinin tümünde öğretmen ve müfettiş görüşlerinin birbirinden farklılık gösterdiği ve aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettişlerin, öğretmenlere göre daha yeterli olduklarını düşündükleri söylenebilir.

Öğretmenlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamalarının etkililiğinin yeterli olmadığını düşünmekte oldukları söylenebilir.

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular sunulmuştur.

3. Alt Problem:

Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde, ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili öğretmen görüşleri

a) Cinsiyetleri,

b) Öğrenim düzeyleri,

c) Branşları,

d) Aldıkları hizmet içi eğitim bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?

4.4.1. Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında öğretmenlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili,

cinsiyet değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için t-testi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan t-testi sonuçları Çizelge 64'te gösterilmiştir.

Çizelge 64. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi

Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t- Değeri	P Değeri
Bayan	82	2.15	.70	150	-.32	.744
Erkek	70	2.19	.65			

Öğretmen görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan t-testi sonucuna göre Çizelge 64 incelendiğinde hesaplanan t değeri (.32), tablo t değerinden (1.96) küçük olduğundan; .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P > .05$). Bu duruma göre; Bayan ve erkek öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamada birbirlerine benzer düşünceye sahiptirler. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin aday öğretmenlere yapılan denetim etkinliklerini algılamalarında cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir.

4.4.2. Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Düzeyleri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında öğretmenlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerinin ile ilgili, öğrenim düzeyi değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için t-testi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan t-testi sonuçları Çizelge 65'te gösterilmiştir.

Çizelge 65. Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi

Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t- Değeri	P Değeri
Lisans	134	2.20	.69	150	1.30	.194
Lisans Üstü	18	1.97	.54			

Öğretmen görüşleri arasında öğrenim düzeyi değişkenine göre fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan t-testi sonucuna göre Çizelge 65 incelendiğinde hesaplanan t değeri (1.30), tablo t değerinden (1.96) küçük olduğundan; .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($P > .05$). Bu duruma göre; lisans ve lisans üstü eğitim almış öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinliklerini algılamada birbirlerine benzer düşünceye sahiptirler. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamalarında öğrenim düzeyi değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir.

4.4.3. Öğretmen Görüşlerinin Branş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında öğretmenlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili, branş değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için t-testi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan t-testi sonuçları Çizelge 66'da gösterilmiştir.

Çizelge 66. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi

Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t- Değeri	P Değeri
Sınıf Öğretmeni	27	2.18	.79	150	.05	.955
Diğer Branş Öğretmeni	125	2.17	.65			

Öğretmen görüşleri arasında branş değişkenine göre fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan t-testi sonucuna göre Çizelge 66 incelendiğinde hesaplanan t değeri (.05), tablo t değerinden (1.96) küçük olduğundan; .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($P > .05$). Bu duruma göre; sınıf öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleri ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinliklerini algılamada birbirlerine benzer düşünceye sahiptirler. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamalarında branş değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir.

4.4.4. Öğretmen Görüşlerinin Aldıkları Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında öğretmenlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili, aldıkları hizmet içi eğitim değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için t-testi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan t-testi sonuçları Çizelge 67’de gösterilmiştir.

Çizelge 67. Öğretmenlerin Aldıkları Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi

Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t- Değeri	P Değeri
Evet	143	2.15	.67	150	-1.31	.192
Hayır	9	2.46	.71			

Öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitim değişkenine göre öğretmen görüşleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan t-testi sonucuna göre Çizelge 67 incelendiğinde; hesaplanan t değeri (-1.31), tablo t değerinden (1.96) küçük olduğundan; .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($P > .05$). Bu

duruma göre; hizmet içi eğitimlere katılan ve hizmet içi eğitimlere katılmayan öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinliklerini algılamada birbirlerine benzer düşünceye sahiptirler. Başka bir ifade ile öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitim değişkeninin öğretmenlerin görüşleri üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgular sunulmuştur.

4. Alt Problem:

Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi sürecinde, ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamaları ile ilgili müfettiş görüşleri

- a) Cinsiyetleri,
- b) Kıdemleri,
- c) Öğrenim durumları,
- d) Branşları,
- e) Aldıkları özel eğitim türü bakımından anlamlı farklılık göstermekte midir?

4.5.1. İlköğretim Müfettişlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması

Bu başlık altında müfettişlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili, cinsiyet değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için t-testi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan t-testi sonuçları Çizelge 68’de gösterilmiştir.

Çizelge 68. Müfettişlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi

Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t- Değeri	P Değeri
Bayan	2	3.97	.14	24	.66	.512
Erkek	24	3.70	.56			

Müfettiş görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan t-testi sonucuna göre Çizelge 68 incelendiğinde, hesaplanan t değeri (.66), tablo t değerinden (2.04) küçük olduğundan; .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P>.05$). Bu duruma göre; bayan ve erkek müfettişler ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinliklerini algılamada birbirlerine benzer düşünceye sahiptirler. Bu bulgulara dayalı olarak müfettişlerin, aday öğretmenlere yapılan işbaşında yetiştirme etkinliklerini algılamalarında cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir.

4.5.2. Müfettiş Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında öğretmenlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili, mesleki kıdem değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için tek yönlü varyans analizi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan varyans analizi sonuçları Çizelge 69’da gösterilmiştir.

Çizelge 69. Müfettişlerin Kıdemlerine Göre Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

Veri Grupları	SD	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	Beklenen F Değeri	P Değeri
Gruplar Arası	2	.714	.357	1.224	.312
Gruplar İçi	23	6.707	.292		
Toplam	25	7.421			

İlköğretim müfettişlerinin mesleki kıdem değişkenine göre görüşleri arasındaki farkı bulmak amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre Çizelge 69 incelendiğinde; hesaplanan $p=.312$ değeri .05 düzeyinde anlamlı bir fark göstermemektedir ($p>.05$).

Bu durumdan, müfettişlerin kıdem değişkenine göre görüşleri arasında bir farklılık ortaya çıkmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, müfettişlerin müfettişlik yapmış oldukları sürenin az veya çok olması, aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamada anlamlı bir fark olacak şekilde etki etmediği araştırma sonucuna göre söylenebilir.

4.5.3. Müfettiş Görüşlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında müfettişlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili, öğrenim durumu değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için tek yönlü varyans analizi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan varyans analizi sonuçları Çizelge 70’de gösterilmiştir.

Çizelge 70. Müfettişlerin Öğrenim Durumlarına Göre Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

Veri Grupları	SD	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	Beklenen F Değeri	P Değeri
Gruplar Arası	2	1.025	.513	1.844	.181
Gruplar İçi	23	6.395	.278		
Toplam	25	7.421			

İlköğretim müfettişlerinin öğrenim durumu değişkenine göre görüşleri arasındaki farkı bulmak amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre Çizelge 70 incelendiğinde; hesaplanan $p=.181$ değeri .05 düzeyinde anlamlı bir fark göstermemektedir ($p>.05$).

Bu bulguya dayalı olarak, müfettişlerin öğrenim durumu değişkenine göre görüşleri arasında bir farklılık ortaya çıkmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, müfettişlerin öğrenim durumlarının farklı olması, aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamada anlamlı bir fark olacak şekilde etki etmediği araştırma sonucuna göre söylenebilir.

4.5.4. Müfettiş Görüşlerinin Branş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında müfettişlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili, branş değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için t-testi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan t-testi sonuçları Çizelge 71’de gösterilmiştir.

Çizelge 71. Müfettişlerin Branş Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar İçin t-Testi

Değişkenler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	SD	t- Değeri	P Değeri
Sınıf Öğretmeni	21	3.79	.53	24	1.23	.229
Diğer Branş Öğretmeni	5	3.46	.53			

Müfettiş görüşleri arasında branş değişkenine göre fark olup olmadığını anlamak amacıyla yapılan t-testi sonucuna göre Çizelge 71 incelendiğinde hesaplanan t değeri (1.23), tablo t değerinden (2.04) küçük olduğundan; .05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($P > .05$). Bu duruma göre; ilköğretim müfettişlerinden branşı sınıf öğretmeni olanlar ve diğer branş öğretmeni olanlar, aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerini algılamada birbirlerine benzer düşünceye sahiptirler. Bu bulgulara dayalı olarak müfettişlerin aday öğretmenlere yapılan işbaşında yetiştirme etkinliklerini algılamalarında branş değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir.

4.5.5. Müfettiş Görüşlerinin Aldığı Özel Eğitim Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu başlık altında müfettişlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinlikleri ile ilgili, aldıkları özel eğitim değişkenine göre görüşleri arasındaki farklar için tek yönlü varyans analizi sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

Yapılan varyans analizi sonuçları Çizelge 72’de gösterilmiştir.

Çizelge 72. Müfettişlerin Aldıkları Özel Eğitim Türüne Göre Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

Veri Grupları	SD	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	Beklenen F Değeri	P Değeri
Gruplar Arası	3	2.539	.846	3.815	.024
Gruplar İçi	22	4.881	.222		
Toplam	25	7.421			

İlköğretim müfettişlerinin aldıkları özel eğitim türü değişkenine göre görüşleri arasındaki farkı bulmak amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre Çizelge 72 incelendiğinde; hesaplanan $p=.024$ değeri .05 düzeyinde anlamlı bir fark göstermektedir ($p<.05$).

Müfettişlerin aldıkları özel eğitim türüne ilişkin farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Post Hoc Tukey HSD testi uygulanmış ve sonuçlar Çizelge 73'te gösterilmiştir.

Çizelge 73. İlköğretim Müfettişlerinin Aldıkları Özel Eğitime Göre Yaptıkları Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirmeye İlişkin Görüşleri Arasındaki Farklar İçin Tukey Testi

Ortalama	Alınan Özel Eğitim	Grup 1	Grup 3	Grup 4	Grup 2
3.3333	Grup 1				
3.6250	Grup 3				
3.8611	Grup 4				
4.1328	Grup 2	*			

Çizelge 73'ten müfettişlerin, aldıkları özel eğitime göre görüşleri arasındaki farkın, EYD 2+2 eğitimi alan müfettişlerin oluşturduğu Grup 2 ile hizmet içi eğitim alan müfettişlerin oluşturduğu Grup 1 arasında olduğu görülmektedir.

Bu bulgulara dayalı olarak EYD 2+2 eğitim alan müfettişlerin; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerinin etkililiğine ilişkin görüşlerinin, hizmet içi eğitim alan müfettişlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

5.SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde; araştırmanın alt problemlerine ilişkin varılan sonuçlar ve bu sonuçların tartışılmasına yer verilmiştir.

5.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma Bolu ve Düzce illerindeki İlköğretim Okullarında 2002-2003 ve 2003-2004 eğitim öğretim yıllarında aday öğretmen olarak çalışmış öğretmenler ve bu yıllarda denetim faaliyetlerine katılan Bolu ve Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görev yapan ilköğretim müfettişleri arasında yapılmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcıların % 14'ü müfettiş, % 85'i öğretmenlerden oluşmuştur.

Öğretmenlerin % 53'ü erkek, % 46'sı bayandır. Müfettişlerin %92'si erkek, % 7'si bayandır.

Müfettişlerin %42'si 10-15 yıl, %38'i 16 yıl ve üstü, %19'u 4-9 yıl hizmet süresine sahiptir.

İlköğretim müfettişlerinde meslekî kıdeme göre çoğunluğun 10-15 yıl arası ilköğretim müfettişlerinde olduğu, bunun da Millî Eğitim Bakanlığının 1994 yılında bin civarında ilköğretim müfettişi almasından kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü 1994 yılında Bakanlık bünyesine katılan ilköğretim müfettişleri ülke genelinde şu anda görev yapmakta olan ilköğretim müfettişlerinin yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin %88'i lisans, %11.8'i lisans üstü eğitime sahiptir. Müfettişlerin %50'si lisans, %30'u lisansüstü ve %19'u eğitim enstitüsü-eğitim yüksekokulu mezunudur.

Müfettişlerin eğitim düzeyi öğretmenlerden daha yüksektir. Bu durumun; müfettişlerin, öğretmenlere profesyonel yardım yapabilmek amacıyla lisansüstü eğitime önem vermelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin %82'sini diğer branş öğretmenleri, %17'sini sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Müfettişlerin %80'ini sınıf , %19'unu diğer branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

5.2. Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

1) Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ile ilgili müfettiş ve öğretmen görüşleri belirlenerek katılımcıların anket sorularına verdikleri cevaplarla ilgili yüzde, frekans ve ortalamaları hesaplanmıştır. Bu analizler sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın maddelerinin büyük çoğunluğunun; öğretmenler “Çok az” düzeyde, müfettişler ise; “Büyük ölçüde” düzeyde gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bazı maddelerde ise öğretmen ve müfettiş görüşleri araştırma genelinden farklılık göstermiştir. Araştırma genelinden farklılık gösteren maddeler aşağıda belirtilmiştir:

Araştırmanın 7. maddesi olan “Sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olma” maddesinin; öğretmenler “hiç” düzeyinde, müfettişler “büyük ölçüde” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu duruma göre, öğretmenler müfettişlerin; sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olma rollerini hiç yerine getirmediklerini belirtmişler, müfettişler ise bu rollerini büyük ölçüde yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın 8. maddesi olan “Yeni ders araçlarını tanıtmak ve bunların nasıl kullanılacağını göstermek” maddesinin; öğretmenler “Çok az” düzeyinde, müfettişler “Kısmen” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda, Yeni ders araçlarını tanıtmak ve bunların nasıl kullanılacağını göstermede, öğretmenlere göre müfettişlerin yardımının yeterli olmadığı; müfettişlere göre ise bu rolün ancak kısmen derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 9. maddesi olan “Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olma” maddesinin; öğretmenler “Çok az” düzeyinde, müfettişler “Kısmen” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda, Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olmada, öğretmenlere göre müfettişlerin yardımının yeterli olmadığı; müfettişlere göre ise bu rolün kısmen derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 33. maddesi olan “Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabileceği konusunda önerilerde bulunma” maddesinin; öğretmenler “Kısmen” düzeyinde, müfettişler “Büyük ölçüde” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda, Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabileceği konusunda önerilerde bulunmada, öğretmenlere göre müfettişlerin yardımının kısmen yeterli olduğu; müfettişlere göre ise bu rolün yeterli derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 34. maddesi olan “Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olma” maddesinin; öğretmenler “Kısmen” düzeyinde, müfettişler “Büyük ölçüde” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda, Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olmada, öğretmenlere göre müfettişlerin yardımının kısmen yeterli olduğu; müfettişlere göre ise bu rolün yeterli derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 36. maddesi olan “Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olma” maddesinin; öğretmenler “Kısmen” düzeyinde, müfettişler “Büyük ölçüde” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda, Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olmada, öğretmenlere göre müfettişlerin yardımının kısmen yeterli olduğu; müfettişlere göre ise bu rolün yeterli derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 40. maddesi olan “Eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olma” maddesinin; öğretmenler “Kısmen” düzeyinde, müfettişler “Büyük ölçüde” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu

durumda, Eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olmada, öğretmenlere göre müfettişlerin yardımının kısmen yeterli olduğu; müfettişlere göre ise bu rolün yeterli derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 42. maddesi olan “Tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verme” maddesinin; öğretmenler “Kısmen” düzeyinde, müfettişler “Tam” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda, tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verme rolünün müfettişler tarafından yeterli derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Müfettişlerin en çok gerçekleştirdiği mesleki yardım rolünün; tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verme olduğu görülmektedir.

Araştırmanın 43. maddesi olan “Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olma” maddesinin; öğretmenler “Çok az” düzeyinde, müfettişler “Kısmen” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda, müfettişlerin okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olma rolünü yeterince yerine getiremedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın diğer maddelerinin; öğretmenler “Çok az” düzeyinde, müfettişler “Büyük ölçüde” düzeyde, gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Buna göre bu maddelerde öğretmenlere göre müfettişlerin yardımının yeterli olmadığı; müfettişlere göre ise bu rollerin yeterli derecede gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anket sonuçları bütün olarak değerlendirildiğinde; aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamalarının yeterliğiyle ilgili öğretmen görüşlerinin “Çok az” müfettiş görüşlerinin ise “Büyük ölçüde” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre aday öğretmenler; işbaşında yetiştirmede müfettişlerin rollerini yeterli bulmamakta, müfettişler ise aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesindeki rollerini ve yetiştirme uygulamalarını yeterli düzeyde bulmaktadır.

Ecevit (1996) yaptığı araştırmada müfettişlerin “Stajyer öğretmenlerin yetiştirilmelerine ve mesleğe hazırlanmalarına rehberlikte bulunma” görevini “Çok az” gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Engin (2003) benzer bir araştırmada

“Stajyer öğretmenlerin yetiştirilmelerine ve mesleğe hazırlanmalarına rehberlikte bulunma” görevini öğretmen algılarına göre müfettişlerin “Ara sıra” gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Kılınç (1999)’ın yaptığı araştırmada “Aday öğretmenlerin mesleğe hazırlanması” konusunda müfettişlerin yaptığı rehberlik düzeyinin araştırıldığı soruda, müfettişler “Genellikle” bu işlevleri yerine getirdikleri yanıtını vermişler, öğretmenler ise müfettişlerin “Ara sıra” bu görevlerini yerine getirdiklerini söylemişlerdir. Bu bulgular araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin, adaylıkları süresince geçirmiş oldukları olumsuz denetim ve olumsuz denetici davranışlarının denetim konusunda negatif algıya sahip olmalarına yol açtığı düşünülmektedir. Bu durum müfettişlerin rehberlik ve denetim etkinlikleri sırasında denetimin sosyal yanından çok teknik yönüne ağırlık vermelerinden kaynaklanıyor olabilir. Müfettişin bu etkinliklerde bir rehber ve yardımcı rolünü üstlenmesi ve bunu öğretmene hissettirmesi gerekmektedir. Müfettiş başına düşen öğretmen sayısının fazla oluşu ve müfettişlerin görev alanlarının çok çeşitli ve fazla oluşunun rehberlik ve işbaşında yetiştirmeyi engelleyen unsurlardan biri olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca müfettişlerin görev alanlarından birinin de rehberlik ve denetimle birlikte soruşturma olması nedeniyle öğretmenler müfettişlere karşılaştıkları sorunları tam olarak aktarmamaları ve soru sormamaları müfettişlerin de bu durumu öğretmenlerin rehberliğe ihtiyacı olmadığı şeklinde yorumlamalarına sebep olabilmektedir. Bu durumun rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerinin etkilik derecesini düşürdüğü söylenebilir.

2) İlköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlere yaptıkları işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettiş ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını anlamak amacıyla t-testi yapılmıştır. Bu analizler sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

a) Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili müfettişler öğretmenlere göre daha yeterli olduklarını düşünmektedirler.

b) Öğretmenler aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme etkinliklerinin yeterli olmadığını düşünmektedirler.

3) Öğretmenlerin cinsiyetlerinin, öğrenim düzeylerinin, branşlarının, aldıkları hizmet içi eğitimin farklı olması; onların aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ile ilgili algılarını değiştirmemektedir.

4) Müfettişlerin cinsiyetlerinin, kıdemlerinin, öğrenim durumlarını, branşlarının farklı olması onların aday öğretmenlere yapılan işbaşında yetiştirme etkinlikleri ile ilgili algılarını değiştirmemektedir.

5) Müfettişlerin, aldıkları özel eğitime göre: Denetim konusunda EYD (2+2) eğitimi alan müfettişler; hizmet içi eğitim alan müfettişlere göre aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesindeki etkiliklerini daha yüksek görmektedirler

BÖLÜM VI

6.ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, uygulamacılara ve araştırmacılara yapılan önerilere yer verilmiştir.

6.1. Uygulamacılar İçin Öneriler

1.Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmelerinde müfettişlerin rolü ve yetiştirme uygulamalarının etkililiği ile ilgili öğretmen ve müfettiş görüşleri arasında önemli farklar vardır. Bu farkın nedeni öğretmenlerin müfettişlere bu konularda yardıma olan gereksinimlerini bildirememeleri olabilir.Bu nedenle, hizmet öncesi eğitimlerinde öğretmen adayları; öğretmen müfettiş ilişkileri ve müfettişlerden yararlanma ve iletişim konularında yetiştirilmelidir.

2. Araştırmada, müfettişlerin en çok gerçekleştirdiği rehberlik rollerinin; tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verme olduğu bulgulanmıştır. Aday öğretmenlere yapılan denetim etkinlikleri kağıt üzerinde evrak kontrolünden daha çok rehberlik ve işbaşında yetiştirme amaçlı olmalıdır. Bunu sağlayabilmek için rehberlik ve işbaşında yetiştirme konusunda uzman müfettişler yetiştirilmelidir.

3. Müfettişlerle aday öğretmen arasında güvene dayalı ilişkiler kurulabilmesi ve bu sayede öğretmenlerin eksikliklerini açıkça ifade edebilmeleri için; müfettişlerin sicil amirliği ve soruşturma rolleri yerini denetleme ve rehberlik rollerine bırakmalıdır.

4. Aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilebilmeleri için rehberlik ve denetleme etkinlikleri daha sık yapılmalı bunu sağlayabilmek için aday öğretmenler belirli periyotlarla ve daha sık ziyaret edilmelidir. Bu da müfettiş başına düşen öğretmen sayısının azaltılması ve müfettişlerin görev alanlarının azaltılması ile mümkün olabilir.

6.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

Bu araştırma Bolu ve Düzce illerini kapsamaktadır. Benzer bir araştırma farklı illerde yapılabilir.

İşbaşında yetiştirme konusunda aday öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinden beklentileri araştırma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

Afşin, Fatma Nur. "Stajyer Öğretmenlerin Meslekle İlgili Sorunları ve Çözüm Yolları". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1988.

Ağaoğlu, Esmahan. "Ortaöğretim Kurumlarında Görevli aday Öğretmenlerin Yetiştirilmesinde klinik Denetim Yaklaşımı". Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1995.

Akbaş, Semra Dünder. "İlköğretim Denetmenlerinin Öğretmenlere Yaptıkları Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Etkinlikleri". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2002.

Akış, Metin . "İlkokul Öğretmenlerinin Çağdaş Denetmen Rollerine İlişkin Algı ve Beklentileri". Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 1999 .

Aydın, Mustafa. **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi, 2000.

_____ **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi, 1991.

Balcı, Ali. **Etkili Okul Kuram Uygulama ve Araştırma**. Ankara: Yavuz Dağıtım, 1993.

_____ **Etkili Okul ve Okul Geliştirme**. Ankara: Pegem Yayınları, 2001.

Başar, Hüseyin. "Eğitim Müfettişlerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmesi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1985.

_____ **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Pegem Yayınları, 1994.

_____ **Eğitim Denetçisi**. Ankara: PEGEM Yayınları, 2000.

Başaran, İbrahim E. **Eğitime Giriş**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1992.

Burgaz, Berrin. “Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1992.

Bursalıoğlu, Ziya. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2002.

Cemaloğlu, Necati. "İlköğretim Müfettişlerinin Meslekî Yardım ve Rehberlik Rolünün Öğretmenleri Güdölemesi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**. 1996.

Çakmak Melek. “İngiltere Ve Türkiye’de deneyimli Sınıf Öğretmenleri ve Aday Öğretmenlerin , İlköğretim Matematik Dersinde İzledikleri Öğrt. Stratejileri ve Kullandıkları Öğretim Teknikleri Üzerinde Bir Araştırma”. **İlksan Dergisi**, 2002.

Çetinkanat, Canan. **Örgütlerde Güdölenme ve İş Doyumu**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.

Danyeri, Öcal. “İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerini Gerçekleştirme Düzeylerinin Belirlenmesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.

“Devlet Memurları Kanunu” Resmi Gazete, Temmuz 1965.

Ecevit, Halil. “İlköğretim Müfettişlerinin, İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1996.

Engin, Mustafa. “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve Mesleki Yardım Görevlerine İlişkin Algı ve Beklentileri” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2003.

- Ersen, Haldun. **Toplam Kalite ve İnsan Kaynakları İlişkisi**. İstanbul: Sim Matbaacılık, 1997.
- Ertürk, Selahattin. **Eğitimde program Geliştirme**. Ankara: Meteksan yayımları, 1997.
- Gökdaş, Ömer. “İlköğretim Müfettişleri İle Aday Öğretmenlerin Rehberlik Algı ve Beklentilerinin Karşılaştırılması”. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2003.
- Has, Etem, “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mesleki Uygulamalarını Geliştirmelerinde Teftişin Rolü”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 1998.
- Kaptan, Saim. **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri, 1998.
- Kapusuzoğlu, Şaduman. “Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1988.
- Karagözoğlu, Galip. **Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Müfettişlerinin Rolü**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı PAK Dairesi, 1972.
- _____. “İlköğretimde Teftiş Uygulamaları”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Hacettepe Üniversitesi**, 1977.
- Kepçeoğlu, Muharrem. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. İstanbul: Başak Ofset, 1997.
- Kılınç, Muvafık. “İlköğretim Müfettişlerinin inceleme ve Araştırma İşlevlerini Gerçekleştirme Dereceleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1999.
- Kocadağ, Yıldız. "Aday Öğretmenleri Hizmet İçinde Yetiştirme Sorunları". Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2001.

- Korkmaz, Selman. "Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleğe Uyum Sorunları". Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1999.
- Kuzgun, Yıldız . "İlköğretimde Rehberlik". **Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Yayın No: 8, 1992.
- "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği". **Resmi Gazete**, 23785; 13.08.1999.
- "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi". **Tebliğler Dergisi**, Şubat 2001.
- "MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi" **Tebliğler Dergisi**, Şubat 2001 .
- "Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik" **Tebliğler Dergisi**, Ocak 1995
- Memişoğlu, Salih Paşa. "Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.
- Newman, William. H. **Yönetim İşletmelerde ve Kamu Yönetiminde Sevk ve İdare**. (çev: Kenan Sürgit). Ankara: Yetkin Yayınları, 1985.
- Oğuzkan, A. Ferhan. **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1981.
- Öz, Feyzi. "Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü".Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi**, 1977.
- Özoğlu, S.Çetin. **Eğitimde Rehberlik**. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1977.

Özsoy, Yüksel ve Zel, Uğur. “Bir Motivasyon Aracı Olarak Yönetim Sürecinde Liderin Rehberlik Uygulaması”. **Amme İdaresi Dergisi**, cilt32, s:3, 1999 ss. 160.

Sabuncuoğlu, Zeyyat. **İnsan Kaynakları Yönetimi**. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2000.

Sağır, Mahmut. “İlköğretim Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmelerinde Müfettişlerin Denetim Rolüne İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Algıları”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2005.

Sağlam, Emin. **Eğitimde Teftiş ve Teknikleri**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1975.

Seçkin, Nezahat "Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlikleri".

Yayımlanmamış Doktora Tezi.**Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**,1978.

Sönmez, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmenin El Kitabı**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1994.

Su, Kamil. **Türk Eğitiminde Teftiş Yeri ve Önemi**. İstanbul: MEB Basımevi,1974.

Şimşek, Şerif ve Akgemci, Tahir ve Çelik, Adnan. **Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.

TODAİE . **Teftiş Hizmetlerinde Yeni Gelişmeler**. Ankara : Amme İdaresi Bülteni. Sayı: 8 (1966).

Taymaz, Haydar. **Teftiş Kavramlar İlkeler Yöntemler**, Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1997.

Tutum, Cihat. **Personel Yönetimi**. Ankara: TODAİE Yayınları, 1979

Yalçınkaya, Mustafa, “Ortaöğretimde Ders Denetimi”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi**, 1992.

Yalçınkaya, Mustafa, “Yeni Öğretmen ve Teftiş” **Milli Eğitim Dergisi**, sayı 153-154 2002.

Yavuz, Yaşar. "Öğretmenlerin Denetim Etkinliklerine Klinik Denetim İlkeleri Açısından Değerlendirmeleri". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1995.

Yıldızlar, Mehmet ve diğerleri. **Eğitim Denetiminde Yapılanma Komisyonu Raporu**. Ankara: Volkan Matbaası, 1998.

EKLER

EK 1: ÖĞRETMENLERE VERİLEN ANKET FORMU

EK 2: İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNE VERİLEN ANKET FORMU

EK 3: ÖĞRETMENLERİN ANKET SORULARINA VERDİĞİ CEVAPLAR

EK 4: MÜFETTİŞLERİN ANKET SORULARINA VERDİĞİ CEVAPLAR

EK 5: ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

EK 6: ANKET İZİN BELGESİ

EK 1: ÖĞRETMENLERE VERİLEN ANKET FORMU

Değerli Meslektaşım,

Bu çalışmanın amacı “Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü ve Yetiştirme Uygulamalarının Etkililik Derecesi”ni belirlemektir.

Bu amaçla hazırlanan anket yoluyla, müfettişlerin “Aday Öğretmenlere yaptıkları İşbaşında Yetiştirme "etkinliklerini gerçekleştirme düzeyi tespit edilecektir.

Araştırma bulgularının sağlıklı olması, ölçekteki sorulara vereceğiniz yanıtlara dayalı olacağından yanıtlarınızın gerçek görüş ve eğilimlerinizi yansıtması önem taşımaktadır.

Ölçekte toplanan bilgiler sadece araştırmada kullanılacağından ve toplu olarak değerlendirileceğinden, adınızı ve benzeri tanıtıcı bilgileri yazmanıza gerek yoktur.

Ölçekte yer alan sorulara vereceğiniz içtenlikli yanıtlar ve yardımlarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Cemalettin BALABAN
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİ KİŞİSEL BİLGİLER ÖLÇEĞİ

Bu bölümde bazı bireysel özelliklerinizin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Size yöneltilen seçeneklerden durumunuza en uygun olanın karşısına (x) işareti koyunuz.

1-Cinsiyetiniz ?

- () Bayan
() Erkek

2-Öğrenim düzeyiniz ?

- () Lisans
() Lisans üstü

3- Branşınız

- () Sınıf Öğretmeni () Branş Öğretmeni

4- Öğretmenler için düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerine katıldınız mı?

- () Evet () Hayır

BÖLÜM II

Bu bölümde, aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamalarının etkililik derecesini ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır. İlköğretim müfettişlerinin iş başında yetiştirme etkinliklerini, uygulamada ne derece gerçekleştirdiğini seçenekler arasından belirleyerek (X) işareti koyunuz.

	<u>Hiç</u>	<u>Cok az</u>	<u>Kısmen</u>	<u>Büyük Ölçüde</u>	<u>Tam</u>
1 -Okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
2-Öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
3-Mesleki yayınların izlenmesi, okunması ve mesleki yayınlara ilgi oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
4- Öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
5.Eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede yardımcı olur.	()	()	()	()	()
6.Eğitim öğretimin,öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
7-Sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
8-Yeni ders araçlarını tanıtır ve bunların nasıl kullanılacağını gösterir.	()	()	()	()	()
9-Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
10-Sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
11--Sınıf disiplininin sağlanmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
12-Öğretmenin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
13-Öğrencilerle etkili bir iletişim kurmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
14-Eğitim-Öğretim araç- gereçlerinin etkili kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
15-Değişik ders araçları yapılmasında ve bu araçların kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
16-Bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
1 7-Öğrenci seviyelerinin belirlenmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
18-Çevre koşullarının tanınmasını sağlar.	()	()	()	()	()
19-Okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
20-Okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
21-Öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmaları konusunda yardımcı olur.	()	()	()	()	()
22-Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda yardımcı olur.	()	()	()	()	()
23-Öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede yardımcı olur.	()	()	()	()	()
24-Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
25-Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
26-Konuların bir bütünlük içinde sunulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()

	<u>Hiç</u>	<u>Çok az</u>	<u>Kısmen</u>	<u>Büyük Ölçüde</u>	<u>Tam</u>
27-Seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada yardımcı olur.	()	()	()	()	()
28-Okulda ki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
29-Çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
30- Öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
31-Okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
32-Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmada yardımcı olur.(Kitaplık ve kitap köşesi oluşturma)	()	()	()	()	()
33-Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabilirliği konusunda önerilerde bulunur.	()	()	()	()	()
34-Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
35-Denetmen ve Öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ortamının oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
36-Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
37-Eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda yardımcı olur.	()	()	()	()	()
38-Çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
39-Eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
40-Eğitim—öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
41-Öğretmenler için kaynak kişi davranışları gösterir ve sorunlara çözüm önerileri getirir.	()	()	()	()	()
42-Tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verir.	()	()	()	()	()
43-Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
44-Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
45-Çevrenin okul çalışmalarına katkısı ve katılımını sağlayabilmeleri için önerilerde bulunur.	()	()	()	()	()
46-Eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
47- Dersliklerin düzenlenmesi,bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunur.	()	()	()	()	()
48-Eğitim-Öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, Yakından-Uzağa.v.b.) uygulanmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()

EK 2: İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNE VERİLEN ANKET FORMU

Sayın Müfettişim,

Bu çalışmanın amacı “Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü ve Yetiştirme Uygulamalarının Etkililik Derecesi”ni belirlemektir.

Bu amaçla hazırlanan anket yoluyla, müfettişlerin “ Aday Öğretmenlere yaptıkları İşbaşında Yetiştirme "etkinliklerini gerçekleştirme düzeyi tespit edilecektir.

Araştırma bulgularının sağlıklı olması, ölçekteki sorulara vereceğiniz yanıtlara dayalı olacağından yanıtlarınızın gerçek görüş ve eğilimlerinizi yansıtması önem taşımaktadır.

Ölçekte toplanan bilgiler sadece araştırmada kullanılacağından ve toplu olarak değerlendirileceğinden, adınızı ve benzeri tanıtıcı bilgileri yazmanıza gerek yoktur.

Ölçekte yer alan sorulara vereceğiniz içtenlikli yanıtlar ve yardımlarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Cemalettin BALABAN
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİ KİŞİSEL BİLGİLER ÖLÇEĞİ

Bu bölümde bazı bireysel özelliklerinizin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Size yöneltilen seçeneklerden durumunuza en uygun olanın karşısına (x) işareti koyunuz.

1-Cinsiyetiniz ?

☐ Bayan ☐ Erkek

2-Müfettişlik mesleğindeki toplam hizmet süreniz ?

☐ 0-3 yıl ☐ 4-9 yıl
☐ 10-15 yıl ☐ 16 yıldan fazla

3-Öğrenim düzeyiniz ?

☐ Eğitimi Enstitüsü-Eğitim Yüksek Okulu
☐ Lisans
☐ Lisans Üstü

4- Geldiğiniz öğretmenlikteki alanınız ?

☐ Sınıf Öğretmeni
☐ Branş Öğretmeni

5-İlköğretimde denetim konusunda özel bir eğitim gördünüz ise bunun türü nedir?

☐ Hizmet içi eğitim yada kurs
☐ E.Y.D. (4 Yıl)
☐ E.Y.D. (2+2)
☐ Master yada doktora
☐ Bunlardan başka Yazınız (.....)

BÖLÜM II

Bu bölümde, aday öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolü ve yetiştirme uygulamalarının etkililik derecesini ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır. İlköğretim müfettişlerinin iş başında yetiştirme etkinliklerini ,uygulamada ne derece gerçekleştirdiğini seçenekler arasından belirleyerek (X) işareti koyunuz.

	<u>Hic</u>	<u>Cok az</u>	<u>Kismen</u>	<u>Büyük Ölçüde</u>	<u>Tam</u>
1 -Okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
2-Öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
3-Mesleki yayınların izlenmesi, okunması ve mesleki yayınlara ilgi oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
4- Öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
5.Eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede yardımcı olur.	()	()	()	()	()
6.Eğitim öğretimin,öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
7-Sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
8-Yeni ders araçlarını tanıtır ve bunların nasıl kullanılacağını gösterir.	()	()	()	()	()
9-Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
10-Sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
11--Sınıf disiplininin sağlanmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
12-Öğretmenin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
13-Öğrencilerle etkili bir iletişim kurmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
14-Eğitim-Öğretim araç- gereçlerinin etkili kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
15-Değişik ders araçları yapılmasında ve bu araçların kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
16-Bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
1 7-Öğrenci seviyelerinin belirlenmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
18-Çevre koşullarının tanınmasını sağlar.	()	()	()	()	()
19-Okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
20-Okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
21-Öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmaları konusunda yardımcı olur.	()	()	()	()	()
22-Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda yardımcı olur.	()	()	()	()	()
23-Öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede yardımcı olur.	()	()	()	()	()
24-Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
25-Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
26-Konuların bir bütünlük içinde sunulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()

	<u>Hiç</u>	<u>Çok az</u>	<u>Kısmen</u>	<u>Büyük Ölçüde</u>	<u>Tam</u>
27-Seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada yardımcı olur.	()	()	()	()	()
28-Okulda ki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
29-Çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
30- Öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
31-Okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
32-Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmada yardımcı olur.(Kitaplık ve kitap köşesi oluşturma)	()	()	()	()	()
33-Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşılabilirliği konusunda önerilerde bulunur.	()	()	()	()	()
34-Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
35-Denetmen ve Öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ortamının oluşturulmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
36-Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
37-Eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda yardımcı olur.	()	()	()	()	()
38-Çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
39-Eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
40-Eğitim—öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
41-Öğretmenler için kaynak kişi davranışları gösterir ve sorunlara çözüm önerileri getirir.	()	()	()	()	()
42-Tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verir.	()	()	()	()	()
43-Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
44-Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()
45-Çevrenin okul çalışmalarına katkısını ve katılımını sağlayabilmeleri için önerilerde bulunur.	()	()	()	()	()
46-Eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	()	()	()	()	()
47- Dersliklerin düzenlenmesi,bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunur.	()	()	()	()	()
48-Eğitim-Öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, Yakından-Uzağa.v.b.) uygulanmasında yardımcı olur.	()	()	()	()	()

EK 3: ÖĞRETMENLERİN ANKET SORULARINA VERDİĞİ CEVAPLAR

Sorular	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
	Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1-Okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında yardımcı olur	18	11.8	69	45.4	45	29.6	18	11.8	2	1.3	152	100	2.45	.89
2-Öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde yardımcı olur.	38	25.0	62	40.8	39	25.7	13	8.6	-	-	152	100	2.17	.90
3-Mesleki yayınların izlenmesi okunması ve mesleki yayınların ilgi oluşturulmasında yardımcı olur	46	30.3	48	31.6	41	27.0	16	10.5	1	.7	152	100	2.19	1.01
4- Öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında yardımcı olur.	62	40.8	38	25.0	36	23.7	15	9.9	1	.7	152	100	2.04	1.05
5-Eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede yardımcı olur.	55	36.2	52	34.2	34	22.4	10	6.6	1	.7	152	100	2.01	.95
6-Eğitim öğretimin,öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılmasında yardımcı olur.	29	19.1	57	37.5	50	32.9	15	9.9	1	.7	152	100	2.35	.92
7- Sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olur.	70	46.1	53	34.9	23	15.1	6	3.9	-	-	152	100	1.76	.84
8- Yeni ders araçlarını tanıtır ve bunların nasıl kullanılacağını gösterir.	74	48.7	33	21.7	33	21.7	10	6.6	2	1.3	152	100	1.90	1.04
9- Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olur.	56	36.8	59	38.8	28	18.4	9	5.9	-	-	152	100	1.93	.88
10- Sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasında yardımcı olur.	45	29.6	56	36.8	37	24.3	12	7.9	2	1.3	152	100	2.14	.97
11- Sınıf disiplininin sağlanmasında yardımcı olur.	71	46.7	47	30.9	27	17.8	7	4.6	-	-	152	100	1.80	.89
12- Öğretimin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesinde yardımcı olur.	50	32.9	53	34.9	29	19.1	19	12.5	1	.7	152	100	2.13	1.03
13- Öğrencilerle etkili bir iletişim kurmasında yardımcı olur	51	33.6	53	34.9	37	24.3	11	7.2	-	-	152	100	2.05	.93
14- Eğitim-Öğretim araç- gereçlerinin etkili kullanılmasında yardımcı olur.	48	31.6	51	33.6	40	26.3	12	7.9	1	.7	152	100	2.12	.97
15- Değişik ders araçları yapılmasında ve bu araçların kullanılmasında yardımcı olur.	57	37.5	63	41.4	25	16.4	6	3.9	1	.7	152	100	1.88	.86
16- Bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında yardımcı olur.	63	41.4	46	30.3	25	16.4	16	10.5	2	1.3	152	100	2.00	1.06
17- Öğrenci seviyelerinin belirlenmesinde yardımcı olur.	63	41.4	45	29.6	32	21.1	12	7.9	-	-	152	100	1.95	.97
18- Çevre koşullarının tanınmasını sağlar.	56	36.8	49	32.2	28	18.4	15	9.9	4	2.6	152	100	2.09	1.08
19- Okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında yardımcı olur.	69	45.4	44	28.9	32	21.1	7	4.6	-	-	152	100	1.84	.91
20- Okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında yardımcı olur.	58	38.2	49	32.2	35	23.0	8	5.3	2	1.3	152	100	1.99	.97
21- Öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmaları konusunda yardımcı olur.	52	34.2	40	26.3	42	27.6	17	11.2	1	.7	152	100	2.17	1.04
22- Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda yardımcı olur.	70	46.1	48	31.6	19	12.5	15	9.9	-	-	152	100	1.86	.98
23- Öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede yardımcı olur.	67	44.1	53	34.9	22	14.5	9	5.9	1	.7	152	100	1.84	.92
24- Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde yardımcı olur	44	28.9	51	33.6	35	23.0	19	12.5	3	2.0	152	100	2.25	1.06
25- Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında yardımcı olur.	53	34.9	49	32.2	29	19.1	17	11.2	4	2.6	152	100	2.14	1.10
26- Konuların bir bütünlük içinde sunulmasında yardımcı olur.	54	35.5	49	32.2	33	21.7	13	8.6	3	2.0	152	100	2.09	1.04
27- Seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada yardımcı olur.	22	14.5	43	28.3	53	34.9	29	19.1	5	3.3	152	100	2.68	1.04
28- Okulda ki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında yardımcı olur.	74	48.7	43	28.3	26	17.1	9	5.9	-	-	152	100	1.80	.92
29- Çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulmasında yardımcı olur.	43	28.3	48	31.6	43	28.3	14	9.2	4	2.6	152	100	2.26	1.05
30- Öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde yardımcı olur.	55	36.2	48	31.6	32	21.1	14	9.2	3	2.0	152	100	2.09	1.05
31-Okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında yardımcı olur	35	23.0	46	30.3	39	25.7	25	16.4	7	4.6	152	100	2.49	1.15
32- Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma- da yardımcı olur.(Kitaplık ve kitap köşesi oluşturma)	44	28.9	51	33.6	34	22.4	17	11.2	6	3.9	152	100	2.27	1.11
33- Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşabileceği konusunda önerilerde bulunur.	22	14.5	53	34.9	42	27.6	27	17.8	8	5.3	152	100	2.64	1.09
34- Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olur.	26	17.1	54	35.5	44	28.9	25	16.4	3	2.0	152	100	2.50	1.02
35- Denetmen ve öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ort oluşturulmasında yard. olur	50	32.9	55	36.1	32	21.1	13	8.6	2	1.3	152	100	2.09	.99
36- Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olur.	41	27.0	55	36.2	30	19.7	21	13.8	5	3.3	152	100	2.30	1.11
37- Eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda yardımcı olur.	47	30.9	53	34.9	35	23.0	14	9.2	3	2.0	152	100	2.16	1.03
38- Çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde yardımcı olur.	69	45.4	50	32.9	23	15.1	9	5.9	1	.7	152	100	1.83	.93
39- Eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	46	30.3	43	28.3	43	28.3	20	13.2	-	-	152	100	2.24	1.02
40- Eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olur.	24	15.8	48	31.6	39	25.7	31	20.4	10	6.6	152	100	2.70	1.15
41- Öğretmenler için kaynak kişi davranışları gösterir ve sorunlara çözüm önerileri getirir.	37	24.3	48	31.6	34	22.4	26	17.1	7	4.6	152	100	2.46	1.16
42- Tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verir.	13	8.6	26	17.1	39	25.7	49	32.2	25	16.4	152	100	3.30	1.18
43- Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olur.	73	48.0	45	29.6	21	13.8	9	5.9	4	2.6	152	100	1.85	1.03
44- Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında yard. olur.	46	30.3	57	37.5	30	19.7	16	10.5	3	2.0	152	100	2.16	1.03
45- Çevrenin okul çalışmalarına katkısı ve katılımı sağlayabilmeleri için önerilerde bulunur.	47	30.9	63	41.4	31	20.4	8	5.3	3	2.0	152	100	2.05	.95
46- Eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	36	23.7	48	31.6	43	28.3	23	15.1	2	1.3	152	100	2.38	1.04
47- Dersliklerin düzenlenmesi,bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunur.	37	24.3	44	28.9	35	23.0	28	18.4	8	5.3	152	100	2.51	1.19
48- Eğitim-Öğretimde öğretim ilkelerinin (Somuttan-soyuta, v.b.) uygulanmasında yardımcı olur.	43	28.3	49	32.2	34	22.4	22	14.5	4	2.6	152	100	2.30	1.11

EK 4: MÜFETTİŞLERİN ANKET SORULARINA VERDİĞİ CEVAPLAR

Sorular	SEÇENEKLERİN DAĞILIMI												$\overline{X}$	SS
	Hiç		Çok Az		Kısmen		Büyük Ölçüde		Tam		TOPLAM			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1-Okul ve ders amaçlarının anlaşılmasında yardımcı olur	-	-	1	3.8	3	11.5	18	69.2	4	15.4	26	100	3.96	.66
2-Öğrenci başarılarının uygun tekniklerle ölçülmesinde yardımcı olur.	-	-	1	3.8	5	19.2	18	69.2	2	7.7	26	100	3.80	.63
3-Mesleki yayınların izlenmesi okunması ve mesleki yayınların ilgi oluşturulmasında yardımcı olur	-	-	1	3.8	13	50.0	9	34.6	3	11.5	26	100	3.53	.76
4- Öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurmalarında yardımcı olur.	-	-	3	11.5	10	38.5	10	38.5	3	11.5	26	100	3.50	.86
5-Eğitim öğretim etkinliklerinde öğrencileri motive etmede yardımcı olur.	-	-	4	15.4	7	26.9	10	38.5	5	19.2	26	100	3.61	.98
6-Eğitim öğretimin,öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak yapılmasında yardımcı olur.	-	-	-	-	8	30.8	14	53.8	4	15.4	26	100	3.84	.67
7- Sınıfta çalışma grupları oluşturulmasında yardımcı olur.	1	3.8	5	19.2	3	11.5	15	57.7	2	7.7	26	100	3.46	1.02
8- Yeni ders araçlarını tanıtır ve bunların nasıl kullanıldığını gösterir.	1	3.8	2	7.7	13	50.0	7	26.9	3	11.5	26	100	3.34	.93
9- Ölçme sonuçlarının değerlendirilmesinde yardımcı olur.	1	3.8	3	11.5	13	50.0	7	26.9	2	7.7	26	100	3.23	.90
10- Sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasında yardımcı olur.	1	3.8	2	7.7	9	34.6	10	38.5	4	15.4	26	100	3.53	.98
11- Sınıf disiplininin sağlanmasında yardımcı olur.	1	3.8	3	11.5	7	26.9	11	42.3	4	15.4	26	100	3.53	1.02
12- Öğretimin ders konularını yaşamla ilişkilendirmesinde yardımcı olur.	-	-	4	15.4	6	23.1	13	50.0	3	11.5	26	100	3.57	.90
13- Öğrencilerle etkili bir iletişim kurmasında yardımcı olur	1	3.8	1	3.8	5	19.2	15	57.7	4	15.4	26	100	3.76	.90
14- Eğitim-Öğretim araç- gereçlerinin etkili kullanılmasında yardımcı olur.	-	-	1	3.8	7	26.9	15	57.7	3	11.5	26	100	3.76	.71
15- Değişik ders araçları yapılmasında ve bu araçların kullanılmasında yardımcı olur.	1	3.8	4	15.4	13	50.0	6	23.1	2	7.7	26	100	3.15	.92
16- Bireyler üzerinde yetkiden önce etki yollarının kullanılmasında yardımcı olur.	-	-	1	3.8	7	26.9	15	57.7	3	11.5	26	100	3.76	.71
17- Öğrenci seviyelerinin belirlenmesinde yardımcı olur.	1	3.8	2	7.7	9	34.6	11	42.3	3	11.5	26	100	3.50	.94
18- Çevre koşullarının tanınmasını sağlar.	-	-	2	7.7	12	46.2	7	26.9	5	19.2	26	100	3.57	.90
19- Okuldaki bireyler arasında güvene dayalı ilişkiler kurulmasında yardımcı olur.	-	-	3	11.5	9	34.6	11	42.3	3	11.5	26	100	3.53	.85
20- Okulun olanaklarının etkili biçimde kullanılmasında yardımcı olur.	-	-	2	7.7	5	19.2	16	61.5	3	11.5	26	100	3.76	.76
21- Öğretmenlerin bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmaları konusunda yardımcı olur.	-	-	-	-	10	38.5	13	50.0	3	11.5	26	100	3.73	.66
22- Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda yardımcı olur.	-	-	2	7.7	9	34.6	10	38.5	5	19.2	26	100	3.69	.88
23- Öğrencilere bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmede yardımcı olur.	-	-	1	3.8	10	38.5	12	46.2	3	11.5	26	100	3.65	.74
24- Öğretmenlerin eğitim-öğretim çalışmalarıyla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyabilmelerinde yardımcı olur	-	-	-	-	7	26.9	14	53.8	5	19.2	26	100	3.92	.68
25- Okulda ve sınıfta demokratik bir ortamın oluşturulmasında yardımcı olur.	-	-	-	-	4	15.4	17	65.4	5	19.2	26	100	4.03	.59
26- Konuların bir bütünlük içinde sunulmasında yardımcı olur.	-	-	-	-	4	15.4	17	65.4	5	19.2	26	100	4.03	.59
27- Seminerlere, toplantılara, konferanslara ve mesleki çalışmalara katılmada yardımcı olur.	-	-	2	7.7	6	23.1	14	53.8	4	15.4	26	100	3.76	.81
28- Okulda ki bireyler arasında etkili bir iletişim kurulmasında yardımcı olur.	-	-	4	15.4	5	19.2	15	57.7	2	7.7	26	100	3.57	.85
29- Çevre koşullarının eğitim-öğretim çalışmalarında göz önünde tutulmasında yardımcı olur.	-	-	1	3.8	6	23.1	15	57.7	4	15.4	26	100	3.84	.73
30- Öğrencilere bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesinde yardımcı olur.	1	3.8	-	-	3	11.5	21	80.8	1	3.8	26	100	3.80	.69
31-Okulda ve derslikte etkinlik ve ilgi köşeleri oluşturulmasında yardımcı olur	-	-	-	-	7	26.9	14	53.8	5	19.2	26	100	3.92	.68
32- Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma- da yardımcı olur.(Kitaplık ve kitap köşesi oluşturma)	1	3.8	1	3.8	6	23.1	13	50.0	5	19.2	26	100	3.76	.95
33- Ders programlarının ön gördüğü hedeflere nasıl ulaşabileceği konusunda önerilerde bulunur.	-	-	1	3.8	3	11.5	18	69.2	4	15.4	26	100	3.96	.66
34- Öğretme yöntem ve tekniklerinin amaca uygun olarak kullanılmasında yardımcı olur.	-	-	-	-	5	19.2	15	57.7	6	23.1	26	100	4.03	.66
35- Denetmen ve öğretmen arasında yapıcı, yaratıcı ve güven dolu bir etkileşim ort oluşturulmasında yardımcı olur.	-	-	1	3.8	4	15.4	13	50.0	8	30.8	26	100	4.07	.79
36- Eğitim-Öğretim için ayrılan sürenin verimli kullanılmasında yardımcı olur.	-	-	-	-	7	26.9	15	57.7	4	15.4	26	100	3.88	.65
37- Eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda yardımcı olur.	-	-	3	11.5	8	30.8	12	46.2	3	11.5	26	100	3.57	.85
38- Çevre okullarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesinde yardımcı olur.	-	-	2	7.7	9	34.6	12	46.2	3	11.5	26	100	3.61	.80
39- Eğitim-öğretim çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	-	-	3	11.5	8	30.8	12	46.2	3	11.5	26	100	3.57	.85
40- Eğitim-öğretim çalışmalarının planlanmasında yardımcı olur.	-	-	1	3.8	3	11.5	16	61.5	6	23.1	26	100	4.03	.72
41- Öğretmenler için kaynak kişi davranışları gösterir ve sorunlara çözüm önerileri getirir.	1	3.8	2	7.7	4	15.4	10	38.5	9	34.6	26	100	3.92	1.09
42- Tutması gereken defter, dosya ve kayıtlarla ilgili bilgi verir.	-	-	-	-	3	11.5	13	50.0	10	38.5	26	100	4.26	.66
43- Okuldaki çalışmaların çevreye tanıtılmasında yardımcı olur.	1	3.8	4	15.4	8	30.8	10	38.5	3	11.5	26	100	3.38	1.02
44- Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için, gerekli önlemlerin alınmasında yardımcı olur.	-	-	1	3.8	12	46.2	10	38.5	3	11.5	26	100	3.57	.75
45- Çevrenin okul çalışmalarına katkısı ve katılımını sağlayabilmeleri için önerilerde bulunur.	-	-	2	7.7	6	23.1	16	61.5	2	7.7	26	100	3.69	.73
46- Eğitim-öğretimin öğrenci merkezli etkinliklerle gerçekleştirilmesinde yardımcı olur.	-	-	1	3.8	6	23.1	15	57.7	4	15.4	26	100	3.84	.73
47- Dersliklerin düzenlenmesi,bakımı ve temizliği konusunda önerilerde bulunur.	-	-	1	3.8	8	30.8	10	38.5	7	26.9	26	100	3.88	.86
48- Eğitim-Öğretimde öğretim ilkelere (Somuttan-soyuta, v.b.) uygulanmasında yardımcı olur.	-	-	-	-	6	23.1	11	42.3	9	34.6	26	100	4.11	.76

EK 5: ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
 Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.08.0.APK.0.03.01.01/ **5310**
 KONU: Araştırma İzin Talebi

1612 /2004

BOLU VALİLİĞİNE
 (İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İLGİ :a) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğü'nün 13.07.2004 tarih ve B.30.2.ABÜ.0.70.72.00/400-1736-4857 sayılı yazısı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Cemalettin BALABAN'ın "Stajyer Öğretmenlere Rehberlik ve Mesleki Yardım Yapılması ve Aday Öğretmenlerin İşbaşında Yetiştirilmesinde, İlköğretim Müfettişlerinin Rolü ve Yetiştirme Uygulamalarının Müfettiş ve Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi" konulu tez anketini Bolu il merkezindeki İlköğretim okullarında uygulama izin talebi incelenmiştir.

Araştırma sonucunun bir örneğinin Bakanlığımıza verilmesi kaydıyla araştırmanın yapılması uygundur.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

BOLU VALİLİĞİ İYBAK BÜROSU	
Havale Tarihi	21 ARA 2004
Havale Ed. Yer	12.01.2005
Vali Y. İmza	

Nurettin KONAKLI

Bakan a.
Kurul Başkanı V.

EKLER :

Ek-1 Anket Örneği (1 Adet-4 Sayfa)

EK 6: ANKET İZİN BELGESİ

İLGİLİ MAKAMA

"İlköğretim öğretmenlerinin öğrencilere yaptıkları rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinlikleri" konulu tez çalışmam için hazırlanmış olduğum 48 sorudan oluşan anketimi, Cemalettin Halisben'im; "Adıy öğretmenlerin yetiştirilmesinde ilköğretim müfettişlerinin rolu" konulu tez çalışması için kullanmasına izin veriyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

15.03.2005

Setora Dünder Akbaş